

ТӨМӨР ЗАМААР АЧАА ТЭЭВЭРЛЭХ ДҮРЭМ

НЭГ. НИЙТЛЭГ ЗҮЙЛ

1.1. Энэхүү дүрмийн зорилго нь Төмөр замын тээврийн тухай хууль, Олон улсын төмөр замын ачааны харилцааны хэлэлцээр, холбогдох бусад хууль тогтоомжид нийцүүлэн төмөр замаар ачаа тээвэрлэхтэй холбоотой суурь бүтэц, хөдлөх бүрэлдэхүүн өмчлөгч, эзэмшигч, тээвэрлэгч, төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд нарын хооронд үүсэх харилцааг зохицуулахад оршино.

1.2. Төмөр замаар ачаа тээвэрлэгч, суурь бүтэц, хөдлөх бүрэлдэхүүн өмчлөгч, эзэмшигч, төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд нар энэхүү дүрмийг дагаж мөрдөнө.

1.3. Энэхүү дүрэмд хэрэглэгдсэн нэр томъёо, тодорхойлолтыг Төмөр замын тээврийн тухай хууль, төмөр замын тээврийн салбарт мөрдөгдөх дүрэм, журам, аргачлал, норм болон үндэсний стандартад заасан утгаар ойлгож хэрэглэнэ.

ХОЁР. ТӨМӨР ЗАМЫН СҮЛЖЭЭНД ТЭЭВЭРЛЭХ АЧААНЫ ХЭМЖЭЭ ТОГТООХ

2.1. Төмөр замын тээврийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага нь төмөр замын сүлжээний суурь бүтэц хооронд тээвэрлэх ачааны төрөл, хэмжээг тогтоох, хяналт тавихдаа тээвэрлэгч, төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчдийн зөвлөгөөн (цаашид “Зөвлөгөөн” гэх)-ийг зохион байгуулна.

2.2. Зөвлөгөөнийг хуанлийн жил эхлэхийн өмнө зохион байгуулж, зөвлөгөөний шийдвэрийг тээвэрлэгч, төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчид биелүүлнэ.

2.3. Зөвлөгөөнөөр дараах асуудлыг хэлэлцэж шийдвэрлэнэ. Үүнд:

- 2.3.1. өмнөх зөвлөгөөний шийдвэрийн хэрэгжилт;
- 2.3.2. суурь бүтэц хооронд дамжин өнгөрөх ачааны төрөл, хэмжээ;
- 2.3.3. галт тэрэгний хөдөлгөөн зохион байгуулалт;
- 2.3.4. ачаа тээврийн зохион байгуулалт;
- 2.3.5. хөдлөх бүрэлдэхүүний ашиглалт;
- 2.3.6. бусад асуудал.

ГУРАВ. АЧААНЫ ЗАХИАЛГА ХҮЛЭЭН АВАХ, ЗӨВШИЛЦӨХ

3.1. Ачааны захиалга хүлээн авах:

3.1.1. төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд төмөр замаар ачаа тээвэрлүүлэх захиалгыг орон нутгийн харилцаанд

тээвэрлэгчийн ачаа илгээх өртөөнд, олон улсын харилцаанд тээвэрлэгчид ирүүлэх;

3.1.2. ачаа тээвэрлүүлэх захиалгад илгээх болон хүрэх өртөө, хүлээн авах болон салбар замын нэр, код, ачааны нэр, түүний уялдуулсан код, илгээлтийн төрөл, вагон, чингэлгийн төрөл, эзэмшигч байгууллагын нэр, ачааны жин, тоо хэмжээ, сав, баглаа, боодлын төрөл, ачаа илгээгч, хүлээн авагч, түүний хаяг, харилцааны төрөл (төмөр замын шууд харилцаа, холимог харилцаа гэх мэт) зэрэг өгөгдлийг тусгах;

3.1.3. олон улсын харилцаанд тээвэрлэгдэх ачааны захиалгад хилийн дамжин өнгөрөх өртөөдийг заах;

3.1.4. вагоноор тээвэрлэгдэх ачааны захиалгад вагоны төрөл (битүү, хагас, тавцант, цистерн, хоппер гэх мэт)-ийг заах;

3.1.5. чингэлгээр тээвэрлэгдэх ачааны захиалгад чингэлгийн төрөл (их, дунд, бага даац, хөргүүрт, тусгай зориулалтын гэх мэт)-ийг заах;

3.1.6. ачаа тээвэрлүүлэх захиалгад илгээлтийн төрөл (вагон, чингэлэг, жижиг илгээлт, өөрийн гол дээр тээвэрлүүлэх)-ийг заана.

3.2. Захиалгыг тээвэрлэгч хүлээн авах, зөвшилцөх:

3.2.1. ачаа илгээгч ачаа тээвэрлүүлэх захиалгыг орон нутгийн харилцаанд тээвэрлэх сар эхлэхээс 10 хоногийн өмнө, олон улсын харилцаанд 15 хоногийн өмнө, жилийн захиалгыг тухайн жил эхлэхээс 2 сарын өмнө тус тус тээвэрлэгчид ирүүлнэ;

3.2.2. гэр ахуйн хэрэгцээний ачаа тээвэрлэх захиалгыг тээвэрлэлт эхлэхээс 3 хоногийн өмнө тээвэрлэгчид өгч болно;

3.2.3. ачаа илгээгч, хуулийн этгээд ачаа тээвэрлүүлэх захиалгыг тээвэрлэгчид бичгээр болон цахим хэлбэрээр ирүүлж болно;

3.2.4. ачаа тээвэрлүүлэх захиалгыг цахим хэлбэрээр ирүүлэх бол талууд цахим хэлбэрээр бичиг баримт солилцох гэрээ байгуулж, тоон гарын үсгээр баталгаажуулсан байна;

3.2.5. ирүүлсэн ачаа тээвэрлүүлэх захиалгыг тээвэрлэгч хүлээн авч бүртгэл хөтөлнө;

3.2.6. ачаа илгээгч нь өөрийн эзэмшлийн бус салбар замаас ачилтыг гүйцэтгэх тохиолдолд тухайн салбар зам эзэмшигчээс зөвшөөрөл авч тээвэрлэгчид ирүүлсэн байна;

3.2.7. захиалгад заагдсан мэдээллийн үнэн зөв эсэхийг ачаа илгээгч хариуцах ба захиалга нь ямар нэгэн засваргүй, товчлолгүй, тодорхой бичигдсэн байна;

3.2.8. энэ дүрэмд заасан шаардлагыг хангаагүй ачааны захиалгыг тээвэрлэгч нь хүлээн авахаас татгалзаж болно;

3.2.9. тээвэрлэгч нь ирсэн ачааны захиалгыг судлан тээвэрлэлтийг гүйцэтгэх боломжтой гэж үзвэл төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчид зөвшилцөхөөр явуулна;

3.2.10. тээвэрлэгч нь ирсэн ачааны захиалгыг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчидтэй зөвшилцсөний дараа ачаа илгээгчид зөвшөөрсөн эсхүл татгалзсан тухай бичгээр болон цахимаар мэдэгдэнэ.

3.3.Төмөр замын тээврийн байгууллага нь дараах тохиолдолд ачаа тээвэрлүүлэх ачааны захиалгаас татгалзана:

3.3.1. эрх бүхий байгууллагаас ачаа тээвэрлэх чиглэлд (замнал) ачаа ачихыг зогсоосон, хязгаарласан;

3.3.2. гадаад улсын холбогдох төмөр замын тээврийн байгууллага ачааны захиалгыг зөвшилцөхөөс татгалзсан;

3.3.3. тээврийн гэрээнд оролцогч буюу дараагийн тээвэрлэгч ачааны захиалгыг хүлээн авахаас татгалзсан;

3.3.4. тээвэрлэлтийг гүйцэтгэх техник технологийн шаардлага хангаагүй;

3.3.5. төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч, тээвэрлэгч болон хөдлөх бүрэлдэхүүн өмчлөгч, эзэмшигчийн хооронд гэрээ байгуулаагүй;

3.3.6. холимог тээвэр гүйцэтгэх тээврийн байгууллага тээвэрлэлтийн захиалгыг хүлээн авахаас татгалзсан;

3.3.7. хууль тогтоомжид заасан бусад үндэслэл зэрэг болно.

3.4. Суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч нар зөвлөгөөнөөр тохиролцсон ачааг тээвэрлэхээс татгалзаж болохгүй.

3.5. Суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч нарын зөвлөгөөнөөр тохирсон ачааны хэмжээнээс илүү тээвэрлэх, өөр нэр төрлийн ачааг тээвэрлэх үед тээврийн байгууллагууд нь харилцан зөвшилцсөн байна.

3.6.Хэсэгчлэн зөвшөөрсөн ачаа тээвэрлүүлэх захиалгыг ачаа илгээгч зөвшөөрөхгүй бол тээвэрлэлт эхлэхээс 2 хоногийн өмнө энэ тухайгаа тээвэрлэгчид, тээвэрлэгч нь бусад тээвэрлэгчид мэдэгдэнэ. Энэ тохиолдолд тооцооны хуудас бүрдүүлэхгүй бөгөөд ачаа тээвэрлүүлэх захиалга биелүүлээгүй торгуулийг ачаа илгээгч, тээвэрлэгчээс нэхэмжлэхгүй. Хэсэгчлэн зөвшөөрсөн захиалгыг татгалзсан хариу ачаа илгээгчээс ирүүлээгүй бол тээвэрлэгч захиалгыг биелүүлэх үүрэгтэй.

3.7.Ачаа илгээгч нь тээвэрлэгчид зөвшилцсөн ачаа тээвэрлүүлэх захиалгад өөрчлөлт оруулах талаар бичгээр мэдэгдэж болох ба үүнд төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчтэй зөвшилцсөнөөр ачаа хүрэх өртөөдөөр нь өөрчлөн хуваарилах, илгээх өртөөг өөрчилж болно. Хаяг сольсноос үүсэх хураамжийг ачаа илгээгч тээвэрлэгчид төлнө.

3.8.Тээвэрлэгч хүлээн авсан төлөвлөгөөт гэрээтэй үйлчлүүлэгчийн захиалгын нөхцөлийг ачилтын өртөөнд тооцооны хуудсанд тэмдэглэж болно.

3.9.Тээвэрлэгч нь ачаа тээвэрлүүлэх захиалгад заасан төмөр замын вагоны төрлийг энэхүү дүрэмд заагдсан бусад төрлийн вагоноор сольж өгөх эрхтэй бөгөөд энэ тухайгаа ачаа илгээгчид вагон ачилтад тавьж өгөхөөс өмнө мэдэгдэнэ.

3.10. Олон улсын төмөр замын шууд болон шууд бус харилцаанд мөн далайн боомтоор тээвэрлэгдэх ачааны вагоныг сольж өгөх бол тээвэрлэгчтэй зөвшилцөнө.

3.11. Цэргийн ачаа тээвэрлүүлэх захиалгыг “тусгай тээвэрлэлтийн журам”-ын дагуу хүлээн авч, зохион байгуулна.

3.12. Үйлдвэрийн зориулалттай төмөр замын ачаанд тооцооны хуудас бичиж захиалгын гүйцэтгэлийг тэмдэглэнэ.

ДӨРӨВ. АЧААГ ТЭЭВЭРЛЭЛТЭД ХҮЛЭЭН АВАХ

4.1. Төмөр замын тээврийн байгууллага нь экспортын ачааны хэмжээг очих ба дамжин өнгөрөх орны төмөр замын тээврийн байгууллагатай сар бүр тохиролцоно.

4.2. Тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллага нь дамжин өнгөрөх болон хүлээн авах орны төмөр зам тухайн сард хүлээн авах боломжтой ачааны нэр, төрөл, жин тонн, вагон тоонд нийцүүлэн ачилт хийхийг зөвшөөрсөн шийдвэрийг тээвэрлэх төмөр замуудын харьяа тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын дарга нарт өгч тээвэрлэлтийг зохион байгуулна. Энэхүү шийдвэрийг үндэслэн ачаа илгээгч нь ачилтад шаардлагатай вагоны захиалгыг тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагад өгнө.

4.3. Ачааг вагон, чингэлэг, жижиг илгээлтээр болон өөрийн гол дээр тээвэрлэлтэд хүлээн авна.

4.4. Тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллага нь орон нутагт төмөр замаар ачаа тээвэрлэх бичгэн болон цахимаар ирсэн захиалгыг үндэслэн ачаа ачихад бэлэн эсэхийг ачаа илгээгчээс тодруулж ачааг тээвэрт хүлээн авах зөвшөөрлийг олгоно.

4.5. Ачаа илгээгч нь экспортын ачааны тээврийн падаанд үнийн баримт (счёт фактур), баглаа боодлын болон бусад онцлог шинжийг тодорхойлсон баримт (ачааны гарал үүсэл, чанарын гэрчилгээ) зэргийг хавсаргана.

4.6. Ачаа илгээгч нь мал амьтан, тэдгээрийн гаралтай бүтээгдэхүүн, малын тэжээл зэрэг ачааг экспортод тээвэрлүүлбэл мал эмнэлгийн гэрчилгээг орос, англи, эсхүл хүлээн авагч орны хэл дээр үйлдэж, падаанд хавсаргана. "мал амьтан" гэдэгт гэрийн тэжээмэл болон зэрлэг амьтан, мөн түүнчлэн циркийн болон туршилт судалгааны зориулалттай амьтад багтана. "Мал, амьтны гаралтай бүтээгдэхүүн" гэдэгт ангийн олдвор, ангийн арьс, мах, махан бүтээгдэхүүн, малын арьс шир, ноос ноолуур, дэл сүүл, хөөвөр, хялгас, яс зэрэг орно. "Малын тэжээл" гэдэгт өвс, хивэг, будаа, багсармал тэжээл зэрэг орно.

4.7. Ачаа илгээгч нь ургамлын гаралтай бүтээгдэхүүн болох төрөл бүрийн ургамал, хүнсний ногоо, жимс, ургамлын үр зэрэг ачааг төмөр замаар тээвэрлүүлэхэд ургамал хорио цээрийн гэрчилгээ (зөвшөөрөл)-г холбогдох төрийн байгууллагаас зохих журмын дагуу авч тээврийн падаанд хавсаргана.

4.8. Тээврийн падаанд хавсаргасан баримтууд (зөвшөөрөл, гэрчилгээ, сертификат гэх мэт) дээр бичсэн бичлэг, тоо, тэмдэглэл нь ямар нэг засваргүй, тод, уншигдахуйц байх ба холбогдох төрийн байгууллагын тэмдэг, албан тушаалтны

гарын үсгээр баталгаажсан байна. Хавсралт бичиг баримтын бүрдүүлэлтэд тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын тооцооны ажилтан хяналт тавина.

4.9. Ачаа ачих вагон ба чингэлгийн төрлийг ачаа илгээгч, хуулийн этгээд сонгоно.

4.10. Тээвэрлэгч өөрийн эзэмшлийн вагон, чингэлгийг тээвэрлэлтэд бэлтгэх ажлыг хариуцна. Тээвэрлэгч болон иргэн, хуулийн этгээд хооронд байгуулсан гэрээний дагуу ачаа илгээгч вагон, чингэлгийг тээвэрлэлтэд бэлтгэх ажлыг хариуцаж болно. Хэрэв вагон, чингэлэг нь тээвэрлэгчийн эзэмшлийн бус тохиолдолд ачаа илгээгч тэдгээрийг тээвэрлэлтэд бэлтгэх үүргийг хүлээнэ.

4.11. Ачаа илгээгч нь ачааны онцлогт тохируулан тээвэрлэгчтэй байгуулсан гэрээний үндсэн дээр тээвэрлэгчийн эзэмшлийн вагонд нэмэлт тоноглол хийж болно.

4.12. Вагонд ачааг ачсаны дараа ачаа илгээгч нь вагоны явах эд анги, кузовт тогтсон ачааны үлдэгдлийг цэвэрлэнэ.

4.13. Вагон ба чингэлгийг ачилтад болон тээвэрлэлтэд тэнцэх эсэхийг төмөр замын тээврийн байгууллага тогтооно. Үр тариа, мал, амьтан, ургамлын гаралтай хорио цээрийн тусгай зөвшөөрөл шаардсан ачааг энэхүү дүрмийн 10 дугаар бүлэг (хорио цээртэй ачааг тээвэрлэх)-т заасны дагуу тээвэрлэнэ.

4.14. Вагон ба чингэлэг нь ачааны үлдэгдэлгүй, бэхэлгээ бүрэн авсан, цэвэрлэгдсэн байна. Ачаа ачих вагоныг ачаа тээврийн болон техникийн үзлэгт оруулж, тэмдэглэл үйлдэнэ.

4.15. Тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын ачаа тээврийн ажилтан вагоныг ачилтад тавигдсаны дараа санамж нээж, ачаа илгээгчид вагоныг бүрэн бүтэн хүлээлгэн өгснийг баталгаажуулан санамжид гарын үсэг (тоон эсхүл бичгэн) зуруулна.

4.16. Ачаа илгээгч нь тээвэрлүүлэх ачаагаа үндэсний стандартын (батлагдсан ачилтын техникийн нөхцөл) дагуу баглаж, хайрцаглаж, савлаж уутлан тоолох боломжтойгоор урьдчилан бэлтгэнэ.

4.17. Экспортод ачаа тээвэрлэхэд вагоныг гаалийн хяналтын талбайд тавьж ачуулна. Ачаа илгээгч нь гаалийн хяналтын бус талбайгаас ачилт хийлгэх бол гаалийн байгууллагад албан ёсоор хүсэлт гаргана. Гаалийн байгууллагын удирдах ажилтан ачаа илгээгчийн хүсэлтийн дагуу гаалийн байцаагч томилж, тэмдгээр баталгаажуулсан тохиолдолд тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллага вагоныг гаалийн хяналтын бус талбайд тавьж болно.

4.18. Аюултай ачааг тээвэрлүүлэхэд ачаа илгээгч нь “Төмөр замаар аюултай ачаа тээвэрлэх, ачиж буулгах, хадгалах журам”-д нийцүүлэн вагон, чингэлэг, ачааны байрт аюулын зэрэг, тэмдэглэгээний наадас, химийн болон тэсэрч дэлбэрэх, өөр хоорондоо урвалд орох ачааг нэг өртөөнд зэрэгцүүлэн байрлуулах, мөн мал, амьтантай ачааны ойролцоо байрлуулахгүй санамжийг заавал тавьсан байна.

4.19. Ачааг ачих, буулгах ажлыг механикжуулах боломжтой нөхцөлийг хангасан байхаар вагон ба чингэлэгт ачиж бэхэлнэ.

4.20. Вагон ба чингэлэгт ачаа ачихад шаардагдах бэхэлгээний болон дагалдах хэрэгсэл (ачааг баглах боох утас, модон хаалт, бүтээлэг гэх мэт)-ийг ачаа илгээгч бэлтгэж, вагонд бэхэлж байрлуулна.

4.21. Өөрийн шинж чанараараа нэг нь нөгөөгөө муутгах, гэмтээх ачааг хамт ачиж болохгүй.

4.22. Вагон ба чингэлгийн даацыг хэтрүүлж ачаа ачиж болохгүй. Хэрэв даац хэтэрсэн вагон чингэлгийг хэрхэн тээвэрлэхийг суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн баталсан заавраар тогтооно.

4.23. Ачаа илгээгч падаанд ачааны жин, ачааны байрын тоог заана. Вагон ба чингэлэгт ачсан ачааг жинлэх, стандартын сав баглаатай бол ачааны байр тус бүр дээр заасан жингийн нийлбэрээр тооцоолох эсхүл хэмжих хэрэгсэл ашиглах зэргээр тогтооно.

4.24. Вагонд ачсан овоолмог, нурмаг ачааны жинг вагон жин, зориулалтын ачилтын бункерийн жин, механикжсан техникийн жин зэргээр тодорхойлно.

4.25. Цистернд ачсан шингэн ачааны төвшинг хэмжиж, эзлэхүүнийг нарийн хэмжүүрийн (калибровкийн) тусгай хүснэгтийг ашиглан ачааны жинг тодорхойлно. Энэ үед ачаа илгээгч нь цистерн дэх ачааны төвшний өндөр, тухайн өдрийн температур, нягтыг падаанд тодорхой бичнэ.

4.26. Чингэлэгт ачсан ачааны жинг ачаа илгээгчийн тодорхойлсон жингээр тээвэрлэлтэд хүлээн авна. Шаардлагатай тохиолдолд төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч вагон жингээр тодорхойлж болно.

4.27. Жижиг илгээлтээр тээвэрлэх ачааны байр бүрд төмөр замын тэмдэглэгээг (хүртвэрт нь явуулах ачааг тээвэрлэлтэд хүлээж авах дэвтэрт бүртгэсэн дэс дугаарыг бичиж зураас татаад байрын тоог бичиж, хуваарьт нь илгээх өртөөний кодыг бичнэ) үйлдэнэ.

4.28. Тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан нь ачилт хийсэн вагон, чингэлгийг энэхүү дүрэмд заасан алдаа дутагдалгүй тохиолдолд ачилтын дэвтэр (цахим, цаасан)-т вагоны дугаар, ломбо, бусад тэмдэглэгээг бүртгэж, дараах байдлаар шалгаж, хүлээн авна:

4.28.1. салбар замд ачигдсан вагон, чингэлэгт гадна үзлэг хийж тээвэрт тэнцэх эсэхийг шалгах;

4.28.2. салбар замд ачсан вагон, чингэлгийн хаалга, нээлхий хаагдсан, ломбодсон, ачааны нэр төрөл, тоо, хэмжээ ачилтын захиалгатай тохирч байгаа эсэхийг шалгах;

4.28.3. задгай хөдлөх бүрэлдэхүүнд ачсан ачааг техникийн нөхцөл, үндэсний стандартын дагуу ачиж бэхэлсэн, ломбодсон, ачааны нэр төрөл, тоо хэмжээ ачилтын захиалгатай тохирч байгаа эсэхийг шалгах;

4.28.4.тээвэрлэгчид үл харьяалагдах өөрийн гол дээр тээвэрлэх вагон, чингэлгийн хоосноор тээвэрлүүлэх ачаа илгээгчийн захиалга, хүсэлтийг үндэслэн вагон дугаар, ломбоны тэмдэглэгээг шалгах.

4.29.Тээвэрлэлтэд тэнцэхгүй сав, баглаа, боодолтой, техникийн нөхцөлийн дагуу ачаагүй, үндэсний стандартын шаардлага хангаагүй ачсан ачааг тээвэрлэлтэд хүлээн авахгүй, дутагдлыг арилгах хүртэл санамж хаахгүй үлдэнэ.

4.30.Экспортын ачааны падаанд "гаалийн хяналтад байгаа" болон "гаалийн байцаагчийн тэмдэг дарагдсан" тохиолдолд явуулах өртөөнд тооцооны ажилтан хавсралт бичиг баримтын мэдээллийг үндсэн бичиг баримттай тулгаж шалган вагоны хуудас, санамж, падааныг үндэслэн замын хүснэгт үйлдэж, тээврийн тооцоо хийнэ.

4.31.Илгээх өртөөнд ачаа илгээгч тээвэрлэлттэй холбоотой төлбөр төлсний дараа падаан, орлох падааны зохих хүснэгтэд илгээх өртөөний хуанлийн дардас дарж, орлох падааныг ачаа илгээгчид өгнө. Энэ нь тээвэрлэлтийн гэрээ байгуулсан нотолгоо болно.

4.32.Ачаа илгээгчийн хүсэлтээр ачааг тээвэрлэлтэд үнэ зарлаж хүлээн авч болно.

4.33.Задгай хөдлөх бүрэлдэхүүнд ачих машин, механизм, техник, тоног төхөөрөмжийг тээвэрт хүлээн авахдаа тухайн ачааны амархан авагдах эд анги болон ломбоны тоог заасан жагсаалтыг 3 хувь үйлдүүлж, вагонд ачсаны дараа 1 хувийг ачааны их биеийн хэсэгт (бүхээг, арал гэх мэт) ил харагдахуйцаар нааж, 1 хувийг тээврийн бичиг баримтад хавсарган, 1 хувь Тээвэрлэгчид үлдэнэ.

4.34.Ачилтын оврын шаардлага хангасан ачааг вагон, чингэлэгт байрлуулж бэхлэхдээ, нэмэлтээр ачилтын техникийн нөхцөлийг ачаа илгээгчээс шаардахгүйгээр Олон улсын төмөр замын ачааны харилцааны хэлэлцээрийн гуравдугаар хавсралтыг баримтална.

ТАВ. ОРОН НУТГИЙН ХАРИЛЦААНЫ ТЭЭВРИЙН БИЧИГ БАРИМТ БҮРДҮҮЛЭХ

5.1.Төмөр замаар орон нутгийн харилцаанд ачаа тээвэрлэхэд тээврийн бичиг баримт нь Хүснэгт 1-т заасан хэсгээс бүрдэнэ.

Төмөр замын тээвэрлэлтэд шаардагдах бичиг баримтуудыг бүрдүүлсний дараа тээврийн бичиг баримтын маягт, хүснэгтийг асуулгын дагуу тод, цэвэр гаргацтай, бүрэн гүйцэд, үнэн зөв бичиж гарын үсэг зурж, тэмдгээр баталгаажуулсан байна. Ачаа илгээгчээс тээвэрлэлтэд шаардагдах падаан болон хавсралт бичиг баримтыг хүлээн авч вагон хуудас, замын хүснэгтийг үйлдэнэ.

Дээрх баримтуудыг цахимаар үйлдэж болох бөгөөд тоон гарын үсгээр баталгаажуулна.

Д/Д	Хуудасны нэр	Хэнд зориулсон	Хуудасны зориулалт
1	Падаан	Хүлээн авагчид	Ачааг хүрэх өртөө хүртэл дагалдана.
2	Орлох падаан	Ачаа илгээгч	Тээвэрлэлтийн гэрээ хийж дуусмагц ачаа илгээгчид олгоно.
3	Замын хүснэгт	Тээвэрлэгчид	Ачааг хүрэх өртөө хүртэл дагалдана.
4	Замын хүснэгтийн үлдэх хувь	Тээвэрлэгчид	Ачааг тээвэрт хүлээн авсан өртөөнд.

5.2.Төмөр замаар орон нутгийн харилцаанд ачааг тээвэрлэх тээврийн бичиг баримтыг дараах утгаар ойлгоно:

5.2.1."падаан" нь ачаа илгээгч тээвэрлэгчийн хооронд байгуулсан гэрээ болно. Ачаа илгээгч нь падааны зохих хүснэгтийг бичиж тээвэрлэгчид хүлээлгэж өгнө. Падаан нь хүрэх өртөө хүртэл ачааны хамт дагалдан очиж, хүлээн авагчид олгогдсоноор тээвэрлэлтийн гэрээ дуусгавар болно.

5.2.2."орлох падаан" нь ачааг тээвэрлэгч тээвэрт хүлээн авсныг нотлох баримт болно. Орлох падааныг ачаа илгээгч, падааны хамт бөглөж тээвэрлэгчид өгнө. Орлох падааны зохих хүснэгтийг ачаа илгээгч бөглөнө. Орлох падаанд илгээх өртөөний хуанлийн дардас дарж тээвэрлэгч нь ачаа илгээгчид өгнө.

5.2.3."замын хүснэгт" нь замын хүснэгт, замын хүснэгтийн үлдэх хувь гэсэн хоёр хуудаснаас бүрдэнэ. Падааныг үндэслэж замын хүснэгтийг үйлдэх бөгөөд эх хувь нь тээвэрлэгчид үлдэж хүрэх өртөөнд ачааны хамт очно. Ачааг олгох өртөө нь ачаа олгосон тухай замын хүснэгтийн зохих хүснэгтэд тэмдэглэл хийж ачаа хүлээлцсэнийг нотолж хүлээн авагчаар гарын үсэг зуруулна. Замын хүснэгтийн эх хувийг буулгалтын тайлантай, замын хүснэгтийн үлдэх хувийг ачилтын тайлантай тус тус тээвэрлэгчийн санхүү бүртгэл хариуцсан нэгжид явуулна.

5.3.Тээврийн бичиг баримтыг засвартай бөглөж болохгүй. Тээвэрлэгч тээврийн бичиг баримтад өөрчлөлт хийх бол гарын үсэг зурж, өртөөний тэмдгээр баталгаажуулсан байна.

5.4.Ачаа илгээгч нь падаан, орлох падааныг үнэн зөв бичсэн эсэхийг тээвэрлэгч шалгана.

5.5.Тээвэрлэгч тээврийн бичиг баримтын маягтаар ачаа илгээгчийг хангана.

5.6. Падаан, орлох падаан, замын хүснэгт, замын хүснэгтийн үлдэх хувийн бүх асуулгыг үнэн зөв бөглөх бөгөөд тэдгээрт зориулагдсан хүснэгтэд багтаан бичнэ. Падааныг орлох падаантай, замын хүснэгтийг замын хүснэгтийн үлдэх хувьтай хамт бичнэ.

5.7.Тээврийн бичиг баримтын хүснэгт бүрд код бичихэд зориулагдсан тусгай хэсэг байна.

5.8.Ачаа илгээгч орон нутгийн харилцааны тээврийн бичиг баримтын 2, 10-18, 21-24 хүснэгтийг дараах байдлаар бичнэ:

5.8.1. тээврийн бичиг баримтын "1.Онцгой тэмдэглэл" хүснэгтэд тээвэрлэлтийн үед онцгой нөхцөл шаардсан мэдэгдлийг бичнэ. Жишээ нь: "хамгаалалт", "нөхөн илгээлт", "довоос буулгаж болохгүй", "халхлалттай", "түргэн гэмтэх" гэх мэтээр бичих ба хэтрүү овортой ачаа бол оврын индексийг бичнэ "Н-2230", аюултай ачаа бол аюулын зэргийг бичнэ;

5.8.2.тээврийн бичиг баримтын "2.Хурд" хүснэгтэд "их" буюу "бага" "зорчигчийн" гэж бичнэ. Тухайн илгээлтийн ачаа их хурдтай тээвэрлэгдэж байвал тээврийн бичиг баримтын дээд, доод ирмэг нь улаан өнгийн эмжээртэй байна;

5.8.3.тээврийн бичиг баримтын "3.Илгээлтийн төрөл" хүснэгтэд вагон, чингэлэг, жижиг илгээлтийн төрлөөс сонгож зааж бичнэ.

5.8.4.тээврийн бичиг баримтын "4.Төлөвлөгөөт гэрээний №" хүснэгтэд өртөөнд хөтөлж байгаа сарын төлөвлөгөө гэрээ буюу захиалгын дугаарыг заана;

5.8.5.тээврийн бичиг баримтын "5.Ачихыг зөвшөөрсөн" хүснэгтэд ачааг ачихыг зөвшөөрсөн огноог зааж тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын даргын нэрийг бичнэ.

5.8.6.тээврийн бичиг баримтын "6.Вагоны дугаар" хүснэгтэд вагоны дугаар болон вагон эзэмшигчийн товчилсон нэрийг бичнэ;

5.8.7.тээврийн бичиг баримтын "7.Вагоны төрөл" хүснэгтэд дараах байдлаар бичнэ:

Вагоны төрөл	Товчилсон нэр
битүү вагон	КР
хагас вагон	ПВ
тавцант вагон	ПЛ
цистерн вагон	ЦС
чингэлэг тээвэрлэгч	КТ
хоппер вагон	ХОП
бусад төрлийн вагон	ПР

5.8.8.тээврийн бичиг баримтын "8. Даац" хүснэгтэд вагоны даацыг бичнэ;

5.8.9.тээврийн бичиг баримтын "9.Голын тоо" хүснэгтэд вагоны голын тоог бичнэ;

5.8.10.тээврийн бичиг баримтын "10.Явуулах өртөө" хүснэгтэд тээвэрлэгчийн тарифт заасан илгээх өртөөний бүтэн нэрийг бичнэ. Хүснэгтийн дээд булан дахь дөрвөлжинд өртөөний кодыг бичнэ;

5.8.11.тээврийн бичиг баримтын "11.Хүрэх өртөө" хүснэгтэд тээвэрлэгчийн тарифт заасан хүрэх өртөөний бүтэн нэрийг бичнэ. Хүснэгтийн дээд булан дахь дөрвөлжинд өртөөний кодыг бичнэ;

5.8.12.тээврийн бичиг баримтын "12.Илгээгч, түүний хаяг" хүснэгтэд ачаа илгээгчийн нэр ба түүний шуудангийн хаягийг товчлохгүйгээр тодорхой заана. Ачаа илгээгч нь иргэн буюу хуулийн этгээд байх бол түүний регистр, утасны дугаарыг бичнэ;

5.8.13.тээврийн бичиг баримтын "13.Хүлээн авагч, түүний хаяг" хүснэгтэд хүлээн авагчийн нэр ба түүний шуудангийн хаягийг товчлохгүйгээр тодорхой заана. Хүлээн авагч нь иргэн буюу хуулийн этгээд байх бол түүний регистр, утасны дугаарыг бичнэ;

5.8.14.тээврийн бичиг баримтын "14.Илгээгчийн марк, тэмдэг" хүснэгтэд тээвэрт хүлээлгэн өгөх ачаан дээр илгээгчийн марк тэмдэглэлийг хийсэн бол тухайн марк тэмдгийг заана. Ачаатай чингэлэг болон хоосон чингэлэг тээвэрлэх бол чингэлгийн төрөл, сери, дугаарыг бичнэ;

5.8.15.тээврийн бичиг баримтын "15.Байрын тоо" хүснэгтэд илгээлтэд орсон ачааны байрын тоог бичнэ. Хэрэв илгээлтийг чингэлгээр тээвэрлэвэл хүртвэрт чингэлгийн тоо, даацыг хуваарьт чингэлэгт орсон ачааны байрын тоог бичнэ. Хэрэв задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр ачсан ачааны байрын тоо 100-аас дээш бол "овоолмог", нурмагаар ачсан бол "нурмаг", юүлж ачсан шингэн ачааг "юүлмэг" гэж тус тус заана. Ачааг ачмагаар ачихад хүртвэрт ачмагийн тоог, хуваарьт нэг ачмагт орсон ачааны ширхгийн тоог бичнэ;

5.8.16.тээврийн бичиг баримтын "16.Баглааны төрөл" хүснэгтэд ачааны сав, баглаа боодлын төрлийг заана. Жишээ нь: "хайрцаг", "торх", "сагс", "ачмаг" гэх мэт. Ачааг чингэлгээр тээвэрлэвэл хүртвэрт "чинг" хуваарьт чингэлэгт ачсан ачааны сав, баглааны төрлийг заана;

5.8.17.тээврийн бичиг баримтын "17.Ачааны нэр" хүснэгтэд ачааны нэрийн нэгдсэн жагсаалт болон тарифт заасан ачааны нэрийг тодорхой бичнэ. Ачааг илгээгчийн үйлчлэгчтэй тээвэрлэх үед үйлчлэгчийн нэр, регистр, утасны дугаарыг бичнэ. Цистерн болон бункерт вагонд шингэн ачаа тээвэрлэх үед ачааны өндөр, нягтрал, ачааны хэм зэргийг бичнэ. Ачаатай чингэлэг болон хоосон чингэлэг тээвэрлэх үед "чинг/ачааны нэр", "чинг/хоосон" гэж бичнэ. Аюултай ачаа тээвэрлэх үед ослын картын дугаар, аюултай ачааны мэдэгдэл, шифрийг ачааны нэрийн дор бичнэ;

Ачаа эзэмшигчийн буюу түрээсийн вагонд бусдын эзэмшлийн зүтгүүрээр ачаа тээвэрлэх үед ачааны нэрийн дор "эзэмшлийн вагон", "түрээсийн вагон",

"бусдын эзэмшлийн зүтгүүр" гэх мэтээр зааж бичнэ. Тээвэрлэгчийн хөдлөх бүрэлдэхүүн, вагоныг тоноглон ачаа тээвэрлэх үед энэ тухай (нэр, тоо, жин) бичнэ. Энэхүү хүснэгтэд тарифын мөрдлөг, ачаа байрлуулах болон бэхлэх техникийн нөхцөлд дурдсан бусад мэдээллийг заана. Хэрэв эдгээр мэдээллүүд нь энэхүү хүснэгтэд багтахгүй бол падааны "илгээгчийн тэмдэглэл" хүснэгтэд бичнэ. Энэхүү хүснэгтийн баруун дээд буланд ачааны кодыг бичнэ;

5.8.18.тээврийн бичиг баримтын "18.Ачааны жин" хүснэгтэд ачааны жинг ачаа илгээгч тодорхойлсон бол ачаа илгээгч, төмөр замын тээврийн байгууллага тодорхойлсон бол төмөр зам гэсэн зохих хүснэгтэд бичнэ. Ачааг чингэлэг, ачмаг болон тээвэрлэлтийн бусад хэрэгсэл ашиглаж тээвэрлэх бол тэдгээрийн жин болон нийт жинг бичнэ. Нэг илгээлтээр зөвшөөрөгдсөн хэд хэдэн ачаа тээвэрлэх үед ачаа тус бүрийн жин болон нийт жинг бичнэ;

5.8.19.тээврийн бичиг баримтын "19.Төмөр замын марклал "хүснэгтэд тээвэрт хүлээн авч байгаа ачаан дээр төмөр зам марклал хийсэн бол түүнийг бичих ба марклалгүй бол бөглөхгүй;

5.8.20.тээврийн бичиг баримтын "20.Ачаалсан ачаалалтын техникийн норм" хүснэгтэд ачааг төмөр замын тээврийн байгууллага ачаалсан бол "төмөр зам", ачаа илгээгч ачаалсан бол "илгээгч" гэж бичнэ.

5.8.21.тээврийн бичиг баримтын "21.Байрын тоо" (үсгээр) хүснэгтэд тээврийн бичиг баримтын 18-р хүснэгтэд бичсэн байрын тоог үсгээр бичнэ. Хэрэв байрын тоо заах боломжгүй ачааг "нурмаг", "овоолмог", "юүлмэг" гэж бичнэ;

5.8.22.тээврийн бичиг баримтын "22.Жингийн дүн" (үсгээр) хүснэгтэд тээврийн бичиг баримтын 21-р хүснэгтэд заасан жинг үсгээр бичнэ;

5.8.23.тээврийн бичиг баримтын "23.Жинг тодорхойлсон арга" хүснэгтэд жинг тодорхойлсон тооцоолох арга эсхүл хэмжих хэрэгслийг зааж бичнэ;

5.8.24.тээврийн бичиг баримтын "24.Илгээгчийн төлөөлөгч" хүснэгтэд ачаа илгээгчийн төлөөлөгч нэрээ бичиж, гарын үсэг зурна.

5.8.25.тээврийн бичиг баримтын "25.Илгээхэд хураасан" хүснэгтэд ачааг илгээхэд хураасан хураамжийн дүнг үсгээр бичнэ;

5.8.26.тээврийн бичиг баримтын "26.Тооцооны хэлбэр" хүснэгтэд ачаа илгээх үед тооцоог бэлэн мөнгөөр хийсэн бол "бэлнээр", "бэлэн бусаар" хийсэн бол чек болон шилжүүлгийн дугаарыг бичнэ. Хүснэгтийн дээд буланд кодыг бичнэ;

5.8.27.тээврийн бичиг баримтын "27.Тооцооны ажилтан" хүснэгтэд ачаа илгээх үед тээврийн хөлсний тооцоо хийсэн тооцооны ажилтан нэрээ бичиж гарын үсэг зурна;

5.8.28.тээврийн бичиг баримтын "28.Олгоход хураасан" хүснэгтэд ачаа олгох үед хураасан хураамжийн дүнг үсгээр бичнэ;

5.8.29.тээврийн бичиг баримтын "29.Тооцооны хэлбэр" хүснэгтэд ачаа олгох үед тооцоог бэлэн мөнгөөр хийсэн бол "бэлнээр", "бэлэн бусаар" хийсэн бол чек болон шилжүүлгийн дугаарыг бичнэ. Хүснэгтийн дээд буланд кодыг бичнэ;

5.8.30.тээврийн бичиг баримтын "30.Тооцооны ажилтан" хүснэгтэд ачаа олгох үед тээврийн хөлсний тооцоо хийсэн тооцооны ажилтан нэрээ бичиж гарын үсэг зурна;

5.8.31.тээврийн бичиг баримтын "31.Хавсаргасан баримтууд" хүснэгтэд ачаа илгээгчийн тээврийн бичиг баримтад хавсаргасан бүх дагалдах баримтыг хавсаргана. Мөн тээвэрлэгч нь хаягдал төмөрт тэсэрч дэлбэрэх зүйл байхгүй, мал эмнэлгийн бичиг, ургамал хорио цээрийн бичиг, байгаль орчны байцаагчийн зөвшөөрөл, хүнсний хялбар муудах ачаанд чанарын тодорхойлолт, баталгаа зэргийг ачаа илгээгчээс шаардаж хавсаргана;

5.8.32.тээврийн бичиг баримтын "32.Тарифын бүлэг" хүснэгтэд тарифын мөрдлөгт заасан тухайн ачааны бүлгийг заана;

5.8.33.тээврийн бичиг баримтын "33.Тээвэрлэлтийн зай" хүснэгтэд тээврийн хөлсийг тарифын хамгийн богино зайгаар бодож тооцоолсон зайг бичнэ;

5.8.34.тээврийн бичиг баримтын "34.Илгээх үед" хүснэгтэд ачааг илгээх үед хураасан тээврийн хөлс, бусад хөлс хураамжийн дүн болон бүгд дүнг бичнэ. Гэрээт тээвэрлэгч нь тээврийн бичиг баримтын 34 дүгээр, олон улсын тээврийн бичиг баримтны 44–59 дугаарын хүснэгтүүдэд төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч тус бүрээр тээврийн хөлсийг зааж бичнэ;

5.8.35.тээврийн бичиг баримтын "35.Олгох үед" хүснэгтэд ачааг олгох үед хураасан тээврийн хөлс, бусад хөлс хураамжийн дүн болон бүгд дүнг бичнэ. Хүснэгтийн дээд буланд кодыг бичнэ;

5.8.36.тээврийн бичиг баримтын "36.Ачих бэхлэх тухай" хүснэгтэд ачилтыг гүйцэтгэсэн төмөр замын тээврийн байгууллага эсхүл ачаа илгээгчийг зааж бичнэ;

5.8.37.тээврийн бичиг баримтын "37.Ломбоны тухай тэмдэглэл" хүснэгтэд төмөр замын тээврийн байгууллага эсхүл ачаа илгээгчийн тавьсан ломбоны тоо, хяналтын тэмдэг, ломбыг хаана зүүснийг тус тус зааж бичнэ;

5.8.38.тээврийн бичиг баримтын "38.Төмөр замын тэмдэглэл" хүснэгтэд тээвэрлэлтийн явцад өртөөдөд гарсан саатал, сэлгэн ачилт хийсэн, ачааны бэхэлгээг зассан гэх мэт тэмдэглэгээг зааж бичнэ;

5.8.39.тээврийн бичиг баримтын "39.Илгээгчийн тэмдэглэл" хүснэгтэд ачаа илгээгч ачааг үнэ зарлаж тээвэрт хүлээлгэн өгсөн бол энэ тухай тэмдэглэл хийх бөгөөд тарифт заасны дагуу хураамж төлнө. Мөн хүлээн авагчид хамааралтай бусад тэмдэглэлийг ачаа илгээгч бичиж болно.

5.8.40.тээврийн бичиг баримтын "40.Актын тухай тэмдэглэл" хүснэгтэд тээврийн болон ерөнхий маягтын акт тогтоох үед бичнэ. Тээврийн акт тогтоосон огноо, дугаар, ачааны ямар байдал (дутсан, гэмтсэн, муудсан)-д тогтоосныг бичнэ. Ерөнхий маягтын акт тогтоосон бол актын огноо, дугаарыг бичнэ;

5.8.41.тээврийн бичиг баримтын "41. Хаяг сольсон тухай тэмдэглэл" хүснэгтэд ачааны хаяг сольсон шийдвэр, түүнийг өгсөн ажилтны албан тушаал, нэр, шийдвэрийн дугаар, огноог тооцооны ажилтан бичнэ;

5.8.42.тээврийн бичиг баримтын "42.Вагоныг буулгалтад тавьсан он, сар, өдөр, цаг" хүснэгтэд вагоныг салбар замд вагон тавьж өгөх, татаж авах гэрээгээр буулгалтад тавьж санамж нээсэн огноо, цагийг үндэслэн тооцооны ажилтан бичнэ.

5.8.43.тээврийн бичиг баримтын "43.Вагон, буулгаж дууссан он, сар, өдөр, цаг" хүснэгтэд вагоныг буулгаж дууссан санамжийг үндэслэн тооцооны ажилтан бичнэ;

5.8.44.тээврийн бичиг баримтын "44.Ачааг олгох үед хийсэн тэмдэглэл" хүснэгтэд ачааг ямар байдалтай олгосон тухай тэмдэглэлийг хийнэ. Ачааг бүрэн бүтэн олгосон бол "ачааг бүрэн бүтэн олгосон" гэсэн тэмдэглэлийг хийнэ. Хэрэв олгох үед ачаа дутсан, гэмтсэн, муудсан бол тэр хэсгийг шалгаж ямар байдлаар олгосныг тогтоож тээврийн буюу ерөнхий маягтын акт тогтоож олгох ба хүрэх өртөөнд тогтоосон актын дугаарыг бичнэ;

5.8.45.тээврийн бичиг баримтын "45.Илгээх өртөөний хуанлийн тэмдэг" хүснэгтэд илгээх өртөөний хуанлийн дардсыг тооцоо хийсэн тооцооны ажилтан тод дарсан байна;

5.8.46.тээврийн бичиг баримтын "46.Хүрэх өртөөний хуанлийн тэмдэг" хүснэгтэд хүрэх өртөөний хуанлийн дардсыг ачааг өртөөнд ирмэгц хүрэх өртөөний тээврийн бичиг баримт хүлээн авч буй албан тушаалтан тод дарсан байна;

5.8.47.тээврийн бичиг баримтын "47.Ачаа ирсэн тухай мэдэгдэл" хүснэгтэд ачаа ирмэгц төмөр замаар ачаа тээвэрлэх дүрэмд заасны дагуу ачаа хүлээн авагчид мэдэгдээд хэнд, ямар утсаар, хэзээ мэдэгдсэн тухай тэмдэглэлийг хийнэ;

5.8.48.тээврийн бичиг баримтын "48.Ачаа олгосон тухай тэмдэглэл, хуанлийн тэмдэг" хүснэгтэд хүлээн авагчид ачаа олгосон болон падаан (тээвэрлэлтийн гэрээний үндсэн баримт) хүлээлгэж өгснийг нотлох баримт болгож хүрэх өртөөний хуанлийн дардас дарж, ачаа хүлээн авагч нэрээ бичиж гарын үсгээ зурна. Ачаа хүрэх өртөөний тооцооны ажилтан энэхүү хүснэгтийн тэмдэглэлийг заавал хийлгэх ба хийлгээгүй тохиолдолд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

5.8.49.тээврийн бичиг баримтын “49-60.Дамжин өнгөрөх төмөр замын хуанлийн тэмдэг” хүснэгтэд тээвэрлэгч тус бүр нь илгээсэн, дамжуулсан, олгосон хуанли тэмдгийг цахим эсхүл цаасан падаан дээр дарна.

5.9.Гэрээт тээвэрлэгч нь дамжин өнгөрөх тээвэрлэгчийн тоогоор нэмэлт замын хүснэгтийг үйлдэж хавсаргана. Дамжин өнгөрүүлэх тээвэрлэгч хуанлийн тэмдэг дарж, нэг хувийг авч үлдэнэ.

5.10. Дараах ачаанд нэг тээврийн бичиг баримт үйлдэж болохгүй:

5.10.1.өөрийн шинж чанараар нэг вагонд тээвэрлэж болохгүй ачаа;

5.10.2.урьдчилан сэргийлэх тусгай нөхцөл сахих шаардлагатай ачаа;

5.10.3.ариун цэвэр, мал эмнэлэг болон бусад журмыг сахих шаардлагатай ачаа.

5.11.Тогтмол дулаант тусгай зориулалтын вагонд хялбар муудах ачааг тээвэрлэхэд ачааны вагон бүрд тээврийн бичиг баримт үйлдэнэ.

5.12.Нөхөн илгээлтийн бичиг баримтыг дараах тохиолдолд үйлдэнэ:

5.12.1.олон улсын болон орон нутгийн харилцаанд тээврийн нэг бичиг баримтаар тээвэрлэж байгаа хэд хэдэн вагоноос техникийн болон ачаа тээврийн зөрчил, бусад шалтгаанаар үндсэн бичиг баримтаас саатуулах тохиолдолд саатуулагдсан вагонд, мөн зам зуурын өртөөнд нэг вагоны ачааг 2 вагонд шилжүүлэн ачих тохиолдолд 2 дахь вагонд нөхөн илгээлтийн бичиг баримт үйлдэнэ;

5.12.2.нөхөн илгээлтийн бичиг баримтад замын хүснэгтийг бөглөх бөгөөд замын хүснэгт нь ачааг дагалдаж хүрэх өртөөнд очно. Замын хүснэгтийн үлдэх хувь нь ачааг тээвэрлэгчид буюу нөхөн илгээлтийг хийсэн өртөөнд үлдэж тайланд оруулж тээвэрлэгчийн санхүү хариуцсан эрх бүхий байгууллагад хүргэгдэнэ.

5.13.Нөхөн илгээлтийн замын хүснэгтийг дараах байдлаар бичнэ.

5.13.1.замын хүснэгтийн "Онцгой тэмдэглэл" хүснэгтэд "нөхөн илгээлт" гэж бичнэ;

5.13.2."Онцгой тэмдэглэл" хүснэгтийг үндсэн илгээлтээс авч бичнэ;

5.13.3."Хурд" хүснэгтэд "их", "бага" болон "зорчигчийн" гэж бичнэ;

5.13.4.замын хүснэгтийн 3-5 дахь хүснэгтийг бөглөхгүй;

5.13.5.замын хүснэгтийн 6-9 дэх хүснэгтийг энэхүү дүрэмд зааснаар бичнэ;

5.13.6."Илгээх өртөө" хүснэгтэд нөхөн илгээлт үйлдсэн өртөөний нэрийг бичнэ;

5.13.7."Хүрэх өртөө" хүснэгтийг энэхүү дүрэмд зааснаар бичнэ;

5.13.8."Илгээгч, түүний хаяг" хүснэгтэд нөхөн илгээлт үйлдсэн "өртөөний дарга" гэж бичнэ. Энэ нь нөхөн илгээлт үйлдсэн өртөөний дарга байна;

5.13.9."Хүлээн авагч, түүний хаяг" хүснэгтэд "өртөөний дарга" гэж бичнэ. Энэ нь хүрэх өртөөний дарга байна;

5.13.10."Ачааны нэр" хүснэгтэд "ачаа хүлээн авагчийн нэр, хаяг, үндсэн илгээлтийн дугаар"-ыг бичнэ. Мөн тээврийн акт, ерөнхий маягтын акт, ломбоны тухай бичнэ;

5.13.11."Илгээх өртөөний хуанлийн дардас" хүснэгтэд нөхөн илгээлт хийсэн өртөөний хуанлийн дардсыг тухайн өдрийн огноогоор дарна;

5.13.12.нөхөн илгээлтийн замын хүснэгтийн 46, 47, 48 дахь хүснэгтийг энэхүү дүрэмд зааснаар хүрэх өртөөнд бичнэ;

5.13.13.энэхүү дүрмийн 5.13.1-5.13.12-т заагдаагүй нөхөн илгээлтийн замын хүснэгтийн өгөгдлүүдийг бөглөхгүй.

5.14.Тээвэрлэгч бүр давхардахгүй илгээлтийн дугаартай байна.

ЗУРГАА.ТӨМӨР ЗАМААР БҮЛЭГ ВАГОНЫГ ТЭЭВРИЙН НЭГ БИЧИГ БАРИМТААР ТЭЭВЭРЛЭХ

6.1. Илгээх өртөө, ачаа илгээгч, хүлээн авагч нь ижил, нэг төрлийн ачаатай бүлэг вагоныг тээврийн нэг бичиг баримтаар орон нутгийн харилцаанд тээвэрлэхэд энэ дүрмийг мөрдлөг болгоно.

6.2.Бүлгээр тээвэрлэгдэх ачааны тээврийн бичиг баримтад дагалдах хүснэгтийг хавсаргана.

6.3.Орон нутгийн харилцаанд нэг төрлийн ачаатай бүлэг вагоныг тээврийн нэг бичиг баримтаар ачаа илгээгчийн захиалгын дагуу тээвэрт хүлээн авна:

6.3.1.нэг төрлийн ачаатай бүлэг вагоныг тээврийн нэг бичиг баримтаар тээвэрт хүлээн авахдаа тээврийн бичиг баримтын 7-10 дахь хүснэгтэд "хавсралт хүснэгтийг үз" гэж бичнэ;

6.3.2.бүлэг вагоныг тээврийн нэг бичиг баримтаар тээвэрлэхдээ падааны хавсралт хүснэгтийг ачаа илгээгч бичиж илгээх өртөө хуанлийн дардас дарна;

6.3.3."бүлэг вагоныг тээврийн нэг бичиг баримтаар тээвэрлэх хүснэгт" нь тээврийн бичиг баримтын салшгүй хэсэг байх ба падаан, орлох падаан, замын хүснэгт болон замын хүснэгтийн үлдэх хувьд тус тус хавсаргана;

6.3.4.тээврийн бичиг баримтын ачааны жин буюу 18 дахь хүснэгтэд тухайн бүлэг вагоны ачааны нийт жинг бичнэ;

6.3.5.тээвэрлэлтийн явцад тээврийн нэг бичиг баримтаар тээвэрлэж байгаа бүлэг вагоноос техникийн болон ачаа тээврийн үл тохирлоор галт тэрэгнээс вагон салгах тохиолдолд хавсралт хүснэгтэд дурдсан салсан вагоны дугаарыг дарж "38. төмөр замын тэмдэглэл" хүснэгтэд ямар шалтгаанаар салсан талаар тэмдэглэж, акт тогтоон дугаарыг бичнэ;

6.3.6.вагон салгасан өртөө нь уг вагоныг нөхөн илгээлтээр үндсэн илгээлтийн араас явуулахын тулд бүх холбогдох мэдээллийг актаас авч нөхөн илгээлтийн замын хүснэгтэд бичнэ;

6.3.7.тээврийн актын тухай үндсэн бичиг баримтад тэмдэглэл хийж актыг хавсаргаж явуулна;

6.3.8.бүлэг вагоныг тээврийн нэг бичиг баримтаар тээвэрлэх явцад хавсралт хүснэгтүүд үрэгдсэн тохиолдолд хүснэгтийг нөхөн хийж явуулна. Хүснэгтийг нөхөн хийсэн өртөө хуанлийн дардсыг дарна.

ДОЛОО. ТӨМӨР ЗАМЫН ТЭЭВЭРТ ЗАДГАЙ ХӨДЛӨХ БҮРЭЛДЭХҮҮН ДЭЭР АЧАА ТЭЭВЭРЛЭХ

7.1. Задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн (хагас вагон, тавцант вагон, хоппер дозатор, думпкар, транспортер) дээр ачих ачаа нь суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн зөвшөөрч батлагдсан ачаа байна.

7.2. Хур тунадасны нөлөө болон гадны хүчин зүйлээс болж гэмтэх, устах, вагоны эд ангийг гэмтээх, зам төмөр хэлхээг таслах, ослын нөхцөл байдал бий болгохуйц шинж чанартай ачааг задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр тээвэрлэхгүй.

7.3. Задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр ачих ачааны нэрийн жагсаалтыг тээвэрлэгч гаргана.

7.4. Задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр ачааг дараах нөхцөлөөр тээвэрлэнэ:

7.4.1. хэмжээ, жингээрээ бусад төрлийн вагон, чингэлэгт тээвэрлэх боломжгүй савтай, ширхгийн ачаа эсхүл хур тунадаснаас хамгаалах шаардлагагүй нурмаг ачааг задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр тээвэрлэнэ;

7.4.2. ачааны шинж чанар, түүнийг ачиж буулгах төхөөрөмжөөс хамааран ачаа илгээгч хөдлөх бүрэлдэхүүнийг сонгоно;

7.4.3. задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр ачааг ачиж бэхлэх техникийн нөхцөл, ачиж буулгах ерөнхий шаардлагуудыг баримтлан, вагоны бүрэн бүтэн байдлыг хангаж ачна;

7.4.4. задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр ачих ачаа нь техникийн нөхцөл, ачааны бүрэн бүтэн байдлыг хангахуйц сав, баглаа, боодолтой байна. Сав, баглаа, боодол, хучлага нь амархан шатах материалаар хийгдсэн байж болохгүй;

7.4.5. аюултай ачааг задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр ачихад “Төмөр замаар аюултай ачаа тээвэрлэх, ачиж буулгах, хадгалах журам”-ыг баримтална;

7.4.6. аюултай ачааны жагсаалтад багтсан хар болон өнгөт металл, тэдгээрийн хайлшны хаягдал, үлдэгдлийг задгай хөдлөх бүрэлдэхүүнээр тээвэрлэхэд аюултай ачаа тээвэрлэх үндэсний стандартын шаардлага хангасан байна. Өнгөт металл болон тэдгээрийн хайлшны хаягдал, үлдэгдлийг

300 кг-аас багагүй жинтэйгээр шахаж багцлах буюу тусгай чингэлэгт тээвэрлэнэ;

7.4.7. жижиг ширхэглэл агуулсан ачааг задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр ачихын өмнө хүрээлэн буй орчныг бохирдуулахгүй, уг ачааны хорогдолгүй гэсэн баталгааг ачаа илгээгч гаргаж өгнө. Хагас болон тавцант вагоны хийцийн завсраар ачаа асгарч гоожихоор байвал ачаа илгээгч ачааны бүрэн бүтэн байдлыг хангах нэмэлт арга хэмжээг авна;

7.4.8. жижиг ширхэглэл агуулсан ачааг малгайлж ачихад ачааг хийсэх, нурахаас сэргийлж вагоны тэвшийг өндөрлөн тоноглож ачна. Ачаа илгээгч тоноглолын хийцийг ачааны төрлөөр нь гаргаж өгнө. Баяжуулах үйлдвэрт ялгалтад явж байгаа ачааны гадаргууг (ялгасан буюу эрчим хүчний нүүрснээс) бусад бүх тохиолдолд ачаа илгээгч тээвэрлэлтийн нөхцөлд заасны дагуу чигжиж нягтруулж ачна. Энэ нөхцөлд малгайлалт нь трапец хэлбэртэй нуруулдаж ачсан байна. Малгайлалтын доод нягтруулсан хэсэг нь вагоны тэвшний дээд ирмэгээс илүү гарахгүй;

7.4.9. ачааг нягтруулах, чигжихэд механикжсан болон бусад аргыг хэрэглэж ачааны бүрэн бүтэн байдлыг хангана;

7.4.10. эрдэс, барилгын материалыг вагоны тэвшнээс дээш гарган ачих тохиолдолд малгайлалтын доод суурийн хэсэг нь вагоны тэвшний дээд ирмэгээс доош 50 мм-ээс багагүй зайд байна;

НАЙМ. ТӨМӨР ЗАМААР НУНТАГ, НУРМАГ БА ОВООЛМОГ АЧАА ТЭЭВЭРЛЭХ

8.1. Төмөр замаар тээвэрлэгдэх нунтаг, нурмаг ба овоолмог ачааны нэрийн жагсаалтыг тээвэрлэгч тогтооно. "Нунтаг, нурмаг ба овоолмог" ачаа гэж үр тариа, нүүрс, жонш гэх мэт ачааны тоо, ширхэг, байрын тоог тогтоох боломжгүй ачааг хэлнэ.

8.2. Нунтаг, нурмаг ба овоолмог ачааны шинж чанар, баглаа, боодлоос хамааран тээвэрлэх хөдлөх бүрэлдэхүүнийг ачаа илгээгч сонгоно.

8.3. Нэг вагонд тээвэрлэхээр мэдүүлсэн ачааны байрын тоо 100 ширхгээс их болон байрын тоог тодорхойлох боломжгүй ачааг овоолмог ачаагаар хүлээн авна.

8.4. Хур тунадас, чийг ба тоос шорооноос хамгаалах шаардлагатай ачаа (гурил, үр тариа, цемент, эрдэс бордоо зэрэг)-г тусгай зориулалтын битүү вагон, тусгай зориулалтын чингэлэгт тээвэрлэнэ. Баглаа, боодолтой овоолмог ачааг тээвэрлэхэд битүү вагон ашиглаж болно. Битүү вагонд овоолмогоор тээвэрлэх ачааг илгээгч хаалганы хаалтыг тавьж суурилуулсан тохиолдолд тээвэрлэнэ. Битүү вагоны хаалганд овоолмог ачааг нурахаас хамгаалж хаалга хооронд хаалт (сараалж, самбар, хашлага)-ыг бат бөх материалаар чанартай хийнэ.

8.5. Хур тунадас, чийгнээс хамгаалах шаардлагагүй ачааг тусгай зориулалтын вагон (думпкар, хоппер-дозатор зэрэг)-д нунтаг, нурмаг ба овоолмогоор тээвэрлэнэ. Тусгай зориулалтын вагонд ачааг тээвэрлэх бол бичиг баримтын "илгээгчийн

тэмдэглэл" хүснэгтэд тусгай зориулалтын вагонд (ачааны нэрийг заана) тээвэрлэхээр хүлээн авагчтай тохиролцож, буулгах тоног төхөөрөмжийг тэмдэглэнэ.

8.6. Нунтаг, нурмаг ачаа тээвэрлэх вагоны тэвш, ачих буулгах төхөөрөмж, нээлхийн тагийг ачаа гоожиж, асгарахгүйгээр нягт шахаж хаасан байна. Өмнө тээвэрлэсэн ачааны үлдэгдлийг бүрэн цэвэрлэсэн, ломбодож битүүмжлэх төхөөрөмж нь гэмтэлгүй, нээлхий онгойхоос хамгаалсан төхөөрөмжийг хаасан байна. Нунтаг, нурмаг ачааг ачихын өмнө ачаа илгээгч ачаа гоожихгүй байхаар вагоныг чигжиж битүүлнэ.

8.7. Үр тариа зэрэг чийгшилтэй тээвэрлэгдэх ачааг үндэсний стандартыг баримтлан тээвэрлэнэ.

Зөвлөмж: Үр тарианы тээвэрлэлтийг 17 хувь хүртэлх чийгшлээр нь тооцно. Үүнд: үр тариа, шошны төрлийн ургамал-17 хувь хүртэл, хонхорцог хаягдал-15 хувь хүртэл, тослогт ургамлын үр-10 хувь хүртэл, наранцэцгийн үр-8 хувь хүртэл бүх нөхцөл.

8.8. Нунтаг, нурмаг ба овоолмог ачааны тээвэрлэлтийн тээврийн бичиг баримтыг бүрдүүлэхэд падааны "байрын тоо" хүснэгтийн алинд нь хамаарахыг ачаа илгээгчийн тодорхойлсноор "нунтаг, нурмаг" болон "овоолмог" гэж бичнэ.

8.9. Ачаа илгээгч нь бага хэмд хөлдөх, чийгшилтэй нунтаг, нурмаг ба овоолмог ачааг хүйтний улиралд тээвэрлэхэд вагоны хана, шаланд болон өөр хоорондоо барьцалдаж, наалдахаас хамгаалах арга хэмжээг авна.

8.10. Нунтаг, нурмаг ба овоолмог ачааг хагас вагонд тээвэрлэхдээ нэг нээлхий дээрх ачааны даралтыг 6 тонноос ихгүй, нээлхийгээр буух ачааны хэмжээ 400х400 мм-ээс бага хэмжээтэй ачааг вагоны шалаар жигд тарааж трапец хэлбэрээр нуруулдаж ачна.

8.11. Ачаа илгээгч нь нунтаг, нурмаг ба овоолмог ачааг тээвэрлэхдээ ачааг өөрөө уугих, шатахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авна.

8.12. Тээвэрлэлтийн явцад ачаа уугих, шатах эрсдэл үүссэн тохиолдолд суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч, тээвэрлэгч тухайн үүссэн нөхцөлийг бүрэн арилгах бүх талын арга хэмжээг авах ба тухайн нөхцөл байдлаас үүдэн гарсан аливаа эрсдэл, төлбөр, зардлыг ачаа илгээгч бүрэн хариуцна.

ЕС. ЧИНГЭЛЭГТ АЧАА ТЭЭВЭРЛЭХ

9.1. Овор хэмжээ, хэв бичээс, дугаар, бохир жин, хийц нь стандартын дагуу хийгдсэн, ачаа ачих зориулалттай, ачааны бүрэн бүтэн байдлыг хангаж, нэг болон хэд хэдэн төрлийн тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэж болох, ачиж буулгах, шилжүүлэн ачих үед механикжсан хэрэгсэл ашиглаж болохуйц тээврийн хэрэгслийг чингэлэг гэж ойлгох ба өмчийн төрөл, хэлбэр харгалзахгүйгээр төмөр замаар бүх төрлийн чингэлгээр тээвэр гүйцэтгэхэд энэхүү дүрмийг мөрдлөг болгоно.

9.2. Чингэлгүүдийг даацаар нь их, дунд, бага зориулалтаар нь түгээмэл ба тусгай зориулалтын гэж ангилна. Түгээмэл зориулалтын чингэлгээр ширхгийн сав

баглаа боодолтой олон нэр төрлийн ачаа, тусгай зориулалтын чингэлгээр зөвхөн нэг төрлийн болон тусгай нөхцөл шаардсан ачааг (цемент, шингэн, нурмаг гэх мэт) тээвэрлэнэ.

9.3. Чингэлгийн дугаар, хэв бичээс нь дараах байдлаар бичигдсэн байна:

9.3.1. дунд даацын чингэлэг дэх эхний мөрний дугаар нь 9 оронтой тооноос бүрдэнэ. Эхний нэг оронтой тоо чингэлгийн төрөл хэмжээг, дараачийн 7 оронтой тоо нь чингэлгийн дэс дугаарыг, сүүлчийн 9 дэх орон нь хяналтын тоо (дугаар зөв бичигдсэнийг шалгах)-г тус тус заана. Хоёр дахь мөр нь 5 оронтой тооноос бүрдэх бөгөөд эхний 3 орон нь хэний эзэмшил болохыг, дараачийн 2 орон нь хийц, зориулалтыг заана.

Жишээ нь: 3 1999900 6;

804 00.

Тайлбар:

<u>3</u>	-бохир жин (3 тонн);
<u>1999900</u>	-серийн дугаар;
<u>6</u>	-хяналтын тоо;
<u>804</u>	-Украины эзэмшлийн чингэлэг;
<u>00</u>	-хийцийн онцлог.

9.3.2. их даацын чингэлэг дэх эхний мөрөнд чингэлэг эзэмшигчийг тодорхойлох 4 үсгээс бүрдсэн товчилсон нэр, түүний дараа 6 оронтой тооноос бүрдсэн чингэлгийн дугаар, 7 дахь орон нь хяналтын тоог заана. 4 үсгэн бичээсний сүүлчийн "U" үсэг нь ачааны чингэлэг гэсэн шинж чанарыг заана. Эхний 3 үсэг нь чингэлэг эзэмшигчийн олон улсын бүртгэлд албан ёсоор бүртгэгдсэн нэрийг заана. Хоёр дахь мөрөнд дугаар нь 2 хэсгээс бүрдэх ба үсгэн ба тоон гэсэн үсгээр тэмдэглэсэн хэсэг нь латин үсгээр эзэмшигч орны товчилсон нэрийг заана.

Жишээ нь: RZDU 1234569;

RU 2310.

Тайлбар:

<u>RZD</u>	-эзэмшигч төмөр замын код (Оросын төмөр зам);
<u>U</u>	-ачааны чингэлэг гэсэн шинж чанарыг агуулна;
<u>123456</u>	-чингэлгийн дэс дугаар;
<u>9</u>	-хяналтын тэмдэг;
<u>RU</u>	- улсын код (Оросын Холбооны Улс);
<u>23</u>	- чингэлгийн хэмжээсүүдийг харуулах код (2-урт-6058 мм, 3-өндөр-2591мм);
<u>1</u>	чингэлгийн төрөл (10-түгээмэл зориулалтын);

9.3.3. чингэлгийн хана, хаалга дээрх хэв бичээснүүдийг дараах байдлаар ойлгож, тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаанд ашиглана.

а. Хаалга эсхүл хана дээр байгаа чингэлгийн жин даацын мэдээлэл: (MGW) - Дээд бохир жин буюу чингэлгийг ачаалласан үеийн дээд жинг илэрхийлнэ.

(TARE) - чингэлгийн өөрийн хувийн жинг илэрхийлнэ.

Чингэлэгт ачаалах ачааны дээд хэмжээг тодорхойлохдоо (MGW) Дээд бохир жин буюу чингэлгийг ачаалласан үеийн дээд жингээс (TARE) чингэлгийн өөрийн хувийн жинг хасаж тооцно.

Килограмм (kg) эсхүл Фунтаар (lb) -аар хэмжих ба фунтаар тэмдэглэсэн тохиолдолд килограммд шилжүүлэн тооцно.

Жишээ нь: Дээвэргүй төрөл (open top)-ийн чингэлгийн хувьд (MGW) буюу Дээд бохир жин нь 35000 кг, (TARE) - чингэлгийн өөрийн хувийн жин нь 2680 кг байгаа үед чингэлэгт ачих ачааны дээд хэмжээг тогтоохдоо $35000 \text{ кг} - 2680 \text{ кг} = 32320 \text{ кг}$ гэж тооцно.

б. Хажуугийн ханан дээр: Ээлжит их засвар хийгдсэн хугацаа он, сарыг бичнэ.

9.4. Чингэлгийн гадна, дотор талын хэмжигдэхүүнийг энэхүү дүрмийн гуравдугаар хавсралтад үзүүлэв.

9.5. Чингэлгээр тээвэрлэх ачааг тээвэрт хүлээн авах:

9.5.1. их, дунд, бага даацын чингэлгээр ачаа тээвэрлэхэд төмөр замын тээврийн дүрэм, журмыг баримтална;

9.5.2. тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын ачаа тээврийн ажилтан ачаа илгээгчийн захиалгын дагуу чингэлгийг ачилтад тавьж өгч ачуулна. Их, дунд, бага даацын түгээмэл чингэлгээр жижиг илгээлтийн ширхгийн ачааг савлалгүйгээр буюу хялбарчилсан савлалттайгаар, анхдагч сав, баглаа, боодлоор тээвэрлэнэ. Боодлын хатуулгатай цаасан уут, картон хайрцаг, модон жийрэг, сараалжин модон хайрцаг зэргээр дараах нэр төрлийн барааг чингэлгээр тээвэрлэж болно:

- өргөн хэрэглээний төрөл бүрийн бараа (бэлэн хувцас, бөс даавуу, сүлжмэл эдлэл, жижиг бараа, төрөл бүрийн чихэр, эмийн бараа, радио болон цахилгаан бараа, ном гэх мэт)

- үйлдвэрлэлийн зориулалтын бүтээгдэхүүн (машины сэлбэг хэрэгсэл, багаж, будгийн зүйлс, химийн хайрцаглаж савласан бүтээгдэхүүн, овор хэмжээ багатай тоног төхөөрөмж) иргэдийн гэр ахуйн хэрэглэл орно;

9.5.3. Чингэлгийн хана, шалыг бохирдуулах гэмтээж болох ачааг ачихын өмнө шаланд нь дэвсгэр, хананд нь жийрэг бүтээлэг хэрэглэнэ. Хурц үнэртэй, нойтон давсалсан арьс шир зэргийг ачихгүй;

9.5.4. чингэлэгт ачиж байгаа ачаа нь сав баглаа боодолтой, хэд хэдэн төрлийн ачааг хамт ачсан тохиолдолд бусад ачааг гэмтээхгүй, бохирдуулахгүй байх шаардлагыг хангасан байна;

9.5.5. сэлбэг хэрэгсэл, зэврэлтээс хамгаалж тосолгоо хийсэн, материал техник хангамжийн төмөрлөг эдлэхүүнийг ачихын өмнө ачаа илгээгч нь зузаан цаас, зориулалтын бусад зүйлээр чингэлгийн хана, шалыг доторлож бохирдолт, гэмтлээс хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авна.

9.5.6. шингэн ачааг чингэлэгт тээвэрлэхэд сав (модон, төмөр торх, хуванцар сав) нь гэмтэлгүй байна. Шилэн савтай шингэн ачааг тээвэрлэхэд гадна талд нь хатуу цаасан хайрцаг, модон сагс бусад баглаа боодлоор хамгаалалт хийнэ;

9.5.7. их даацын чингэлэгт ачих ачааны нэг байрын жин 1500 кг-аас ихгүй, дунд даацын чингэлэгт ачих ачааны жин нь 120 кг-аас ихгүй байна;

9.5.8. чингэлэгт ачааг чингэлгийн даацаас хэтрүүлж ачих болохгүй. Экспортын ачаа тээврийг нэмэгдүүлэх шаардлагатай нөхцөлд чингэлэг үйлдвэрлэгчээс авсан албан ёсны зөвшөөрлийн дагуу чингэлгийн даацыг 2 хүртэл тонноор нэмэгдүүлж, тээвэрлэхийг суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч шийдвэрлэнэ;

9.5.9. чингэлэгт ачих ачааны жинг ачаа илгээгч тодорхойлох бөгөөд үнэн зөв мэдүүлнэ. Шаардлагатай бол төмөр замын тээврийн байгууллага ачааны жинг тодорхойлж болно;

9.5.10. чингэлгээс ачааг буулгасны дараа төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдээр ачааны үлдэгдэл, сав, баглаа боодол, бэхэлгээний үлдэгдлийг цэвэрлүүлнэ;

9.5.11. чингэлэгт ачаа ачихын өмнө техникийн байдалд үзлэг хийнэ.

- тээвэрлэгчийн чингэлэгт ачаа ачих үед техникийн болон ачаа тээврийн үзлэгийг тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан хийж ачилтад өгнө. Ямар нэгэн гэмтэл илэрвэл акт тогтоох ба тухайн ачаанд тохирохгүй бол өөр чингэлэг сольж өгнө.

- тээвэрлэгчид үл харьяалагдах чингэлгийн техникийн болон ачааны бүрэн бүтэн байдлыг ачаа илгээгч хариуцна.

- техникийн үзлэг шалгалтын баталгаат хугацаа дуусаагүй байна.

9.5.12. чингэлэг илгээлтийн тээврийг чингэлэг тээвэрт нээлттэй өртөөдийн хооронд гүйцэтгэх ба чингэлэг тээвэрт хаалттай өртөөнд зөвхөн онцгой нөхцөлд ачаа хаяглаж болох бөгөөд тээвэрлэгч нь суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагатай зөвшилцсөний үндсэн дээр тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрээр гүйцэтгэнэ. Чингэлэг тээвэрт нээлттэй өртөөдийн жагсаалтыг мэргэжлийн дүгнэлт, техникийн боломжид тулгуурлан суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч тогтооно;

9.5.13. чингэлэгт ачааг ачихад хана, шаланд өгөх даралт жигд, гулсахгүй, чингэлгийн хаалга чөлөөтэй хаагдаж, нээгдэж байхаар ачна;

9.5.14. салбар зам, талбайд вагон, чингэлэгт ачих, буулгах ажиллагааг төмөр замын тээврийн байгууллага эсхүл ачаа илгээгч, хүлээн авагчийн хүч хэрэгслээр гүйцэтгэнэ.

9.5.15. ачаа илгээгч чингэлэгт ачаа ачихад ачаа тус бүрийн үнэ, байр бүрд байгаа ачааны нэрийг нэг бүрчлэн үнэн зөв бичсэн жагсаалт үйлдэж, чингэлэг бүрийн дотор хийх бөгөөд энэ жагсаалт нь ачаа илгээгчийн гарын үсэг, тэмдгээр баталгаажсан байна;

9.5.16. ачаа илгээгчийн агуулахаас ачигдаж ирсэн ачаатай чингэлгийг салбар зам, талбайд хүлээн авахад чингэлэгт гадна үзлэг хийж, чингэлгийн байдал, ломбо зэргийг шалгана. Салбар замаас ачигдсан чингэлэгт тавьсан ачаа илгээгчийн ломбоны дугаар бичиг баримтад заасан ломбоны тэмдэглэгээтэй зөрснөөс үүдэн гарсан хариуцлагыг ачаа илгээгч хариуцна;

9.5.17. вагонд чингэлгийг ачихдаа хүндийн төвийг алдагдуулахгүйгээр жигд ачих ба вагоны даац, багтаамжийг бүрэн ашиглана;

9.5.18. вагонд ачих чингэлгийн иж бүрдлийг техникийн нөхцөлийн дагуу бүрдүүлнэ.

9.6. Чингэлэг тээвэрлэлтийн падааныг дараах байдлаар бичнэ.

9.6.1. ачаатай чингэлэг бүрд ачаа илгээгч падаан бичнэ. Падаан нь чингэлэг тээвэрлэлтийн үндсэн бичиг баримт (гэрээ) болно. Ачаа илгээгч болон тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын ачаа тээврийн ажилтан падааны бүх хүснэгтийг бүрэн бөглөсөн байна.

9.6.2. олон улсын харилцаанд хоосон их даацын чингэлгийг тээврийн бичиг баримттай тээвэрлэнэ.

9.6.3. орон нутгийн харилцаанд хоосон чингэлэг тээвэрлэхэд тээврийн бичиг баримт үйлдэх ба чингэлгийн ханан дээрх хувийн жингээр ачааны жинг тодорхойлно.

9.7. Ачаа илгээгч, хүлээн авагч чингэлгээр тээвэрлэх ачааны хүрэх өртөөг өөрчлөх тухай хүсэлтийг тээвэрлэгчид ирүүлнэ.

9.8. Чингэлгээр тээвэрлэгдэж байгаа ачаа нь хугацаандаа хүрэх өртөөнд очоогүй тохиолдолд хүлээн авагчийн хүсэлтийн дагуу тээвэрлэгч эрэл хийж чингэлэг байгаа газар, саатсан шалтгааныг тодруулж хүлээн авагчид хариу мэдэгдэнэ.

9.9. Чингэлэгтэй ирсэн ачааг олгох, авто тээврээр үйлчлэх:

9.9.1. чингэлгээр ирсэн ачааг хүлээн авагчид олгохдоо чингэлгийн ломбыг шалгаж хүлээлгэн өгөх ба ачаа хүлээн авагчийн хүсэлтээр тээвэрлэгчийн эрх бүхий ачаа тээврийн ажилтан байлцуулан тоолж хүлээлгэн өгч болно;

9.9.2. ачаа нь дутсан, гэмтсэн байвал тээврийн акт тогтооно;

9.9.3. чингэлгээр ирсэн ачааг хүлээн авагчийн хүсэлтээр авто тээврийн хэрэгслээр тухайн байгууллагын ачаа буулгах байр, агуулах хүртэл хүргэж өгч болно;

9.9.4. гаалийн бүрдүүлэлт хийгдэх бол гаалийн байгууллага шалгаж ачааг эзэнд нь олгохыг зөвшөөрсөн тухай тэмдэглэл хийгдсэний дараа олгоно;

9.9.5. чингэлэгтэй ачааг холбогдох бичиг баримтыг бүрдүүлж, төлбөр тооцоог хийж дууссаны дараа талбайгаас гаргана;

9.9.6. байгууллагаас татаж авчрах чингэлгийг ачааны үлдэгдлээс цэвэрлүүлж, техникийн үзлэг хийж хүлээн авна.

9.10. Чингэлгээр ачаа тээвэрлэх үед тээврийн хөлс болон бусад хураамжийг тогтоосон тарифын дагуу хураана.

9.11. Чингэлэг тээвэрлэлтийн тайланг тээвэрлэгч сар, улирал, жилээр гаргана.

АРАВ. ТҮРГЭН ГЭМТЭЖ, МУУДАХ АЧААГ ТЭЭВЭРЛЭХ

10.1. Түргэн гэмтэж, муудах ачаа гэж төмөр замаар тээвэрлэх үед гадны температурын нөлөөлөл, арчилгаа үйлчилгээний хүчин зүйлийн улмаас гэмтэж чанар нь алдагдах эрсдэлтэй хүнсний бүтээгдэхүүнийг ойлгох ба тусгай зориулалтын (хөргүүрт вагон, чингэлэг, тогтмол дулаант вагон зэрэг) болон тээвэрлэлтийн шаардлага хангасан битүү вагонд тээвэрлэнэ.

10.2. Олон улс болон орон нутгийн тээврээр түргэн гэмтэж, муудах ачааг тээвэрлэхдээ олон улсын төмөр замын ачааны харилцааны хэлэлцээрийг мөрдөнө.

10.3. Ачаа илгээгч нь ачааг тээвэрлэлтэд хүлээлгэж өгөхдөө ачаа тээвэрлэх хугацаа, тээвэрлэх үеийн цаг агаарын нөхцөл байдлыг харгалзан тухайн төрлийн ачааг тээвэрлэх хөдлөх бүрэлдэхүүн, чингэлгийг сонгоно.

10.4. Түргэн гэмтэж, муудах ачааны сав, баглаа, боодолд дараах шаардлагыг тавина:

10.4.1. тээвэрлэлтэд хүлээлгэн өгөх ачаа үндэсний стандарт, чанарын шаардлага хангасан байна;

10.4.2. тээвэрлэлтэд хүлээлгэн өгөх ачааны сав, баглаа, боодол нь бат бөх, гэмтэж, бохирдоогүй, ачаа асгарч гоожсон шинж тэмдэггүй, гар болон механикжсан аргаар ачих буулгах боломжийг хангасан байна;

10.4.3. түргэн гэмтэж, муудах ачааны сав, баглаа, боодол дээр давхарлаж хураах тоо, хадгалалтын нөхцөл зэргийг тогтоосон тэмдэглэлүүд байх шаардлагатай;

10.4.4. түргэн гэмтэж, муудах ачааг модон буюу хатуу цаасан хайрцаг, сагс, тор, тусгай тавиур, бидон, торх гэх мэтийн сав, баглаа, боодолтой тээвэрлэнэ. Тухайлбал, төмс, лууван, манжинг хайрцаг болон шуудай савтай,

улаан лооль, манжин, саримс, өргөст хэмх, алим, усан үзэм, нимбэг, бэрсүүт жүржийг хайрцагтай тээвэрлэнэ;

10.4.5. түргэн гэмтэж, муудах ачааг хураах өндрийг тогтоохдоо ачаа илгээгчийн заалтыг үндэслэнэ. Ачаа илгээгчийн зөвшөөрөлтэйгөөр төмс, манжин, тарвас зэрэг ачааг битүү вагон дотор овоолж хурааж тээвэрлэхийг зөвшөөрнө;

10.4.6. ачаа илгээгч нь тээврийн бичиг баримтад, чанарын гэрчилгээ, холбогдох бусад бичиг баримтыг хавсаргаж, тээвэрлэх нөхцөлд тохирох тухай тодорхойлолтыг тээвэрлэгчид гаргаж өгнө;

10.4.7. ачаа илгээгч нь падааны "илгээгчийн онцгой тэмдэглэл" гэсэн хүснэгтэд түргэн гэмтэж муудах ачаа гэсэн тэмдэглэл хийж, тээвэрлэх нөхцөлийг заасан байна;

10.4.8. ачаа илгээгч ачааг өртөөнд зөөвөрлөж ирүүлэх үед хөлдөх, хэт халахаас хамгаалсан байна;

10.4.9. вагоныг ачих буулгах үед ариутгалыг ачаа илгээгч болон хүлээн авагчийн хүч хэрэгслээр гүйцэтгэнэ.

10.5. Түргэн гэмтэж, муудах ачааг зориулалтын вагонд тээвэрлэнэ:

10.5.1. түргэн гэмтэж, муудах ачааг тээвэрлэхэд битүүмжлэл сайтай, ачааны үлдэгдлээс бүрэн цэвэрлэгдсэн, хаалга нь бүрэн хаагддаг, хана, шал нь ачааг гэмтээх хурц ирмэг, агааржуулах нээлхий нээгддэг, бүрэн бүтэн вагоныг ачилтад тавьж өгнө;

10.5.2. вагоны ариутгалыг төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн хүч хэрэгслээр гүйцэтгэнэ;

10.5.3. ачаа илгээгч нь вагон, чингэлгийн их бие дээр түргэн гэмтэж, муудах ачааны наадас наана.

10.6. Түргэн гэмтэж, муудах ачааг тээвэрлэлтэд хүлээн авах:

10.6.1. тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан нь ачааг тээвэрлэлтэд хүлээж авах үед ачааны чанар, байдлыг гадна үзлэгээр шалгаж, муудаж чанар нь алдагдсан хурц үнэртэй, исэлдсэн, хөлдсөн, сав баглаа боодол гэмтсэн эсэх, асгарч гоожсон зэрэг шинжтэй бол ачааг тээвэрлэлтэд хүлээн авахаас татгалзана;

10.6.2. ачааны байранд үзлэг хийх үед сав, баглаа, боодлыг задлах, үзлэг дууссаны дараа битүүмжлэх, дахин хураах ажиллагааг ачаа илгээгчийн хүч хэрэгслээр гүйцэтгэнэ;

10.6.3. нэг вагон болон чингэлэгт шинж чанар болон тээвэрлэх нөхцөлийн хувьд хоорондоо харшлахгүй, хурц үнэргүй ачааг хамт тээвэрлэхийг зөвшөөрнө. Хамт тээвэрлэхийг хориглосон ачааны жагсаалтыг тээвэрлэгч тогтооно;

10.6.4. хамт ачиж болохгүй ачааг ачаа илгээгч тээвэрлэлтэд өгвөл ачилт хүлээн авах, тээвэрлэлт хийхээс татгалзана;

10.6.5. тээвэрлэлтийн өөр өөр нөхцөл шаардагдах түргэн гэмтэх муудах ачааг нэг вагон болон чингэлэгт тээвэрлэхгүй.

10.7. Түргэн гэмтэж, муудах ачааг ачих:

10.7.1. хайрцаг савтай ачааг тээвэрлэлтийн үед нурж унахааргүй, тогтвортой байхаар байрлуулж, шаардлагатай тохиолдолд бэхэлж (ачааг вагон, чингэлэгт ачих, бэхлэх техникийн нөхцөлийн шаардлагын дагуу) вагонд ачна;

10.7.2. ачаа илгээгчийн хүсэлтээр агааржуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор хураалтын эгнээ хооронд тодорхой хэмжээний зайтай хураах ба ачааны байр эгнээ хооронд нурж унахаас хамгаалсан зөв өрөлт эсхүл нэмэлт бэхэлгээтэй байна;

10.7.3. хураалтын эгнээний багц хооронд 150 мм-ээс илүү зайтай байвал бэхэлгээ хийнэ;

10.7.4. бэхэлгээ хийх үед вагон, чингэлгийн төмөр хананд хадаас хадаж болохгүй;

10.7.5. сав баглаатай боодолтой ачааг вагоны хаалганаас 25 см зайтай хураана. Хаалганы зайд ачаа нурахаас хамгаалж 4 см-ээс багагүй зузаантай банзаар хашлага хийнэ;

10.7.6. вагон, чингэлэгт ачих ачааны жин нь тээврийн хэрэгслийн тэвш дээр тэмдэглэсэн даацаас хэтрээгүй байна.

10.8. Түргэн гэмтэж, муудах ачааг тээвэрлэх:

10.8.1. өртөөний дарга нь түргэн гэмтэх муудах ачаатай вагоны сэлгээний ажлыг шуурхай гүйцэтгэх болон тээврийн бичиг баримт бэлэн болсноос хойш эхний галт тэргээр явуулах, ачаа илгээгч хүссэн тохиолдолд ачааны хурдан галт тэргэнд холбох ажлыг шуурхай зохион байгуулах үүрэгтэй;

10.8.2. түргэн гэмтэж, муудах ачаатай вагоныг галт тэрэгний бүрэлдэхүүнээс тээвэрлэлтийн замд салгахгүй. Вагонд гарсан гэмтлийг галт тэрэгний бүрэлдэхүүнээс салгахгүйгээр засварлахыг эрмэлзэх бөгөөд зайлшгүй салгах шаардлагатай бол тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтны шийдвэрээр гүйцэтгэхийг зөвшөөрнө;

10.8.3. түргэн гэмтэж, муудах ачааны хаяг солихдоо ачаа хүргэх хугацааг харгалзан тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрээр энэхүү дүрмийн 20 дугаар бүлэгт (илгээлтийн хаяг солих) заасны дагуу гүйцэтгэнэ;

10.8.4. түргэн гэмтэж, муудах ачааг тээвэрлэх хугацааг ачаа илгээгч тодорхойлно;

10.8.5. ачаа илгээгч нь дулааны улиралд тээвэрлэлтийн замд ачааны агааржуулалтыг хангах зорилгоор хажуугийн нээлхийнүүдийг онгойлгож, сараалжин төмрийг вагоны дотор талаас онгойхооргүй бэхэлсэн байна.

10.9. Түргэн гэмтэж, муудах ачааг олгох:

10.9.1. түргэн гэмтэж, муудах ачаатай вагон ирэх тухай ачаа хүлээн авагчид урьдчилан мэдэгдэж, вагон өртөөнд ирж техникийн болон ачаа тээврийн үзлэг дууссанаас хойш 2 цагийн дотор салбар замд тавьж өгнө;

10.9.2. шилэн сав болон лаазалсан савлагаатай бүтээгдэхүүний сав, баглааны битүүмжлэл бүрэн бүтэн ирсэн нөхцөлд задалж шалгахгүйгээр тоо ширхгийн дагуу хүлээлгэн өгнө;

10.9.3. түргэн гэмтэж, муудах ачааг ачаа хүлээн авагчийн агуулах, талбайд хадгална. Зайлшгүй шаардлагатай бол зөвхөн ачаа илгээгч болон хүлээн авагчийн хүсэлтээр тээвэрлэгчийн агуулахад хадгалахыг зөвшөөрнө. Ачаа илгээгч, хүлээн авагч нь тогтоосон хугацаанд ирж агуулахаас ачаагаа аваагүйн улмаас ачаа гэмтэж муудсан бол тээвэрлэгч хариуцлага хүлээхгүй;

10.9.4. вагонд хийгдсэн нэмэлт тоноглол бэхэлгээг вагон, чингэлгээс салгах, буулгах, мөн түүнчлэн суларсан вагоныг цэвэрлэх, ариутгах ажиллагааг ачаа хүлээн авагчийн хүч хэрэгслээр гүйцэтгэнэ.

10.10. Түргэн гэмтэж, муудах ачааг хүйтний улиралд тээвэрлэх:

10.10.1. түргэн гэмтэж, муудах ачааг хүйтний улиралд тээвэрлэхдээ битүү вагоныг ачаа илгээгчийн хүч хэрэгслээр дулаалгыг хийнэ. Дулаалгатай болон дулаалгагүй вагон, чингэлэгт түргэн гэмтэж, муудах ачааг тээвэрлэхийн өмнө ачаа илгээгчээс хохирлын нэхэмжлэл гаргахгүй талаар баталгааг авч ачааг ачих шийдвэрийг эрх бүхий албан тушаалтан өгнө.

10.10.2. хүйтний улиралд түргэн гэмтэж, муудах ачааг тээвэрлэх зорилгоор дулааны хэм сахиж тээвэрлэх бол уг вагоны тээвэрлэлтэд тэнцэх эсэхийг тээвэрлэгчийн эрх бүхий холбогдох байгууллагуудын төлөөлөл (тээвэрлэлт, хамгаалалт, засвар үйлчилгээ) оролцсон комисс тогтоож акт үйлдэнэ.

АРВАН НЭГ. ХОРИО ЦЭЭРТЭЙ АЧААГ ТЭЭВЭРЛЭХ

11.1. Хорио цээрийн халдвар дамжуулах өвчин үүсгэгч байж болох хорио цээртэй ачааг төмөр замаар тээвэрлэхдээ Монгол Улсын мал эмнэлэг, ургамлын хорио цээрийн хяналтын Улсын байцаагчийн хяналтан дор тээвэрлэнэ.

11.2. Тогтоосон журмын дагуу нэрс нь бүртгэлд орсон хорио цээрийн үндсэн ачаануудыг импортлох, экспортлох болон дамжин өнгөрүүлэхдээ холбогдох эрх бүхий байгууллагаас зөвшөөрөл авч гүйцэтгэнэ.

11.3. Хорио цээртэй ачааг буулгасны дараа ачаа хүлээн авагч нь вагон чингэлгүүдийг цэвэрлэх бөгөөд ачааны үлдэгдэл хогийг мал эмнэлэг, ургамлын

хорио цээрийн хяналтын Улсын байцаагчийн зааврын дагуу тусгайлан заасан газар устгана.

11.4. Зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд хорио цээртэй ачааг буулгасны дараа мал эмнэлэг, ургамлын хорио цээрийн Улсын байцаагчийн заавраар вагон чингэлгүүдэд халдваргүйжүүлэх ажил хийнэ.

11.5. Ачаа болон тээврийн хэрэгслийг халдваргүйжүүлэх ажлыг мэргэжлийн байгууллага гүйцэтгэх ба зардлыг ачаа илгээгч, хүлээн авагч хариуцна. Хорио цээртэй ачааг буулгасны дараа вагон, чингэлгийг халдваргүйжүүлсэн тухай ачаа хүлээн авагч нь төмөр замын тээврийн байгууллагад эрүүл ахуй ариун цэврийн актыг бүрдүүлж өгнө.

11.6. Хорио цээрийн ариутгалын бүсээс хорио цээртэй ачааг тээвэрлэх:

11.6.1. Монгол Улсын хил хязгаар дотор хорио цээрийн ариутгалын бүсээс гаралтай хорио цээртэй ачааг төмөр замаар тээвэрлэхээр хүлээн авах ажил нь ачаа илгээгч, ургамал хорио цээрийн улсын байцаагчийн олгосон гэрчилгээг үзүүлсэн тохиолдолд зөвшөөрөгдөнө;

Хорио цээр ариутгалын бүс нь хорио цээрийн объектууд илэрснээс үүдэн хорио цээр, ариутгалын дэглэм тогтоосон газар нутаг байна. Хорио цээр ариутгалын дэглэм нь хорио цээр ариутгалын бүсэд тогтоосон хорио цээр ариутгалын арга хэмжээнүүд байна.

11.6.2. тээвэрлэгч нь Монгол Улсын холбогдох эрх бүхий байгууллагаас хорио цээр, ариутгалын бүсүүд, мөн түүнчлэн тээвэрлэлтэд нь хязгаарлалт тавигдсан хорио цээртэй ачаануудын нэрс бүхий албан ёсны мэдэгдлийг хүлээн авсан үед энэ тухай бусад тээвэрлэгчид яаралтай мэдэгдэнэ. Мөн ачааг тээвэрлэлтэд хүлээн авах бүх газруудад хорио цээрийн гэрчилгээгүй бол ямар төрлийн хорио цээртэй ачаануудыг тээвэрлэлтэд хүлээн авахгүй тухай заасан зарлалыг ил газар байрлуулна;

11.6.3. вагон, чингэлэг бүр дэх ачаа нь хорио цээрийн гэрчилгээтэй байх эсхүл нэг вагон, чингэлэгт хэд хэдэн илгээлтийн ачаатай үед хорио цээртэй ачаатай илгээлт бүрд уг гэрчилгээг авсан байна. Ачаа илгээгч нь хорио цээрийн гэрчилгээний хавсралт олгосон сар, өдөр ба дугаарыг нь заасан тэмдэглэлийг падаанд оруулна. Хорио цээрийн гэрчилгээ нь гарын үсэг болон тэмдэггүй, баллаж засвар хийсэн, мөн түүнчлэн хорио цээрийн гэрчилгээн дээр бичсэн ачааны нэр бодит байдал дээрх ачаатай тохирохгүй байвал тээвэрлэлтэд хүлээн авахгүй. Хорио цээрийн гэрчилгээнд заасан хугацаа нь ачаа хүргэх хугацаанд багтах шаардлагатай;

11.6.4. хорио цээртэй ачааг ачаа илгээгч нь зөвхөн хорио цээрийн гэрчилгээнд заасан өртөө, хүлээн авагчид илгээхээр тээвэрлэлтэд өгнө;

11.6.5. хорио цээр ариутгалын бүсээс ирсэн хорио цээртэй ачааг хүлээн авагч зөвхөн Монгол Улсын холбогдох эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрлөөр буулгана.

11.7. Импорт, экспортын болон дамжин өнгөрөх хорио цээртэй ачааг тээвэрлэх:

11.7.1. экспортлох бараа, бүтээгдэхүүн нь холбогдох эрх бүхий байгууллагаас олгосон баталгаажуулалтын гэрчилгээтэй, импортлох бараа импортын мэдэгдэлтэй байна;

11.7.2. улсын хилийн нэвтрэх цэг бүрд холбогдох эрх бүхий байгууллага Монгол Улс руу хорио цээртэй бараа, бүтээгдэхүүн нэвтрүүлэхийг зөвшөөрсөн тэмдгийг падаанд дарна;

11.7.3. импортын хорио цээртэй ачаа, хилийн өртөөнд (дамжуулах) ирэх бүрд тээвэрлэгч энэ тухай холбогдох эрх бүхий байгууллагад мэдэгдэж хяналт, шалгалтад хамруулна;

11.7.4. хорио цээртэй ачаанд Монгол Улсын холбогдох эрх бүхий байгууллагын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын зөвшөөрлөөр шилжүүлэн ачилт хийгдэнэ. Хорио цээр ариутгалын хяналт шалгалтын үйл ажиллагаа нь өртөөний технологийн горимд заасан хугацаанаас хэтрэхгүй байна;

11.7.5. хилийн дамжуулах өртөөнд тээвэрлэгч болон гаалийн байгууллагын төлөөлөгчдийг байлцуулан холбогдох эрх бүхий байгууллага нь хорио цээр ариутгалын хяналт шалгалтыг хийнэ;

11.7.6. хорио цээрийн объектуудаар халдварласан эсхүл холбогдох эрх бүхий байгууллагын зааврыг зөрчиж тээвэрлэсэн (хорио цээр, ариутгалын нөхцөл шаардлагыг зөрчсөн) хорио цээртэй ачааг төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн зардлаар халдваргүйжүүлж хураан авч, устгаж эсхүл ачаа илгээгчид буцаана. Импортын хорио цээртэй ачааг буцаасан, хураасан, устгасан, халдваргүйжүүлсэн тухай улсын хорио цээрийн хяналт шалгалтын акт үйлдэж гаалийн байгууллага болон тээвэрлэгчид олгоно;

11.7.7. улсын хилээр нэвтрэн өнгөрөх цэгүүд болон хилийн өртөөдөд шилжүүлэн ачилт хийгдэхгүй экспортод гарч байгаа хорио цээртэй ачааг илгээгч, ариун цэвэр эрүүл ахуйн гэрчилгээг шалгуулсан тохиолдолд тээвэрлэлтэд хүлээн авна. Уг гэрчилгээг Монгол Улсын холбогдох эрх бүхий байгууллагаас ачилт хийж байгаа вагон чингэлэг бүрд эсхүл нэг вагон чингэлэгт хэд хэдэн илгээлт байвал хорио цээртэй ачаатай илгээлт бүрд олгоно;

11.7.8. ачаа илгээгч нь хорио цээртэй ачааг экспортод тээвэрлэхэд эрүүл ахуй, ариун цэврийн гэрчилгээг нь бараатай дагалдах бичиг баримтад хавсаргаж зохих тэмдэглэл хийнэ;

11.7.9. хорио цээртэй ачаатай вагон ба чингэлэгт эвдрэл гэмтэл, ачаа алдагдсан ул мөр илэрсэн тохиолдолд энэ тухай тээвэрлэгч нь холбогдох эрх бүхий байгууллагад шуурхай мэдэгдэнэ.

АРВАН ХОЁР. ТӨМӨР ЗАМААР МАЛ, АМЬТАН ТЭЭВЭРЛЭХ

12.1. Төмөр замаар мал, амьтныг мах комбинат, боловсруулах үйлдвэрт хүргэх, бордох, цирк, худалдаа, үзэсгэлэн, үржил, экспорт болон импортын зориулалтаар тээвэрлэх үед энэхүү дүрмийг мөрдөнө.

12.2. Мал, амьтныг вагон илгээлтээр тээвэрлэх, ачих, буулгах ажиллагааг ачаа тээвэрлэлтэд нээлттэй өртөөдийн хооронд тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтны зөвшөөрлөөр гүйцэтгэнэ.

12.3. Мал, амьтныг ердийн битүү вагонд тээвэрлэж болно. Ачаа илгээгч ердийн битүү вагоныг мал, амьтан ачих зориулалтаар тоноглоно.

12.4. Мал, амьтан тээвэрлэх вагон нь техникийн хувьд бүрэн бүтэн, салхивчтай, хаалга нь битүүмжлэгдэж, ломбо тавих боломжтой, вагоны дотор хана, шаланд мал амьтныг гэмтээж болзошгүй гагнаас, нөхөөс, хадаасгүй байхаас гадна цэвэрлэгдэж, угаагдаж ариутгагдсан байна.

12.5. Ачаа илгээгч нь мал, амьтан тээвэрлэхийн өмнө тухайн орон нутгийн засаг захиргаа, мал эмнэлгийн эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрлийг авсан байна. Энэхүү баримтуудыг падаанд хавсаргана. Мал эмнэлгийн гэрчилгээ нь олгогдсон хугацаанд хүчинтэй байна.

12.6. Вагон илгээлтээр мал, амьтан ачихад өндөрлөсөн тавцантай салбар замд өдрийн цагт гүйцэтгэнэ. Хэрвээ ачилт, буулгалтын зам нь шаардлага хангагдсан гэрэлтүүлэгтэй бол шөнийн цагаар гүйцэтгэж болно.

12.7. Ачаа илгээгч нь ачилт хийхээс 24-өөс доошгүй цагийн өмнө холбогдох эрх бүхий байгууллагад мэдэгдэнэ. Мал эмнэлгийн гэрчилгээнд тээвэрлэхийг зөвшөөрсөн тухай тэмдэглэл хийж, ачаа илгээгч болон тээвэрлэгчид мэдэгдэнэ.

12.8. Мал, амьтан тээвэрлэх нөхцөл:

12.8.1. мал, амьтныг төмөр замаар тээвэрлэхэд тэдгээрийн төрөл, нас, биеийн жин, өвөрмөц онцлогийг харгалзан нэг вагонд дараах тоо, толгойгоор ачна;

Хүснэгт №2

Мал, амьтны нэр	Толгой
Тэмээ	8 хүртэл
Үхэр	24 хүртэл
Адуу	24 хүртэл
Тугал	50 хүртэл
Унага	50 хүртэл
Хонь, ямаа	100 хүртэл
Гахай	50 хүртэл

12.8.2. бод ба бог малыг нэг вагонд хамт ачихгүй. Зайлшгүй ачих шаардлага гарвал хооронд нь хайсаар тусгаарлаж тээвэрлэнэ;

12.8.3. мал, амьтан ачсан вагоныг эхний ачааны галт тэргээр тээвэрлэнэ. Вагонд ачилт хийхэд нэг мал, амьтан багтах хэмжээний зай үлдээнэ;

12.8.4. өвлийн улиралд агаарын температур -25°C -ээс доош хүйтэн, зуны улиралд $+25^{\circ}\text{C}$ -ээс дээш халуун үед гахайг тээвэрлэхгүй. Өвлийн улиралд мал, амьтныг тээвэрлэхэд вагоны дулаалгыг ачаа илгээгч хийж гүйцэтгэнэ;

12.8.5. жижиг амьтдыг тээвэрлэхэд үл нэвчих ёроолтой салхивч бүхий битүү хайрцаг, сараалж болон торонд хийж хэд хэдэн давхар эгнээгээр байрлуулан тээвэрлэнэ. Хайрцаг, торыг вагоны хананаас 20 см-ийн зайтайгаар хананы дагуу байрлуулж хөдөлгөөнгүй бэхэлнэ;

12.8.6. үслэг ан амьтныг тэдгээрийн төрлөөс шалтгаалан төмөр буюу бат бэх модон хайрцагт хийж, түгжээ, цоожтойгоор тээвэрлэнэ;

12.8.7. ачаа илгээгч нь тээвэрлэгдэж байгаа мал, амьтныг ачихын өмнө вагоны шаланд шивтэр бага шингээх зорилгоор 10-15 см-ээс багагүй зузаантай үртэс, сүрэл дэвсэж замын турш хэрэглэгдэх өвс тэжээл, усаар хангана;

12.8.8. вагонд тээвэрлэх мал, амьтны нөөц тэжээл, ус, дэвсгэр материалыг вагоны хаалга хоорондох зайд буюу тэжээлийн тавиур дээр байрлуулна;

12.8.9. хоногт нэг толгой мал, амьтан услахад зарцуулах усны дундаж хэмжээг дараах байдлаар тогтооно;

Хүснэгт №3

Хонь, ямаа, гахай	2 литр
Үхэр, адуу	10 литр
Тэмээ	25 литр

12.8.10. мал, амьтан ачсан вагонд сэлгээ хийхэд түрэгдэж шахагдахаас сэргийлэн огцом түлхэх, хэвгий газар зогсоох зэргээс онцгой болгоомжлох шаардлагатай. Сэлгээ хийхэд найруулагчийн бригад нь ачаа хүргэгчдэд урьдчилан мэдэгдэнэ;

12.8.11. мал, амьтан хүргэгч нь маллагааны аргыг эзэмшиж, ажлын тусгай хувцас, хамгаалах хэрэгслээр хангагдсан байна. Ачаа хүргэгч нь мал амьтан хордох, өвчлөх, тэжээл усаа ууж идэхгүй байх тохиолдолд төмөр замын тээврийн байгууллагад мэдэгдэж, мал эмнэлгийн байгууллагаар холбогдох арга хэмжээг авна;

12.8.12. төмөр замаар мал, амьтан тээвэрлэх үед малын халдварт өвчин гарсан тохиолдолд тээвэрлэгчийн мэдэгдлээр холбогдох мал эмнэлгийн

байгууллага нь Улсын мал эмнэлгийн хууль, дүрэм, журам, зааврын дагуу тээвэрлэнэ;

12.8.13. мал, амьтан ачсан вагонд техникийн гэмтэл тохиолдох үед өртөөний техник үзлэгийн газар уул вагоныг яаралтай засварлах, засварлах боломжгүй тохиолдолд шилжүүлэн ачих арга хэмжээг авна. Мал, амьтан ачсан вагон ачаа хүлээн авах өртөөнд ирсэн тухай өртөөний ачаа тээврийн ажилтан ачаа хүлээн авагчид мэдэгдэнэ;

12.8.14. мал, амьтан тээвэрлэж ирсэн вагоныг суларсны дараа 12 цагийн дотор ачаа хүлээн авагчийн хүч хэрэгслээр вагоныг угааж ариутгана;

12.8.15. хорио цээрийн дэглэм тогтоогдсон нөхцөлд тээвэрлэгч нь тухайн өртөөнөөс мал амьтан ачих буулгахыг зогсоох арга хэмжээ авна. Хорио цээр тогтоогдсон өртөөн дээр мал, амьтан ачигдан ирэх тохиолдолд мал эмнэлэг ариун цэврийн асуудал хариуцсан Улсын байцаагч, малын эмчийн шийдвэрээр өөр өртөөнд шилжүүлэн буулгах арга хэмжээ авна;

12.8.16. мал, амьтан экспортлох, импортлох үйл ажиллагааг хүнс, хөдөө аж, ахуйн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагын зөвшөөрлөөр Улсын мал эмнэлгийн эрх бүхий байгууллагын хяналтын дор, хилийн боомтын мал эмнэлгийн салбар бүхий төмөр замын өртөөгөөр дамжуулан гүйцэтгэнэ. Гадаад улсаас худалдан авч буй мал, амьтан нь илгээсэн орны мал эмнэлгийн байгууллагын гэрчилгээтэй байна;

12.8.17. төмөр замаар тээвэрлэгдэж байгаа мал, амьтанд хийгдэх мал эмнэлгийн үзлэг шалгалт нь тогтоогдсон цаг хугацаанд багтаж хийгдэнэ. Харин малд эмчилгээ хийх, хорио цээр тогтоосноос болж тээвэрт гарсан саатлын талаар тухайн хилийн боомтын мал эмнэлгийн байгууллагаас акт үйлдэж падаанд хавсаргана;

12.8.18. төмөр замаар мал, амьтан тээвэрлэхэд олон улсын ба хоёр улсын хооронд байгуулсан гэрээ, хэлэлцээрийн дагуу мал эмнэлгийн үзлэг шинжилгээг хийлгэж илгээлт тус бүрд 2 хувь гэрчилгээ авсан байна. Гэрчилгээнд төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн нэр, хаяг, мал амьтны тоо, гэрчилгээ олгосон мал эмнэлгийн байгууллагын хаяг, малын эмчийн гарын үсэг зэргийг засваргүйгээр тодорхой бичиж, тэмдэг дарсан байна;

12.8.19. мал, амьтан ачсан вагоныг өртөөнд ирмэгц хүлээн авагчийн буулгах замд тавьж өгөх бөгөөд хүлээн авагч нь вагон тавьж өгснөөс хойш нэн даруй буулгана.

АРВАН ГУРАВ. ЖИЖИГ ИЛГЭЭЛТИЙН АЧАА ТЭЭВЭРЛЭХ

13.1. Жижиг илгээлт гэдэг нь хэмжээгээрээ вагоны эзлэхүүний 1/3-ээс хэтрэхгүй, жингээрээ 5000 кг-аас ихгүй ачааг хэлнэ.

13.2. Жижиг илгээлтийн 1 байр (ачмагтай болон боодолтой ачаа)-ын жин нь:

- битүү вагоноор тээвэрлэхэд 20 кг-аас багагүй, 1500 кг-аас ихгүй;

- задгай вагонд тээвэрлэхэд 1500 кг-аас багагүй 5000 кг-аас ихгүй.

13.3. Чингэлэг тээвэрлэхэд:

- их даацын чингэлгээр 20 кг-аас багагүй, 1500 кг-аас ихгүй;
- дунд даацын чингэлгээр 20 кг-аас багагүй, 120 кг-аас ихгүй байна.

13.4. Жижиг илгээлтээр тээвэрлэх ачааны урт нь:

- битүү вагонд 2 м-ээс ихгүй;
- задгай вагонд ачилтын техникийн нөхцөлд тохирсон.

13.5. Жижиг илгээлтийн тээврийг энэ төрлийн тээвэрт нээлттэй өртөөдийн хооронд гүйцэтгэнэ.

13.6. Вагон болон чингэлгээр тээвэрлэх жижиг илгээлтийн ачаа нь жижиг илгээлтийн ачаа тээвэрлэх гэрээний дагуу гүйцэтгэгдэнэ.

13.7. Жижиг илгээлтээр тээвэрлэх ачааг салбар замуудаас тээвэрлэгчид өгсөн захиалгыг үндэслэн хүлээн авна.

13.8. Ачаа илгээгч нь жижиг илгээлт бүрд падаан үйлдэнэ.

13.9. Жижиг илгээлтээр тээвэрлэх ачааг ачаа илгээгч нь тээвэрлэлтийн нөхцөл, зохих үндэсний стандартын шаардлагыг хангасан сав, баглаа боодолтой байлгана.

13.10. Жижиг илгээлтийн ачааны байр бүр дээр марклалыг ачаа илгээгч болон тээвэрлэгч хийж гүйцэтгэнэ.

13.11. Жижиг илгээлтээр тээвэрлэх ачааг хүлээн авах агуулах, талбай нь тусгай зориулалтын байж болно:

- хүнд болон урт хэмжээний ачааг зориулалтын газарт гадна талд нь хураана;
- ачмагтай болон боодолтой ачааг жингээс нь хамааран хэд хэдэн давхар хураана;
- ачааны хураалт нь байрын тоог тодорхойлох, марклалыг шалгаж болохуйцаар хураагдсан байна.

13.12. Жижиг илгээлтээр тээвэрлэх ачааг хэсэгчлэн тээвэрлэгчид хүлээлгэн өгч болно. Тээвэрлэгч нь ачаа хүлээн авах актад болон падааны зохих хүснэгтэд хүлээн авсан ачааны тухай тэмдэглэл хийнэ. Ачаа хүлээн авах маягыг тээвэрлэгч тогтооно.

13.13. Вагон, чингэлэг нь жижиг илгээлтээр ачаа тээвэрлэхэд тэнцэх эсэхийг ачаа илгээгчийн захиалгыг үндэслэн тээвэрлэгч тогтооно.

13.14. Жижиг илгээлтийн ачааг вагон, чингэлэгт ачих буулгах ажлыг салбар замд ачаа илгээгч болон тээвэрлэгч гүйцэтгэж болно.

13.15. Задгай хөдлөх бүрэлдэхүүнд тээвэрлэгдэх жижиг илгээлтийн ачааны байрлал нь зам зуурын өртөөдөд буулгах үед бусад ачааг хөдөлгөхгүйгээр байрлуулсан байна.

АРВАН ДӨРӨВ. АЧАА ХҮРГЭХ ХУГАЦААГ ТООЦОХ

14.1. Тээвэрлэгч ачааг хүрэх өртөөнд тогтоосон хугацаанд нь хүргэх үүрэгтэй.

Ачааг хүргэх хугацааг түүнийг тээвэрт хүлээн авч бичиг баримт үйлдэж, замын хүснэгтэд (илгээх өртөөний хуанлийн дардас) огноо дарсан өдрийн дараа хоногийн 00:00 цагаас эхлэн тооцно.

14.2. Ачаа илгээгч болон тээвэрлэгчийн эзэмшлийн бус хоосон вагон ба чингэлгийн хүргэх хугацааны нормыг тооцохдоо (цаашид “хүргэх хугацаа” гэх) илгээх өртөөнөөс тарифын мөрдлөгөөр тогтоосон зай, чиглэл, тээврийн хөлс төлөлт, илгээлтийн төрөл зэргээс хамааруулан тогтооно. Нэг хоног хүрэхгүй хугацааг бүтэн хоногт тооцно.

14.3. Ачаа хүргэх хугацааг дараах байдлаар тодорхойлно.

Бага хурдаар тээвэрлэх ачаа

Хүснэгт №4

Ачаа илгээх хугацаа	1 хоног;
Бусад илгээлтээр ачаа тээвэрлэх хугацааг тээвэрлэлтэд оролцох төмөр замын хязгаарт эхэлсэн тарифын 200 км тутамд	1 хоног;
Чингэлэг илгээлтээр ачаа тээвэрлэх хугацааг тээвэрлэлтэд оролцох төмөр замын хязгаарт эхэлсэн тарифын 150 км тутамд	1 хоног;

14.4. Дараах тохиолдолд ачаа хүргэх хугацаа нэмэгдэнэ:

Хүснэгт №5

Ачааг тээвэрт хүлээн авч, явуулах ажиллагаа	2 хоног;
Хэд хэдэн суурь бүтэц дамжих ажиллагаа	1 хоног;
Өөр төрлийн тээврийн хэрэгсэлд шилжүүлэн ачилт хийх	1 хоног;
Ачааг өөр царигийн вагонд шилжүүлэн ачилт хийх	2 хоног;
Илгээлтийн хаяг солилт	1 хоног;
Ачааг тээвэрлэх 1000 км тутамд (техникийн ажиллагаанд)	1 хоног;
Вагоны явах ангийг өөр царигийн явах ангиар солих ажиллагаа	1 хоног;
Хилийн өртөөнд хийгдэх гааль, хорио цээр болон хилийн хяналт шалгалт	1 хоног;

Ачааны жинг тодорхойлох	1 хоног;
Аюултай ачаа тээвэрлэх	1 хоног;

14.5. Ачаа хүргэх хугацааг доорх тохиолдолд саатсан хугацаагаар нэмэгдүүлнэ:

14.5.1. хяналт шалгалт хийх эрх бүхий төрийн захиргааны байгууллагын шаардлагаар шалгалт хийсэн;

14.5.2. ачаа илгээгчийн буруугаас ачилтыг буруу гүйцэтгэсэн, шилжүүлэн ачсан буюу зам зуурт зассан;

14.5.3. тээвэрлэгчээс хамааралгүйгээр техникийн гэмтэл болон ачаа тээврийн үл тохирлоор саатсан;

14.5.4. байгалийн давагдашгүй хүчин зүйл онц байдлаас саатсан;

14.5.5. мал, амьтан өртөөн дээр услахаар болон вагоноос гаргаж мал эмнэлгийн үзлэг хийхээр саатсан.

14.6. Энэхүү дүрмийн 14.6-т заасан тохиолдлуудаар ачаа болон вагон чингэлэг саатсан бол тээвэрлэгч ерөнхий маягтын акт тогтооно.

14.7. Тээврийн бичиг баримтын "тээвэрлэгчийн тэмдэглэл" гэсэн хүснэгтэд ачааны нэрийн доод талд ерөнхий маягтын акт тавьсан шалтгааныг бичнэ.

14.8. VI-р зэргийн хэтрүү болон хэт хэтрүү овортой ачаа ачсан тохиолдолд ачаа хүргэх огноог бичихгүй.

14.9. Хэтрүү овортой ачааны хүргэх хугацааг дараах нормыг баримтлан тодорхойлно.

Хүснэгт №6

I-IV зэргийн овортой ачааг 100 км	1 хоног;
V зэргийн овортой ачааг 80 км	1 хоног;

14.10. I-V зэргийн хэтрүү овортой ачаанд хүргэх хугацааг доорх хугацаагаар нэмэгдүүлэн тогтооно.

Хүснэгт №7

Өртөө нь ачааг илгээхээр төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчээс зөвшөөрөл авахад	1 хоног;
Нэг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчээс нөгөө төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчид ачаа шилжүүлэн өгөх бүрд	1 хоног;

14.11. Доорх тохиолдолд ачааг хүргэсэнд тооцно:

14.11.1. падаанд заасан хугацаанаас өмнө тээвэрлэгч ачааг хүлээн авагчид хүлээлгэн өгсөн;

14.11.2. ачаа нь тээврийн бичиг баримтад заасан хугацаанд ирсэн боловч хүлээн авагчийн буруугаас (өөрийн салбар замгүй, салбар зам нь эзэлгээтэй, гэмтэлтэй, төлбөр тооцоо хийгээгүй гэх мэт) буухгүй удсан тохиолдолд ачааг ирсэнд тооцно. Энэ тохиолдолд ерөнхий маягтын акт тогтооно;

14.11.3. хүлээн авагчид ачаа ирсэн тухай мэдэгдсэн бол мэдэгдсэн хугацаа нь ачаа ирсэн хугацаа болно.

14.12. Тээвэрлэгч нь ачаа гаалийн хяналтад байх хугацаанд хариуцлага хүлээхгүй.

АРВАН ТАВ. ОНЦГОЙ НӨХЦӨЛИЙГ БАРИМТЛАН ТЭЭВЭРЛЭХ АЧАА

15.1. Ачаа илгээгчийн тээвэрлүүлэх ачааны шинж чанараас шалтгаалж, ачилтын нөхцөл нь энэхүү дүрэмд заагдаагүй байвал тээвэрлэгч нь ачаа илгээгчтэй хамтран тээвэрлэлт, ачааны бүрэн бүтэн байдлыг хангах талаар гэрээ байгуулж болно.

15.2. Ачаа илгээгч тээвэрлэгчтэй онцгой нөхцөлөөр ачаа тээвэрлэх гэрээ байгуулахаас өмнө нөхцөлийг тохиролцсон байна.

15.3. Тээвэрлэгч нь дараах онцгой нөхцөлийг баримтлан тээвэрлэлт хийнэ.

15.3.1. холимог тээврээр дамжин төмөр замын өртөөнд ирэх импортын түргэн муудах ачаа;

15.3.2. шинэ баглаа, боодол, техникийн болон ачааны үндэсний стандартад тохирохгүй ачааг тээвэрлэх;

15.3.3. энэхүү дүрэмд заагдсан ачаа хүргэх хугацаанаас илүү хугацаагаар түргэн гэмтэж, муудах ачаа тээвэрлэх;

15.3.4. төмөр замаар хөдлөх бүрэлдэхүүн, чингэлгийг ашиглаж тээвэрлэхэд заагдаагүй зарим төрлийн ачааг тээвэрлэх.

15.4. Онцгой нөхцөлийг баримтлан тээвэрлэгдэх ачааны тухай ачаа илгээгчийн хүсэлтийг хүлээн авах, хянан шийдвэрлэх, гэрээ байгуулах эрх бүхий албан тушаалтны нэрсийн жагсаалтыг тээвэрлэгч тогтооно.

15.5. Онцгой нөхцөл баримтлан тээвэрлэх ачааны бичиг баримт:

15.5.1. тээврийн падааны “Онцгой тэмдэглэл” хүснэгтэд ачаа илгээгч нь тээвэрлэгчтэй зөвшилцсөн гэрээний дугаар, огноог бичнэ;

15.5.2. онцгой нөхцөл баримтлан ачаа тээвэрлэх үед ачаа илгээгч тээвэрлэгчид бичгэн хүсэлтийг ачааг тээвэрлэхээс 30 хоногийн өмнө мэдэгдэнэ. Энэ хугацааны дотор тээвэрлэгч онцгой нөхцөлийг баримтлан ачаа

тээвэрлэх боломжийг судалж, тухайн тээвэрлэлтийг хийх боломжтой бол гарын үсэг зурж, 2 хувь гэрээг ачаа илгээгчид өгнө. Ачаа илгээгч нь тээвэрлэгчийн гарын үсэг зурсан 2 хувь гэрээг хүлээж аваад гарын үсгээ зурж, баталгаажуулан 1 хувийг тээвэрлэгчид буцааж өгнө. Онцгой нөхцөлийг баримтлан ачаа тээвэрлэх тээвэрлэлтийг хийх боломжгүй тохиолдолд тээвэрлэгч нь шалтгааныг дурдан татгалзсан хариуг ачаа илгээгчид өгнө;

15.5.3. тээвэрлэгч нь онцгой нөхцөлийг баримтлан ачаа тээвэрлэх үед батлагдсан гэрээний хувийг тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагад (илгээх өртөө, хүрэх өртөө, ачааны төрөл, төмөр замын хөдлөх бүрэлдэхүүний төрөл, талуудын харилцан хүлээх хариуцлага, онцгой нөхцөлийн үйлчлэх хугацаа болон бусад зүйлийг заана) мэдэгдэнэ;

15.5.4. тээвэрлэгч нь химийн болон тэсэрч дэлбэрэх, өөр хоорондоо урвалд орох ачааг нэг өртөөнд зэрэгцүүлэн байрлуулах, мөн мал, амьтантай ачааны ойролцоо байрлуулахгүй байх талаар суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчид урьдчилан анхааруулж, энэ тухай сэрэмжлүүлнэ;

15.5.5. тээвэрлэгч нь онцгой нөхцөлийг үндэслэн ачаа тээвэрлэх гэрээний нөхцөл, энэхүү дүрмийг баримтлан ачааг тээвэрлэсэн тохиолдолд ачаатай холбогдож гарсан маргааныг хариуцахгүй;

15.5.6. онцгой нөхцөл баримтлан ачаа тээвэрлэх гэрээнд заагдаагүй асуудлаар тээвэрлэгч, төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн хооронд гарсан маргааныг Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэнэ;

15.5.7. шууд холимог тээвэрлэлтэд онцгой нөхцөлийг баримтлан ачаа тээвэрлэх, түргэн гэмтэж, муудах ачаа тээвэрлэх нөхцөлийг тухайн тээврийн төрлийн ачаа тээвэрлэхтэй холбогдон гарсан дүрэм, журмаар зохицуулна.

АРВАН ЗУРГАА. ҮНЭ ЗАРЛАСАН АЧААГ ТЭЭВЭРЛЭХ

16.1. Үнэ зарлах ачаа

16.1.1. ачаа илгээгч ачааг тээвэрт хүлээлгэн өгөхөд дараах төрлийн ачаанд заавал үнэ зарлуулж тээвэрлүүлнэ:

- алт, мөнгө, цагаан алт болон тэдгээрээр хийсэн эдлэл;
- үнэт чулуу;
- үнэт үс (минж, цэнхэр, цагаан үнэг, үен, суусар, усны булга, халиу, каракуль, далайн-нохой, эвшгээс, хар хүрэн үнэг, булга гэх мэт) болон эдгээрээр хийсэн эдлэл;
- авсан кино зураг;
- уран зураг;
- баримал;
- урлагийн эдлэл;

- хуучин ховор эд юмс.

16.1.2. гэрийн эд хогшлыг тээвэрт хүлээлгэн өгөхдөө ачаа илгээгч үнэ зарлаж болно. Үнэ зарлаагүй тохиолдолд падааны зохих хүснэгтэд "үнэ зарлаагүй" гэсэн тэмдэглэл хийж, гарын үсгээр баталгаажуулсан байна;

16.1.3. энэхүү дүрмийн 16.1.1-т дурдсанаас бусад ачааг тээвэрлэлтэд хүлээн авахад ачаа илгээгчийн хүсэлтээр үнэ зарлана;

16.1.4. ачааны үнийг түүний өртгийн дүнгээс хамааруулж зарлана;

16.1.5. ачааны өртгийг худалдагчийн нэхэмжлэл буюу гэрээнд заасан үнээр тодорхойлно. Эдгээр үнэ байхгүй бол ижил төрлийн барааны үнийг харьцуулж тодорхойлно;

16.1.6. үнэ зарласан ачааг тээвэрлэх хөлс, хураамжийг тарифын мөрдлөгийн дагуу тооцно.

16.2. Үнэ зарласан ачааг тээвэрт хүлээн авах:

16.2.1. ачаа илгээгч үнэ зарлах ачааг тээвэрт хүлээлгэн өгөхдөө тээврийн бичиг баримтын падаан дахь зохих хүснэгтэд үнэ зарласан тухай тэмдэглэнэ;

16.2.2. үнэ зарласан ачааны жагсаалтыг падаанд хавсаргана;

16.2.3. бүлэг вагоныг тээврийн нэг бичиг баримтаар тээвэрт өгөхөд ачаа нь өөр өөр үнэ зарласан бол тэдгээрийн ялгагдах шинж тэмдэг, байрын тоо, зарласан үнэ зэргийг ачааны жагсаалтад өөр өөр мөрөнд зааж өгнө;

16.2.4. үнэ зарласан ачааны жагсаалтыг 3 хувь үйлдэж, 1 хувийг ачаа илгээгчид, 1 хувийг тээвэрлэгчид, 1 хувийг вагон буюу чингэлэг дотор хананд харагдахаар газарт наана. Ачааг жижиг илгээлтээр тээвэрлэхэд тухайн илгээлтийн аль нэг ачаанд наана. Шингэн болон нурмаг ачаанд наадас наах боломжгүй тул 2 хувь бичнэ;

16.2.5. тээвэрлэгч тухайн ачааны жагсаалтад заасан ачааны байрын тоо тохирч байгаа эсэхийг шалгана;

16.2.6. иргэний, гэр бүлийн хэрэгцээний, ахуйн болон арилжааны бус шинжтэй ачааг тээвэрт хүлээн авах үйл ажиллагааг энэхүү дүрмээр зохицуулна;

16.2.7. тээврийн бичиг баримтыг бүрдүүлэх үед тээвэрлэгч нь ачаа илгээгчийн бичсэн үнэ зарласан ачааны жагсаалтыг зөв эсэхийг шалгаж түүнд падааны дугаарыг бичиж гарын үсгээ зурж хуанлийн дардас дарна. Үнэ зарласан ачааны жагсаалт хэд хэдэн хуудастай бол хуудас бүрд ачаа илгээгч, тээвэрлэгчийн гарын үсэг болон хуанлийн дардсыг дарна;

16.2.8. ачааны зарласан үнийн дүнг ачаа илгээгч падааны зохих хүснэгтэд "төгрөг"-өөр бичих бөгөөд энэ нь нийлүүлэгчийн нэхэмжлэхэд зааснаас эсхүл жинхэнэ үнээс хэтрэхгүй байна;

16.2.9. ачааг тээвэрлэлтэд хүлээн авахад зарласан үнийн хэмжээ нь түүний өртөгтэй зохицох эсэхийг шалгана. Тээвэрлэгч, тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн хооронд зарласан үнийн талаар маргаан гарвал ачаа илгээх өртөөнд тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтан шийдвэрлэнэ.

16.3. Үнэ зарласантай холбогдон гарах хариуцлага:

16.3.1. ачаа илгээгчийн ачааны зарласан үнэ тухайн ачааны жинхэнэ өртгөөс хэтрэхгүй байна;

16.3.2. зарласан үнэтэй ачаа тээвэрлэлтийн үед төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдэд учирсан хохирлыг зарласан үнийн хэмжээнд тээвэрлэгч нь нөхөн төлнө;

16.4. Гомдол гаргах:

16.4.1. үнэ зарласан ачаа алдагдах, гэмтэх, тоо ширхэг, жин дутах үед төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд нь тээвэрлэгчид гомдол гаргана;

16.4.2. төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд нь бодит хохирлын нотлох баримтуудыг гомдол гаргах тээвэрлэгчид гаргаж өгнө;

16.4.3. гомдол хүлээн авсан тээвэрлэгч нь гомдлыг олон улсын төмөр замын ачааны харилцааны хэлэлцээр, түүний албан заавар, энэхүү дүрмийн дагуу шийдвэрлэн хохирлыг барагдуулах буюу зохих хариуг өгнө.

АРВАН ДОЛОО. ХЭТРҮҮ ОВОРТОЙ, УРТ ХЭМЖЭЭТЭЙ, ХҮНД ЖИНТЭЙ АЧАА ТЭЭВЭРЛЭХ

17.1. Төмөр замаар хэтрүү овортой, урт хэмжээтэй, хүнд жинтэй ачааг тээвэрлэхэд задгай хөдлөх бүрэлдэхүүнд ачаа ачиж бэхлэх техникийн нөхцөл, төмөр замын техник ашиглалтын дүрэм, галт тэрэгний хөдөлгөөний удирдлагын журам болон энэхүү дүрмийг мөрдлөг болгоно.

17.2. Ачилтын овор, хэтрүү овортой ачааны ангилал:

17.2.1. төмөр замаар тээвэрлэх ачаа нь "задгай хөдлөх бүрэлдэхүүнд ачаа ачиж бэхлэх техникийн нөхцөл" (цаашид "техникийн нөхцөл" гэх)-д тусгагдсан ачилтын оврын хэмжээнээс хэтрэхгүй байна;

17.2.2. урт хэмжээтэй ачаа гэдэгт вагоны 2 талын төгсгөлийн ялуунаас 400 мм ба түүнээс илүү гарсан ачааг тооцно;

17.2.3. тэгш шулуун зам дээр зогсож байгаа задгай хөдлөх бүрэлдэхүүний тууш тэнхлэг нь замын тууш тэнхлэгтэй нэг босоо хавтгайд давхцаж байхад түүн дээр ачсан ачаа нь баглаа, боодол, бэхэлгээнийхээ хамтаар ачилтын оврын хязгаар хүрээнээс хэтрээгүй байвал түүнийг оворгүй ачаа гэнэ. Урт хэмжээтэй ачаанд зөвшөөрөгдөх, ачилтын оврын хөндлөнгийн хэмжээг техникийн нөхцөлийн дагуу тогтооно;

17.2.4. зам төмрийн толгойн түвшингээс задгай хөдлөх бүрэлдэхүүнд ачсан ачааны доод цэг хүртэлх хамгийн бага зөвшөөрөгдөх зай нь 150 мм-ээс багагүй байна;

17.2.5. тэгш шулуун зам дээр зогсож байгаа задгай хөдлөх бүрэлдэхүүний тууш тэнхлэг замын тууш тэнхлэгтэй давхцаж байхад түүн дээр ачсан ачаа нь баглаа, боодол, бэхэлгээнийхээ хамтаар ачилтын оврын хэмжээнээс илүү гарч байвал түүнийг хэтрүү овортой ачаанд тооцно. Мөн түүнчлэн замын тахир хэсэг дээр 17 м баазтай, 24 м урттай вагонд ачигдсан ачаа нь тооцоот вагоны геометр хэтрэлтээс илүү гарч байвал хэтрүү овортой ачаанд тооцно. Ачаа ба хөдлөх бүрэлдэхүүний геометр хэтрэлт гэж замын тахир хэсэг дээр хөдлөх бүрэлдэхүүний ба ачааны тууш тэнхлэг нь замын тэнхлэгээс хажуу тийш шилжих шилжилтийг хэлнэ;

17.2.6. ачаа нь зам төмрийн толгойн түвшингээс дээш ямар өндөрт ачилтын оврын хязгаарын хүрээнээс хэтэрч байгаагаас хамааруулан ачааны хэтрүү оврыг гурван төрлийн бүсэд хуваана;

Ачилтын оврын хязгаарын төрөл

Хүснэгт №8

Д/Д	Хэтрүү овор тодорхойлогдох бүс	Зэрэг	Зам төмрийн толгойн түвшингөөс дээш хэтрүү оврын тодорхойлогдох өндөр, мм	Замын тэнхлэгээс, мм
1	Доод	1	480-1400	1626-1700
		2	480-1400	1701-1760
		3	1230-1400	1761-1850
		4	1230-1400	1851-2000
		5	1230-1400	2001-2080
		6	1230-1400	2081-2240
2	Хажуу	1	1401-4000	1626-1700
		2	1401-4000	1701-1800
		3	1401-4000	1801-1850
		4	1401-3700	1851-2000
		5	1401-3400	2001-2080
		6	1401-2800	2081-2240
3	Дээд	1	4001-5300	621-880
		2	4001-5300	881-1080
		3	4001-5300	1081-1120

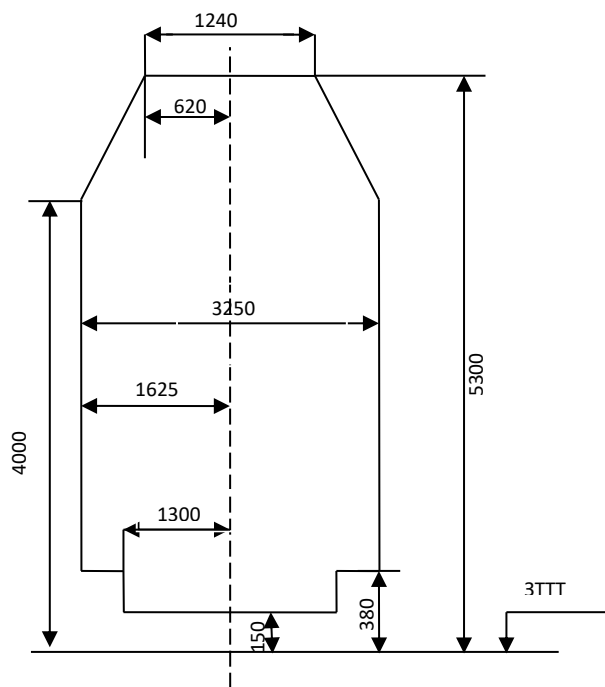
17.2.7. ачилтын оврын хязгаарын хүрээнээс илүү гарах ачааны хэтрэлт, түүнийг төмөр замын төхөөрөмж, байгууламжаар нэвтрүүлэн өнгөрүүлэх боломж нөхцөлөөс хамааруулан бүс тус бүрийг зэрэгт хуваана. Ачааны хэтрүү оврын зэргийг тогтоохдоо түүнийг зөвхөн тэгш шулуун зам дээр байна гэж үзэх төдийгүй замын тахир дээгүүр өнгөрөх нөхцөлийг давхар тооцно. Тооцоот

хэтрүү оврыг төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд дор дурдсан тохиолдолд тодорхойлно:

- ачааны уртыг хөдлөх бүрэлдэхүүний баазад харьцуулсан харьцаа нь 1.41-ээс их байх урт хэмжээтэй ачаа;
- ачааг угсраа тавцан вагонуудад тээвэрлэх үед;
- ачааг 17 м ба түүнээс урт баазтай транспортерт тээвэрлэх үед тус тус тодорхойлно.

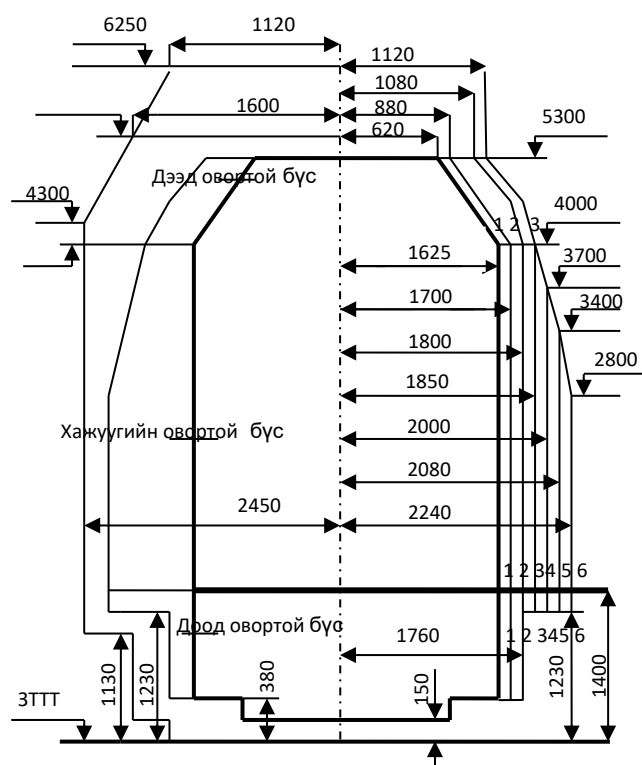
17.2.8. ачаа нь хөндлөнгөөрөө дээд III зэрэг, хажуугийн IV зэрэг (зам төмрийн толгойн түвшингээс 3700-4000 мм өндөрт), V зэрэг (зам төмрийн толгойн түвшингээс 3400-3700 мм өндөрт), VI зэрэг, доод II зэрэг (зам төмрийн толгойн түвшингээс 380-1400 мм өндөрт), VI зэргийн хэтрүү овруудын хязгаарын хүрээнээс илүү гарах болон III-VI зэргийн доод хязгаараас (зам төмрийн толгойн түвшингээс 1230 мм-ээс доош) илүү гарсан ачаа, мөн 5300 мм-ээс дээш өндөрт ачилтын оврын хүрээнээс тус тус гадагш илүү гарч байвал түүнийг хэт хэтрүү овортой ачаа гэнэ. 5300 мм-ээс дээш өндөртэй хэт хэтрүү овортой ачааг босоо хэт хэтрүү овортой ачаа гэнэ;

17.2.9. хэт хэтрүү овортой, доод болон хажуугийн VI зэргийн хэтрүү овортой ачааг хяналтын жаазтайгаар тээвэрлэнэ. Зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд галт тэрэгний аяллын замд овор хэмжээнд үл нийцэх төхөөрөмж байгууламж байгаа болон тэдгээрийн бодит хэмжээнээс хамааран тээвэрлэгчийн шийдвэр дээр зааснаас бага зэрэгтэй хэтрүү овортой ачааг хяналтын жаазтайгаар тээвэрлэнэ.

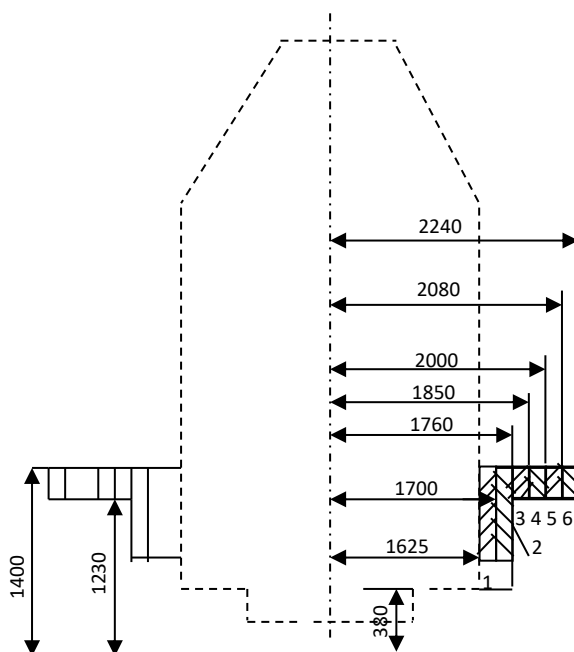

Тайлбар: 3ТТТ-Зам төмрийн толгойн түвшин

Зураг 1. Ачилтын оврын зураг

Зураг 2. Хэтрүү оврын бүс ба зэрэглэл

Зураг 3. Доод хэтрүү овор

17.3. Хүнд жинтэй, хэтрүү овортой ачааг ачих, хүлээн авах, тээвэрлэлтэд бэлтгэх:

17.3.1. ачаа илгээгч нь хүнд жинтэй, хэтрүү овортой ачааг төмөр замаар тээвэрлэхийн өмнө тээвэрлэгч, суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчтэй тохиролцоно:

- тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтантай ачаа тээвэрлэх талаар урьдчилан зөвшилцөх;

- ачаа ачилтын зураг, тооцооны баримт бичгүүдийг тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтантай зөвшилцөх;

- тусгай хөдлөх бүрэлдэхүүн транспортер дээр ачих ачаа болон хэтрүү овортой ачааг ачих ачааны зураг, тооцооны баримт бичгийг тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтнаар батлуулах.

17.3.2. ачаа илгээгч нь тээвэрлэгчтэй урьдчилан зөвшилцөхдөө тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагад илгээх ачааныхаа 3 талаас (хажуу, дээр, урдаас) харсан 4 хувь зургийг захиалгын хамт ирүүлнэ;

17.3.3. ачааны жин, урт, вагоны шаланд өгөх ачаалал нь 4 голт вагонд техникийн нөхцөлийн дагуу тогтоосон хэмжээ, вагоны нэг гол дээрх даралтыг тогтоосон нормоос хэтэрч байвал түүнийг хүнд жинтэй ачаанд тооцох бөгөөд транспортер вагонд тээвэрлэнэ;

17.3.4. ачаа илгээгч нь тээвэрлэгчээс ачаа тээвэрлэх зөвшөөрлийг авсны дараа ачилтын бичиг баримтыг бүрдүүлнэ. Тооцооны бичиг баримт нь

ачилтын зураг, хэтрүү оврын тооцоо, ачааны байрлал, бэхэлгээ, тогтворжилт, шаардлагатай бол хяналтын жаазны зургаас бүрдэнэ;

17.3.5. ачилтын зураг нь 1:20, 1:25, 1:50 масштабээр үйлдэгдэх ба хөдлөх бүрэлдэхүүн дээрх ачааны байрлал, бэхэлгээний 3 талын зургийг агуулсан байна. Нарийн төвөгтэй хэлбэр дүрс бүхий тооцоот хэтрүү овортой, урт хэмжээтэй ачааны хөндлөн огтлолын нэмэлт зургууд байх ба хэт хэтрүү овортой ачааны зургийг 1:20, 1:10 масштабээр үйлдэнэ. Хяналтын жаазны зургийг 1:20 эсхүл 1:10 масштабээр үйлдэнэ:

- хөдлөх бүрэлдэхүүний тууш тэнхлэгээс эхтэй хөндлөн хэмжээ (х);
- зам төмрийн толгойн түвшингээс эхтэй босоо хэмжээ (у);
- тавцан ба хагас вагоны хамгийн ойрын чиглүүлэгч огтлол хүртэлх хэмжээ;
- ачилтын зурагт ачааны хүндийн төвийн байрлал, түүний бэхэлгээтэй болон бэхэлгээгүй үеийн жин, хөдлөх бүрэлдэхүүний төрөл, загвар, замын шулуун хэсэг дэх хэтрүү оврын болон тооцоот хэтрүү оврын бүс, зэрэг, вагоны нэг голоос зам төмөрт ирэх ачаалал, ялгах довоор хэрхэн буулгах нөхцөл зэргийг заасан байна;

- төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд нь тээвэрлэгчид хүнд жинтэй, хэтрүү овортой ачааны жин, хэмжээг үнэн зөв өгөх бөгөөд буруу өгснөөс гарах хариуцлагыг хүлээж учирсан хохирлыг бүрэн барагдуулна;

- транспортер дээр тээвэрлэх үед төмөр замын тээврийн байгууллагууд ирүүлэх тооцоонд ачаатай транспортерийн тогтворжилтыг шалгаж хэтрүү оврыг тодорхойлно;

- транспортер дээр ачааг ачаанд гагнасан сэнжнээс тогтоож бэхлэх; (жишээлбэл: трансформаторт);

- ачааг түүнд бэхэлсэн тусгай төхөөрөмжийг ашиглан транспортер дээр байрлуулах; (жишээлбэл: уурын генератор);

- транспортер дээр бэхлэгдсэн нэвт хөндлөвч дамнуур дээр ачааг суурилуулж байрлуулах.

17.3.6. ачааг тээвэрлэхэд хэрэглэгдэх тусгай жааз, сэнж, тусгай төхөөрөмж, бат бэхийн тооцоог ачаа илгээгч тогтоосон нормоор гүйцэтгэх ба шалгаж үзнэ;

17.3.7. хүнд жинтэй, хэтрүү овортой ачааны байрлал, бэхэлгээний тооцоо бүдүүвч зурагтайгаа тохирч байгаа эсэхэд тээвэрлэгч хяналт тавина;

17.3.8. хүнд жинтэй, хэтрүү овортой ачааг тээвэрлэх задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр ачиж бэхлэх техникийн нөхцөлийн зураг схем, түүний тооцоог батлуулж ачаа илгээгч ачилтын сар эхлэхээс 20 хоногийн өмнө захиалгаа тээвэрлэгчид ирүүлнэ;

17.3.9. хэтрүү болон хэт хэтрүү овортой ачааг тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрээр ачна.

17.4. Ачаа илгээгчийн хариуцлага:

17.4.1. хүнд жинтэй, хэтрүү овортой ачааг техникийн нөхцөлийн шаардлагад бүрэн нийцүүлж тээвэрлэлтэд бэлтгэнэ;

17.4.2. батлагдсан зурагт нийцүүлж ачилтыг хийх ба ачилт дууссаны дараа арилахгүй тод өнгийн будгаар вагоны шал, ачаан дээр хяналтын зураас тавих ба мөн ачаан дээр түүний хэтрүү оврын индекс, ялгах довоос хэрхэн буулгах зэргийг заасан тэмдэглэл хийнэ;

17.4.3. шаардлагатай тохиолдолд хяналтын жаазыг үйлдэж вагонд байрлуулах ба онцгой үед ачааны явах замналыг урьдчилан түүний биет загвараар шалгах бол ачааны биет загварыг хийнэ;

17.4.4. ачигдсан вагоныг комиссын үзлэгт оруулахад бэлэн болсон тухай тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтанд мэдэгдэнэ.

17.5. Хүнд жинтэй, хэтрүү овортой ачааны байрлал бэхэлгээг шалгах:

17.5.1. хүнд жинтэй ба хэтрүү овортой ачааг байрлуулж бэхэлсэн бодит байдал тээвэрлэгчийн баталсан зураг, тооцоотой тохирч байгаа эсэхийг дараах бүрэлдэхүүнтэй комисс шалгана. Өртөөний дарга буюу орлогч дарга, дохиолол, төвлөрүүлэлт, хориглолын ажилтан, замын засвар үйлчилгээ хариуцсан аж ахуйн нэгжийн замын мастер (бригадын дарга) болон вагоны техник үйлчилгээний нэгжийн дарга буюу ахлах вагон үзэгч байхаас гадна тээврийн бусад мэргэжилтэн нарыг оролцуулна.

17.5.2. хүнд жинтэй, хэтрүү овортой ачааг хэрхэн байрлуулж бэхэлснийг комисс шалгаж дор дурдсан зүйлийг тодорхойлно;

- хөдлөх бүрэлдэхүүний техникийн бүрэн бүтэн байдал;

- транспортерын ачилтын талбайн болон вагоны шалны ачаатай байдал дахь өндрийн хэмжээ;

- ачааны байрлал, бэхэлгээ, хүндийн төв ачилтын зурагт заасантай тохирч байгаа эсэх;

- ачааны хэтрүү оврыг тодорхойлж буй цэгүүдийн жинхэнэ координат (х,у);

- ачаан дээр түүний хэтрүү оврыг заасан хяналтын зураас түүнчлэн ялгах довоос хэрхэн буулгахыг заасан бичиглэл байгаа эсэх;

- төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд хяналтын жаазыг зөв хийж, зөв байрлуулсан эсэх.

17.5.3. хэтрүү овортой, хүнд жинтэй ачааны байрлал бэхэлгээг шалгасан тухай актыг хоёр хувь үйлдэх бөгөөд 1 хувийг тээврийн бичиг

баримтад, хоёр дахь хувь нь тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагад хадгалагдана.

17.5.4. төмөр замын тээврийн байгууллагын эрх бүхий ажилтан нь ачаа дамжин өнгөрөх бүх өртөө, зөрлөгүүдэд галт тэргийг хэрхэн нэвтрүүлэх тухай шуурхай тушаалыг өгнө;

17.5.5. ачаа нь галт тэрэгний хөдөлгөөнд аюул учруулахаар шилжиж хөдөлсөн ба бэхэлгээ нь зөрчилтэй үед арилгах арга хэмжээг авч шаардлагатай тохиолдолд энэхүү дүрмийн 17.5.1-д заасан комисс ажиллана.

17.6. Хүнд жинтэй, хэтрүү овортой ачааг хоорондын зам болон өртөөгөөр нэвтрүүлэх:

17.6.1. доод I-II зэргийн, хажуугийн I-III, дээд I-II зэргийн хэтрүү овортой ачааг ердийн нөхцөлөөр явуулна;

17.6.2. доод III-VI зэргийн, хажуугийн IV-VI зэрэг III зэргийн дээд хэтрүү овортой болон хэт хэтрүү овортой ачааг нэвтрүүлэн өнгөрүүлэх үед хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээ авна;

17.6.3. өртөөний замаар доод III-VI зэргийн, хажуугийн IV-VI зэргийн хэтрүү овортой болон хэт хэтрүү овортой ачаатай галт тэргийг өнгөрүүлэх үед өртөөний зам дээр ажиллаж байгаа ажилтан нар аюулгүй байдлыг хангахад зайлшгүй мөрдөгдөх арга хэмжээг тээвэрлэгчийн шийдвэрээр тогтооно;

17.6.4. өртөөн дээр хэтрүү овортой ачаатай вагон байгаа бол өртөөний жижүүр (сэлгээний диспетчер) ачааны байрлал бэхэлгээг шалгасан актад тусгагдсан заалтыг энэ тухай галт тэрэгний диспетчерт мэдэгдэнэ;

17.6.5. галт тэрэгний диспетчер ямар галт тэргэнд хүнд жинтэй, хэтрүү овортой ачаатай вагоныг холбох, галт тэрэгний явах цаг зэргийг товлон. Галт тэрэгний дугаарын ард хэтрүү оврын индексийг нэмж бичнэ;

17.6.6. хэтрүү оврын индекс нь хэтрүү овруудын индексийг заасан 4 оронтой тооноос бүрдэх бөгөөд эхний цифр нь доод хэтрүү овор, хоёр дахь цифр нь хажуугийн хэтрүү овор, гурав дахь цифр нь дээд хэтрүү овор, дөрөв дэх цифр нь босоо хэтрүү оврын зэргүүдийг тус тус заана. Жишээ нь: н-2030-ын н-хэтрүү овортой (негабаритный), 2-доод II зэргийн хэтрүү овор, 0 - хажуугийн хэтрүү оворгүй, 3-дээд III зэргийн хэтрүү овортой, 0-босоо хэтрүү оворгүйг зааж байна;

17.6.7. хэтрүү оворгүй бол 0 гэсэн цифрээр илэрхийлнэ. Хэрэв галт тэргэнд хэтрүү овортой хэд хэдэн ачаа байгаа бол хэтрүү оврын индексийг овор тус бүрийн хамгийн дээд зэргүүдийг заасан тоогоор илэрхийлж бичнэ;

17.6.8. галт тэргэнд хэт хэтрүү овортой ачаатай вагон байгаа бол хэтрүү оврын индексэд 8 гэсэн тоогоор тэмдэглэнэ. Жишээлбэл: н-8538 гэсэн индексийн 8 нь доод хэт хэтрүү овор, 5 нь хажуугийн V зэрэг, 3 нь дээд III зэрэг, 8 нь босоо хэт хэтрүү овортой ачаа байгааг заана;

17.6.9. галт тэрэгний биечилсэн хуудас үйлдэж буй өртөөний ажилтан галт тэргэнд хэтрүү овортой ачаа байгаа бол хэтрүү оврын индексийг биечилсэн хуудсанд бичнэ;

17.6.10. хэтрүү овортой ачааг зам болон дохиоллын засвар үйлчилгээ хариуцсан ажилтан дагалдан явах бол галт тэрэгний хөдөлгөөний диспетчер зохих засвар үйлчилгээ хариуцсан аж ахуйн нэгжүүдийн удирдлагад мэдэгдэнэ;

17.6.11. галт тэрэгний диспетчер хүнд жинтэй, хэтрүү овортой ачаатай галт тэргийг явуулахын өмнө дараах үүргийг хүлээнэ:

- өртөөд хүнд жинтэй, хэтрүү овортой галт тэргийг өнгөрүүлэхэд бэлэн эсэхийг шалгах;
- доод III-VI зэрэгтэй, хажуугийн IV-VI зэрэгтэй хэт хэтрүү овортой ачаа явуулах тухай шийдвэрээр замын засвар үйлчилгээ хариуцсан аж ахуйн нэгжийн удирдлага шаардлагатай бол бусад байгууллагын удирдлагад мэдэгдэнэ.

17.6.12. ачааг хяналтын жаазтайгаар явуулахад замын мастер (бригадын дарга) дагалдах бөгөөд шаардлагатай үед бусад байгууллагын ажилтныг дагалдуулж болно. Ачаа дагалдах этгээд нь зүтгүүрийн арын кабинаас ачааг хянаж явах бөгөөд шаардлагатай үед хяналтын жаазанд барилга байгууламж хүрсэн тохиолдолд галт тэргийг зогсоох дохиог машинчид өгнө. Хяналтын жаазтай галт тэрэг төхөөрөмж байгууламжийн хажуугаар 40 км/цагаас ихгүй хурдтай явна;

АРВАН НАЙМ. ЦИСТЕРН БОЛОН БУНКЕРТ ВАГОНД ШИНГЭН АЧАА ТЭЭВЭРЛЭХ

18.1. Тээвэрлэлтэд ирүүлэх ачаа нь тухайн бүтээгдэхүүний үндэсний стандарт ба техникийн нөхцөлийг хангасан байна.

18.2. Төмөр замын тээврийн падаанд ачааны нэр, онцгой тэмдэглэл, ачааны шинж чанарын тухай мэдээллийг буруу бичсэнээс ачаа тээвэрлэх хөлс буурсан, төмөр замын тээврийн ашиглалт, хөдөлгөөний аюулгүй байдалд аюул үүсгэх нөхцөл бүрдсэн болон төмөр замын тээврээр тээвэрлэхийг хориглосон ачааг явуулснаас учирсан хохирлыг төлсөн эсэхийг үл харгалзан ачааг гэрээнд заасан торгуулийг тээвэрлэгчид ачаа илгээгч төлнө.

18.3. Төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд, тээвэрлэгч, төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн буруутай үйл ажиллагааны улмаас учирсан хор хохирлын хариуцлагыг буруутай этгээд хүлээнэ

18.4. Энэхүү дүрмийн дагуу цистерн вагонд шингэн ачааг тээвэрлэхэд аюултай ачаа тээвэрлэх нийтлэг нөхцөлийг дагаж мөрдөнө.

АРВАН ЕС. ВАГОН, ЧИНГЭЛЭГ ЛОМБОДОХ

19.1. Энэхүү бүлгээр төмөр замаар тээвэрлэхээр ачигдсан вагон болон чингэлгүүдийг битүүмжлэх ажиллагааг зохицуулна.

19.2. Ломбон дээр дараах тэмдэглэгээ байна:

- 19.2.1. тээвэрлэгчийн эсхүл илгээгчийн товчилсон нэр, код;
- 19.2.2. хяналтын тэмдэг ба дугаар;
- 19.2.3. ломбоны төрөл;

19.3. Үйлдвэрлэгч, тээвэрлэгч, ачаа илгээгчийн ломбоны дугаар нь хатуу хяналтад байна.

19.4. Ломбо нь ачааг битүүмжлэх баталгаа болно. Вагон, чингэлэгт зүүсэн ломбо нь вагон, чингэлгээс түүний битүүмжлэлийг эвдэлгүйгээр авч болохооргүй байна.

19.5. Ломбодох нөхцөл:

19.5.1. вагоныг ломбодохын өмнө 2 талын хаалганы цүүг 250-260 мм-ээс багагүй урттай 6 мм-ийн голчтой зөөлрүүлсэн төмөр утсыг зориулалтын багажаар 9-өөс доошгүй эрчилж, төмөр утсыг хаалганы цүүнд тавина. Чингэлгийг ломбодохын өмнө хаалганы бариулыг үүрэнд нь оруулан бүтэн оньсолж түгжээд 240-250 мм-ийн урттай 4 мм-ийн голчтой зөөлрүүлсэн төмөр утсаар эрчилсний дараа ломбоны үзүүрийг хаалганы цүү цуурга хоёрын нүхээр сүвлэж ломбоны хоногонд шахаж оруулна. Түгжигдсэн эсэхийг утаснаас татаж шалгана. Ломбыг зүүхээс өмнө бүрэн бүтэн байдлыг шалгаж үзэх ба гэмтэлтэй ломбоор вагон, чингэлгийг ломбодохгүй;

19.5.2. ачааг тээвэрлэгчийн хүч хэрэгслээр ачсан бол тээвэрлэгчийн ломбоор, ачааг илгээгчийн хүч хэрэгслээр ачсан бол ачаа илгээгчийн ломбоор тус тус ломбодно;

19.5.3. зайлшгүй тохиолдолд ачаа илгээгчийн хүсэлтийн дагуу ачилтын дараа вагон, чингэлгийг төмөр замын тээврийн байгууллагын ломбоор ломбодож болох ба ачаа ачих захиалгын хүсэлтэд энэ тухай заавал дурдсан байна. Ийм тохиолдолд төмөр замын тээврийн байгууллагын ломбыг ачаа илгээгчийн ломбо гэж тооцно;

19.5.4. ачаа нь суларсан вагон, чингэлгийг ачааны үлдэгдлээс бүрэн цэвэрлэж, хоосон вагон, чингэлэгт (битүү вагоны цүүг нэгдүгээр шүдэнд нь түгжиж) зөөлрүүлсэн төмөр утсыг эрчилж тээвэрлэгчийн хүч хэрэгслээр буулгалтыг хийсэн бол тээвэрлэгч, ачаа хүлээн авагч буулгалтыг хийсэн бол ачаа хүлээн авагч тавина:

19.5.5. вагон, чингэлэгт ломбо тавих:

- битүү вагоны хоёр талын хаалга тус бүрд;
- цистерн вагоны ачаа ачих, буулгах бүх таганд;
- тогтмол дулаант вагоны ломбодох төхөөрөмж бүрд;
- хопперийг дээд нээлхий болон буулгах төхөөрөмж бүрд;

- чингэлгийн хаалганы босоо 2 (хоёр) штангийг хооронд холбож;
- чингэлгийг дардаг хаалганы түгжээний бариул тус бүрд;
- тусгай зориулалтын чингэлгийн ломбодох түгжих бүх хэсэгт.

19.5.6. чингэлгийг вагонд ачихаас өмнө чингэлгийн хаалганд зүүсэн ломбоны тоо, хяналтын дугаарыг нэг бүрчлэн тулгаж шалгасны дараа ачилтыг гүйцэтгэнэ. Хэрэв ломбоны тоо, хяналтын дугаар зөрсөн тохиолдолд түүнээс гарах хариуцлагыг тухайн ачилт гүйцэтгэсэн байгууллага хариуцна.

19.5.7. вагон, чингэлгийг дараалсан дэс дугаартай ломбоор ломбодно.

19.5.8. илгээх өртөөнд вагон, чингэлгийг задлан шалгах шаардлага гарсан тохиолдолд ачаа илгээгчийг заавал оролцуулах бөгөөд шалгаж дууссаны дараа дахин ломбодоход энэхүү дүрмийг баримтална.

19.5.9. илгээх өртөөнөөс гэмтэлтэй ломботой болон буруу ломбодсон вагон, чингэлгийг тээвэрлэгч тээвэрт хүлээн авахаас татгалзана.

19.5.10. зам зуурын өртөө болон хүрэх өртөөнд вагон чингэлэгт ломбоны гэмтэл илэрсэн тохиолдолд ломбыг сольж ломбодон ерөнхий маягтын акт тогтоох ба энэ тухай вагон хуудсанд тэмдэглэл хийж, тээвэрлэгчийн эрх бүхий холбогдох байгууллагад мэдэгдэнэ.

19.5.11. хүрэх өртөөнд вагон, чингэлгийн тээврийн бичиг баримт дахь ломбоны тэмдэглэл биет байдалтай зөрөх, түүнчлэн зам зуурын өртөөнд сольсон ломботой ачааг хүлээн авагчид олгохдоо тээвэрлэгчийн төлөөлөгчийг оролцуулна.

19.5.12. ачаа илгээгчийн ломботой вагон, чингэлэгтэй ачаанд тээвэрлэлтийн явцад хууль хяналт, гааль, мал эмнэлэг, хорио цээрийн байгууллагаас шалгалт хийж ломбо сольсон бол зохих актыг тогтоож, тээврийн бичиг баримтын зохих хүснэгтэд тэмдэглэл хийнэ. Хүрэх өртөөнд уг ачааг хүлээн авагчид ломбо тулгаж хүлээлгэн өгнө.

19.5.13. задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр ачсан машин техник, тоног төхөөрөмжийн битүүмжлэгдсэн хэсгүүд болон амархан авагдах эд ангиудыг хийж битүүмжилсэн хайрцаг, савыг ачаа илгээгчийн ломбоор ломбодно.

19.5.14. хилийн өртөөдөд экспорт, импортоор болон транзитаар тээвэрлэгдэж байгаа вагон, чингэлгийн ломбыг олон улсын төмөр замын ачааны харилцааны хэлэлцээрт заасны дагуу хүлээлцэнэ.

19.6. Ломбыг дараах тохиолдолд гэмтэлтэй гэж үзнэ:

- 19.6.1. ломбоны утас тасархай байх;
- 19.6.2. ломбо хоногондоо дутуу орсон эсхүл ороогүй байх;
- 19.6.3. ломбоны дугаар, хяналтын тэмдэг, код балархай, тод бус байх;
- 19.6.4. ломбо хагарч цуурсан, бүрэн бүтэн байдал нь алдагдсан байх;

19.6.5. гадны нөлөөтэй байж болзошгүй гэмтэлтэй.

19.7. Вагон, чингэлгээс ломбо, эрчлээс төмрийг авах:

19.7.1. вагон, чингэлгээс троссон ломбыг авахдаа ломбоны утасны үзүүр орсны эсрэг талын угаар зориулалтын хайчаар тасалж, ломбыг гэмтээхгүй авна;

19.7.2. вагон, чингэлгээс эрчлээс төмрийг авахад зориулалтын хайчаар эрчлээсийн угаар тасалж авна.

ХОРЬ. АЧАА ХАМГААЛАХ

20.1. Хоорондын замд хамгаалалттай тээвэрлэх ачааны жагсаалт:

- бүх төрлийн ашиглагдаагүй шинэ автомашин, трактор, машин механизм тэдгээрийн сэлбэг хэрэгсэл, бүх төрлийн чиргүүл;
- тэсэрч дэлбэрэх "вв", хортой "яв", шингэрүүлсэн хий;
- ноос, ноолуур, ангийн үс, савхи, торго түүгээр хийсэн өргөн хэрэглээний бараа;
- бүх төрлийн архи, дарс, спирт;
- галт зэвсэг, төрөл бүрийн ангийн буу, түүний сум хэрэгсэл;
- гадаад улсын төлөөлөгч болон дипломат байгууллагын ачаа;
- машины болон цахилгаан хөдөлгүүр, цахилгаан хэрэгсэл;
- хүнсний ачаа (гурил, үр тарианаас бусад);
- тусгай тоноглол бүхий вагон, чингэлэг;
- молибдены болон зэсийн баяжмал.

20.2. Вагонд чингэлгийн ам дарж ачсан тохиолдолд хамгаалалтад авах шаардлагагүй.

20.3. Тээвэрлэгч нь хамгаалалттай ачаатай вагоныг нэг галт тэрэгний бүрэлдэхүүнд 5-аас доошгүй байхаар зохицуулна.

20.4. Хамгаалалттай тээвэрлэх ачааны бүрэн бүтэн байдлыг хангах:

20.4.1. вагон, чингэлгийг тээвэрт хүлээн авснаас хүлээлгэн өгөх хүртэл тээвэрлэгч хамгаална;

20.4.2. хамгаалалттай ачааг галт тэргэнд холбож явуулах үед галт тэрэгний биечилсэн хуудсанд тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан "хамгаалалттай" гэсэн тэмдэглэл хийнэ;

20.4.3. хамгаалалттай тээвэрлэгдэх ачааны жагсаалтад заасан ачааны тээврийн падааны дээд талд болон вагон хуудсанд тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан "хамгаалалттай" гэсэн тэмдэглэл хийнэ.

20.5. Ачааг хамгаалалттай тээвэрлэх зааврыг төмөр замын тээврийн байгууллага тогтооно.

ХОРИН НЭГ. ИЛГЭЭЛТИЙН ХАЯГ СОЛИХ

21.1. Илгээлтийн хаяг солиулах тухай хүсэлтэд дараах өгөгдлүүдийг тодорхой тусгасан байна:

- ачааны нэр, жин (нэрийн код);
- вагон болон илгээлтийн (падааны) дугаар;
- илгээх өртөөний нэр (код);
- анхны хүрэх өртөө, хүлээн авагчийн нэр (код);
- ачаа илгээгчийн нэр, хаяг (код);
- хүрэх зам, өртөөний нэр (код);
- шинээр хүрэх зам, өртөөний нэр (код);
- шинэ хүлээн авагчийн нэр хаяг (код);
- тээвэрлэгчийн нэр (код);
- хэтрүү овортой ачаа бол оврын зэрэг.

21.2. Ачаа илгээгч, хүлээн авагчийн бичгэн хүсэлтийн дагуу хүрэх өртөө, хүлээн авагчийн хаягийг өөрчлөхийг хаяг солилт гэнэ.

21.3. Төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд нь хаяг солих болсон шалтгааныг заана.

21.4. Хаяг солих өртөөн дээр ямар байгууллага болон албан тушаалтан хаяг солих ачааны бичиг баримтыг бүрдүүлэх, тээврийн тооцоог хэрхэн хийх тухай заалтыг бичнэ.

21.5. Төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн илгээлтийн хаяг солих хүсэлтэд улсын бүртгэлийн гэрчилгээ, албан бичгийн маягт (бланк) дээр бичигдсэн байхаас гадна байгууллагыг төлөөлөх эрх бүхий этгээдийн гарын үсэг, тэмдгээр баталгаажсан байна.

21.6. Илгээлтийн хаяг солилт хийхдээ төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн бичиг баримт, регистрийн дугаар, шуудангийн хаяг, харилцах утасны дугаар, орлох падаан зэргийг бүрдүүлнэ.

21.7. Хаяг солих:

21.7.1. тээвэрлэгч нь илгээлтийн хаяг солих үйл ажиллагааг хаяг солих эрх бүхий этгээдийн зөвшөөрөл, хүсэлтийн үндсэн дээр зохион байгуулна;

21.7.2. хаяг солих, тээврийн бичиг баримт дахин үйлдэх ажиллагааг хүрэх өртөө, завсрын өртөө, уулзварын өртөө болон орох хилийн өртөөдийн тооцооны хэсэгт гүйцэтгэнэ;

21.7.3. илгээлтийн хаяг солилтыг шинэ буюу хуучин бичиг баримтаар солино. Хуучин бичиг баримтаар хаяг солиход зөвхөн чиглэлийн дагуу хаяг солино;

21.7.4. аюултай болон хэтрүү овортой ачааны хаяг солилтыг зөвхөн тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтан шийдвэрлэнэ;

21.7.5. илгээлтийн хаяг солихыг дараах тохиолдолд зөвшөөрөхгүй:

- давтан буюу буцах чиглэлд (гэр ахуйн хэрэглэлээс бусад);
- хөргүүрт галт тэргэнд тээвэрлэгдэж буй ачааны агааржуулалтын болон температурын дэглэм алдагдсан, ачаа гэмтсэн, муудсан, ломбоны гэмтэлтэй зам зуурын өртөөнд акт тавигдсан.

21.7.6. илгээлтийн хаяг солих хүсэлтийг биечлэн эсхүл цахим хэлбэрээр тээвэрлэгчид ирүүлж болно.

21.7.7. хувийн эзэмшлийн болон түрээсийн хоосон вагон, хөргүүрт чингэлэгт хаяг солилтыг тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтан шийдвэрлэнэ ;

21.7.8. нэг бичиг баримт (илгээлт)-тай бүлэг болон замналаар тээвэрлэх ачааг нийтэд нь хаяг солиход ердийн зохицуулалтаар гүйцэтгэнэ. Нэг бичиг баримттай бөгөөд тээш, ахуйн хэрэглээний бараанаас бусад ачаа ачсан чингэлэг, вагон болон замналаар тээвэрлэж байгаа ачаанаас ганц нэгээр нь салгаж хаяг солихгүй. Хэрэв нэг бичиг баримтаар бүлгээр тээвэрлэгдэж байгаа вагонуудаас вагон салгаж хаяг солих тохиолдолд ачаа хүрэх өртөөнд очсоны дараа шинээр бичиг баримт үйлдэж тээвэрлэнэ;

21.7.9. шинээр хаяг сольсон хүрэх өртөөнд очиход сертификат буюу чанарын гэрчилгээнд заасан хугацаа нь хэтрээгүй тохиолдолд түргэн муудах, хялбар гэмтэх ачааны хаяг солихыг тээвэрлэгч зөвшөөрч болно;

21.7.10. илгээлтийн хаяг солиход ачаа хүргэх хугацааг тооцохдоо төмөр замын тээврийн дүрэм, журам, олон улсын төмөр замын ачааны харилцааны хэлэлцээрийн зохих заалтыг харгалзан үзнэ;

21.7.11. хүрэх өртөөнд ирсэн вагонтой ачааг өөр хүлээн авагчид хаяг солих бол ачаа хүлээн авахыг зөвшөөрсөн бичгэн хүсэлтийг анхны ачаа хүлээн авагч нь тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтанд өгснөөр гүйцэтгэнэ;

21.7.12. илгээлтийн хаяг солих тохиолдолд тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтны албан тоотын дугаар, гарын үсэг бүхий бичгэн зөвшөөрлийг хаяг солих өртөөнд хаяглан шуурхай шийдвэрийг өгнө. Орох хилийн өртөөнд болон зам зуурт илгээлтийн хаяг сольсон бол тээврийн бичиг баримтын зохих хүснэгтэд тэмдэглэл хийж явуулна.

21.8. Тээврийн бичиг баримт бүрдүүлэх, төлбөр тооцоо хийх:

21.8.1. ачааны хүрэх өртөө, хүлээн авагчийн хаяг өөрчлөн олгох үед ачаа хүлээн авагч бүх тооцоог хийж тээврийн бичиг баримтыг зарлагадсаны

дараа шинэ хүлээн авагчид ачаатай вагоныг тавьж өгнө. Вагоны тавилт, таталтын тооцоог шинэ хүлээн авагчийн нэр дээр нээж вагоны тавилт, таталт болон ачааны ажиллагаанд зогсоосон вагоны төлбөр (үйлчилгээний хөлс, хураамж)-ийг хурааж авна;

21.8.2. падаанд заасан хүлээн авагч нь ачаа хүрэх өртөөнд байхгүй бол ачаа илгээгчийн заалтаар ачааны хаягийг хуучин бичиг баримтаар солих бөгөөд тээврийн хөлс, хураамжийг шинээр хүрэх өртөөнд хүлээн авагчаас хурааж авна;

21.8.3. орох хилийн өртөө буюу зам зуурт яваа ачааны хаяг солиход хаяг солилтын хураамж болон бусад ажил үйлчилгээний хөлсийг ачаа хүлээн авагчаас тооцож авна. Орон нутгийн харилцаанд зам зуурт яваа ачааны хаяг солилтын хураамж, бусад ажил үйлчилгээний хөлсийг ачаа илгээгч болон хүлээн авагчаас тооцож авна;

21.8.4. вагоныг буулгалтад тавьсны дараа хаяг солих шийдвэрийг авбал буулгалтад вагон тавьсан агшнаас хаяг солих шийдвэр авч бичиг баримт бүрдүүлэх хүртэл вагон ашиглалтын хөлс болон бусад хураамжийн хөлсийг тарифын дагуу тооцож хураана. Ачаа хүрэх өртөөнд ирсэн вагоныг хаяг солиулах тухай хүлээн авагч хүсэлт гарган өгсөн агшнаас хаяг солих шийдвэр хүлээн авч, ачаа илгээгч шинээр бичиг баримт бүрдүүлэх хүртэл хугацааны вагон ашиглалтын хөлсийг авна;

21.8.5. Шинэ бичиг баримтаар хаяг солилт хийхэд хүсэлт гаргасан этгээд хуучин бичиг баримтаар төлбөр тооцоог хийж дуусгасны дараа шинэ бичиг баримт үйлдэх ба тооцоог хийнэ.

21.9. Импортын ачааны хаяг солих нэмэлт нөхцөл:

21.9.1. импортын ачааны хаяг солиход олон улсын ачааны харилцааны хэлэлцээрийн дагуу гүйцэтгэнэ. Улсын хилээр орж ирэх импортын ачааны хаягийг солихдоо энэ журмын 21.8.3-д зааснаар ачааны хаяг солих шийдвэрийг өртөөнд урьдчилан өгөх ба хаяг солилтыг гаальд мэдүүлэхээс өмнө гүйцэтгэнэ;

21.9.2. ачааг гаальд мэдүүлж ачааны манифест бичигдэж гаалийн хяналт хийгдсэний дараа хаяг солилт хийгдэх бол хүлээн авагчийн хүсэлтээр манифестэд хийсэн гаалийн байгууллагын тэмдэглэл зөвшөөрлийг үндэслэн гүйцэтгэнэ. Энэ тухай төмөр замын тээврийн байгууллага тээврийн бичиг баримтад тэмдэглэл хийнэ;

21.9.3. импортын ачааны хаягийг орох хилийн өртөөнд солиход гаалийн хяналтын тэмдгээр хуучин бичиг баримтаар, хүрэх өртөөнд ачааг олгох гаалийн байгууллагын зөвшөөрсөн тухай зохих тэмдэг тээврийн бичиг баримтад дарагдсаны дараа шинэ бичиг баримтаар тус тус солино;

21.9.4. тээвэрлэх ачаа нь хүний эрүүл мэнд, амь нас, байгаль орчин, галт тэрэгний хөдөлгөөний аюулгүй байдалд аюул учруулах болон төмөр замын тээврийн тасралтгүй үйл ажиллагааг саатуулахаар бол аливаа учирч

болзошгүй аюул, хохирлоос урьдчилан сэргийлэх зорилгоор холбогдох эрх бүхий хяналтын болон гаалийн байгууллагууд, ачаа илгээгч, хүлээн авагчтай урьдчилан тохирохгүйгээр тээвэрлэгчийн шийдвэрээр хаяг сольж буулгуулна. Ачааны хаягийг сольж буулгуулах болсон талаар тээвэрлэгч нь холбогдох эрх бүхий хяналтын байгууллага, гаалийн байгууллага, хүлээн авагч, ачаа илгээгчид болон илгээсэн өртөөнд яаралтай мэдэгдэнэ. Шаардлагатай тохиолдолд экспортын ачааны хаяг солиход тухайн ачаа явж буй төмөр замын хилийн болон холбогдох өртөө, эрх бүхий газарт мэдэгдэнэ;

21.9.5. шинэ бичиг баримтаар хаяг солиход вагоны ломбо хөндөгдөөгүй тохиолдолд ачаа илгээгчийн ломбыг авах шаардлагагүй. Энэ тохиолдолд тээврийн падааны “ачааны нэр” гэсэн хүснэгтэд ачааны хаяг солиулж буй этгээдээр ачаа илгээгчийн ломбо өөрчлөөгүй гэсэн тэмдэглэл хийлгүүлнэ. Хаяг солиулах этгээд болон гааль, холбогдох эрх бүхий хяналтын байгууллага ачааг шалгах шаардлагаар вагоныг онгойлгосон тохиолдолд тээвэрлэгч эсхүл салбар зам эзэмшигч нь шинэ ломбо тавина.

ХОРИН ХОЁР. САЛБАР ЗАМ, АГУУЛАХ, ТАЛБАЙД АЧАА ХАДГАЛАХ

22.1. Салбар зам, агуулах, талбайд ачааг тээвэрлэлтэд хүлээн авах, буулгах, олгох задгай болон битүү агуулахад хадгалах ажиллагааг тээвэрлэгч буюу төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч үйлчлүүлэгчийн хооронд байгуулсан гэрээгээр зохицуулна. Гэрээний үлгэрчилсэн загварыг тээвэрлэгч буюу төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч тогтооно.

22.2. Салбар зам, талбайн задгай агуулахад хадгалагдах ачааны жагсаалтыг тээвэрлэгч буюу төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч тогтооно.

22.3. Салбар зам, агуулах, талбайд аюултай ачаа ачих, буулгах, хадгалах ажиллагааг төмөр замаар аюултай ачаа тээвэрлэх, ачиж буулгах, хадгалах журмаар зохицуулна.

22.4. Салбар замд ачилт буулгалтын ажиллагааг тээвэрлэгч, төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч болон ачилт буулгалтын машин механизмтай иргэн, хуулийн этгээдийн хүчээр ачаа илгээгч, хүлээн авагчтай байгуулсан гэрээний дагуу гүйцэтгэнэ.

22.5. Тээвэрлэгч, ачаа болон чингэлгийг салбар замд тавьж буулгаснаас 24 цагаас дээшх хугацаанд тарифт заасны дагуу ачаа хүлээн авагчаас хадгаламжийн хураамж авна.

22.6. Салбар замд тусгай зориулалтын хөргүүрт вагон болон чингэлгээр ирсэн түргэн гэмтэх, муудах ачааг ачаа хүлээн авагчид шууд олгоно.

22.7. Салбар зам, агуулах, талбайд ачаа хадгалуулагч нь гэрээнд заасан хугацаанд ачаагаа татаж авахгүй хүндрэл учруулбал гэрээнд заасан хэмжээгээр торгуулийн хариуцлага хүлээлгэж, тээвэрлэгчийн тогтоосон тарифын дагуу хураамжийг нөхөн төлүүлнэ

ХОРИН ГУРАВ. САЛБАР ЗАМД ВАГОН ТАВЬЖ ӨГӨХ, ТАТАЖ АВАХ

23.1. Салбар зам бүхий байгууллага аж ахуй нэгж, иргэд болон тээвэрлэгчийн хоорондын харилцаа (салбар зам ашиглах, вагон тавих, татах, ачаа вагон хүлээлцэх, сэлгээ хийх гэх мэт) гэрээгээр зохицуулагдана.

23.2. Салбар зам ашиглах гэрээ ба вагон тавих татах гэрээний үлгэрчилсэн загварыг тээвэрлэгч тогтооно.

23.3. Салбар зам ашиглах, вагон тавих, татах гэрээг тухайн салбарын замын тээврийн аюулгүй байдалтай холбоотой объектын гэрчилгээний хүчинтэй хугацаанаас илүүгүй хугацаагаар байгуулна.

23.4. Салбар зам ашиглах, вагон тавих, татах гэрээний хүчинтэй хугацаа дуусахаас нэг сараас доошгүй хугацааны өмнө эзэмшигч буюу бусад үйлчлүүлэгчтэй хамтран тээвэрлэгч шинэ гэрээний төсөл боловсруулж эхэлнэ.

23.5. Салбар зам дээр байрласан төхөөрөмж, байгууламж, цогцолборууд нь тээвэрлэлтийн хэмжээнд тохирох сэлгээний болон ялгах, ачаа ачих, буулгах ажиллагааг жигд явуулах, түүнчлэн хөдлөх бүрэлдэхүүн болон ачааны бүрэн бүтэн байдлыг хангахуйц байна. Эдгээр төхөөрөмж, байгууламж, цогцолборууд нь барилга ойртолтын оврын шаардлагад нийцсэн байна.

23.6. Салбар зам эзэмшигчийн ачих, буулгах талбай нь шаардлага хангасан гэрэлтүүлэгтэй байна.

23.7. Салбар замд вагон тавьж өгөх, татаж авах ажиллагаа:

23.7.1. салбар замд вагон тавих, татах ажиллагааг тээвэрлэгчийн, зам эзэмшигчийн эсхүл түрээсийн зүтгүүрээр гүйцэтгэнэ;

23.7.2. тээвэрлэгчийн зүтгүүрээр үйлчилж байгаа үед вагон тавих, татах ажиллагааг гэрээнд заасны дагуу гүйцэтгэнэ;

23.7.3. салбар замд вагон тавих, татах ажиллагааг тээвэрлэгч зам эзэмшигчтэй тохиролцсон хүлээлцэх замд гүйцэтгэж болно;

23.7.4. салбар замд вагон тавьж өгсөн, татаж авсаны хөлсийг тухайн өртөөний тэнхлэгээс эхлэн үйлчилсэн зайгаар бодож ачаа тээвэрлэх тарифын дагуу авна;

23.7.5. төмөр замын тээврийн байгууллагын эзэмшлийн байнгын зүтгүүр ажилладаггүй өртөө болон салбар замд вагон тавьж өгөх, татаж авах ажиллагаа хийх зорилгоор зэргэлдээ өртөөнөөс гарсан зүтгүүрийн сэлгээний хөлсийг тарифын дагуу тооцож авна.

23.8. Салбар замын ажлын технологийг өөрчлөхөд гэрээнд шаардлагатай нэмэлт, өөрчлөлтүүдийг оруулна. Салбар зам эзэмшигч өөрчлөгдөхөд гэрээг шинэчлэн хийнэ.

23.9. Салбар замд ажиллах төмөр замын ажилтан төмөр замын тээврийн хууль тогтоомж, төмөр замын тээврийн салбарт мөрдөгдөх дүрэм, журам, аргачлал, нормын мэдлэгийг эзэмшиж, эрх бүхий байгууллагын шалгалтад хамрагдсан байна.

23.10. Салбар зам болгон техникийн паспорт, дэвсгэр, дагуу огтлол, цогцолборын зурагтай байна. Техникийн паспортонд гэрчилгээнд замын дээд бүтэц, төхөөрөмж, жин, вагон ачаалах, буулгах, цэвэрлэх, угаахад зориулсан болон түүнчлэн үйлдвэрийн төмөр замын өртөө, дов, довцог, татах зам, галт тэрэг, сэлгээний ажилд хэрэглэж буй дохиолол, төвлөрүүлэлт, хориглолын байгууламж бусад туслах байгууламж, механизмын техникийн шинж төрхийг заасан байна.

23.11. Шинэ объект, тоног төхөөрөмж ашиглалтад оруулах, татан буулгахад салбар зам эзэмшигч тухайн замын техникийн паспортонд зохих өөрчлөлтийг оруулна. Техникийн паспортын нэг хувийг тээвэрлэгчийн болон төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчид өгнө. Тухайн өртөөний техник захирамжийн актын хавсралт, салбар замын хүснэгтэд төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчид өөрчлөлт оруулна.

23.12. Төмөр замын тээврийн хяналтын улсын байцаагч салбар зам, хөдлөх бүрэлдэхүүн, чингэлэгийн техникийн болон хөдөлгөөний аюулгүй байдал, төмөр замын тээврийн ашиглалтын үйл ажиллагаа, вагон, чингэлэгт ачаа ачих, буулгах ажлыг гүйцэтгэлд хяналт шалгах хийх эрхтэй. Шалгалтын явцад илэрсэн зөрчлийг арилгуулахаар тавьсан шаардлагыг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн зохих албан тушаалтан заавал биелүүлнэ.

23.13. Салбар зам дээр хөдөлгөөний аюулгүй байдал, хөдлөх бүрэлдэхүүн, чингэлгийн техникийн болон ачааны бүрэн бүтэн байдалд нөлөөлөхүйц гэмтэл, зөрчлийг илрүүлбэл улсын байцаагч акт тавина.

23.14. Улсын байцаагчийн тавьсан актын үндсэн дээр төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн зохих албан тушаалтан гэмтлийг арилгаж дуустал тухайн салбар зам дээр эсхүл уг актанд заасан хэсэгт хөдлөх бүрэлдэхүүн тавьж өгөхгүй.

23.15. Өртөө, зөрлөгийн замд өөр салбар замаар дамжин холбогдож буй салбар зам бүхий иргэн, хуулийн этгээдийн замд вагон тавьж өгөх, татаж авахад үндсэн буюу эхний хэрэглэгч нь дайвар буюу дараагийн хэрэглэгчдийн үйл ажиллагаанд саад учруулахгүйгээр ажлыг гүйцэтгүүлнэ.

23.16. Эзэмшигчийн буюу бусдын эзэмшлийн салбар замд өөрийн эзэмшлийн агуулах талбайтай иргэн, хуулийн этгээдийн вагон, чингэлгийг тавьж, татах ажиллагааг үндсэн эзэмшигч хоорондын хэлцлийг үндэслэн зохицуулна.

23.17. Вагон, чингэлгийн эргэлтийн технологийн хугацаа, вагонд ачаа ачих, буулгах үлгэрчилсэн технологийн нормыг боловсруулах, тодорхойлох зааврыг төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага тогтооно.

23.18. Салбар зам эзэмшигч нь нэг өртөөнд хэд хэдэн салбар замтай байвал зам тус бүрт болон нэгдсэн гэрээ байгуулж болно.

23.19. Гэрээг дахин байгуулахад маргаантай асуудал гарсан тохиолдолд түүнийг шийдтэл урьд нь байгуулсан гэрээний хүчинтэй хугацааг сунгах тухай талуудын хэлэлцээр байвал урьд байгуулсан гэрээгээр бүх асуудлыг зохицуулна.

23.20. Тээвэрлэгч нь салбар зам ашиглах гэрээ, вагон тавих, татах гэрээгээр хүлээсэн эрх, үүрэг болон гэрээ байгуулах эрхийг нийтлэг гэрээний үндсэн дээр төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчид шилжүүлж болно. Энэ тохиолдолд төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь салбар зам ашиглах гэрээ, вагон тавих, татах гэрээний үүргийн дагуу тээвэрлэгчийг төлөөлөн ачаа илгээгч, хүлээн авагч, салбар зам эзэмшигчтэй харилцана.

ХОРИН ДӨРӨВ. САНАМЖ ХӨТЛӨХ

24.1. Үйлчлүүлэгч иргэд, байгууллага, хуулийн этгээдийн ачаа тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаанд зориулж вагоныг салбар замд ачилт, буулгалтад тавьж өгөх, татаж авах үед Монгол Улсын үндэсний стандартыг хэрэгжүүлэн ажиллах, санамжийг үнэн зөв цаасан ба цахим хэлбэрээр төмөр замын тээврийн байгууллагын хүрээнд хөтөлнө.

24.2. Санамж нь вагон, чингэлгийн ачилт, буулгалт (хүлээлгэх)-д байсан болон сэлгээний ажиллагаанд зарцуулсан хугацааг зөв тодорхойлох төлбөр тооцооны анхан шатны баримт болно.

24.3. Салбар замд вагоныг ачилт, буулгалтад тавьж өгөх, санамж нээх:

24.3.1. санамжийг тээвэрлэгч байгууллагын эрх бүхий ажилтан үйлдэнэ. Санамжийг 3 хувь үйлдэх бөгөөд нэг хувийг вагон таталт тавилтын хүснэгтэд хавсаргаж, хоёр дахь хувийг ачаа хүлээн авагч, ачаа илгээгчид өгч, үлдэх хувь өртөөний тооцооны хэсэгт үлдэнэ;

24.3.2. санамжид вагон, чингэлгийн дугаар, вагоныг тавьж өгсөн, татаж авсан зүтгүүрийн эзэмшигч, салбар замын нэр, ачаа илгээгч, хүлээн авагчийн нэр, вагоныг ачилт, буулгалтад тавьж өгсөн, ачиж буулгаж дууссан болон сэлгээ хийсэн хугацааг заана;

24.3.3. өөрийн эзэмшлийн салбар замтай ачаа хүлээн авагчийн хаягаар ирсэн вагоныг ачилт, буулгалтад тавьсан цагаар, импортоор ирсэн ачаатай гадаад паркийн вагоныг өртөөнд ирсэн цагаас технологит үзлэгийн цагийг хасаж санамж нээж тээвэрлэгч болон төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн эрх бүхий ажилтан гарын үсэг зурж баталгаажуулна;

24.3.4. салбар замд вагон, чингэлгийг тавих үед ачааны бүрэн бүтэн байдал алдагдсан бол тээвэрлэгч, төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд нь хамтран шалгаж, үл тохирлын талаар санамжид эрх бүхий ажилтнууд тэмдэглэл хийнэ;

24.3.5. салбар замд бүлгээр ачилт буулгалтад тавигдсан вагоны ачаа хүлээн авагч, ачаа илгээгч нь өөр байвал тус бүр дээр санамж нээнэ;

24.3.6. салбар замд ачилт, буулгалтад вагоныг тавигдсан цагаар санамжийг нээнэ.

24.4. Вагон ашиглалтын хөлс тооцох, санамж хаах:

24.4.1. салбар замд тавьсан вагон, чингэлгийг ачиж, буулгаж дууссан цагийг санамжид тэмдэглэж хоёр талын эрх бүхий ажилтнууд гарын үсэг зурж баталгаажуулна;

24.4.2. салбар замд тавьж өгсөн вагон, чингэлгийг ачиж, буулгаж дууссаны дараа тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан шалгах үед ачааг бүрэн буулгаж вагон, чингэлгийг цэвэрлээгүй, бэхэлгээний материалыг бүрэн аваагүй, хаалга нээхийг хааж түгжээгүй, хуучин ломбо, эрчлээс төмөр утас, ачааны наадсыг аваагүй, ломбоны гэмтэлтэй, задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр ачсан ачааны бэхэлгээ шаардлага хангаагүй, ачааны сав, баглаа, боодол нь тээвэрлэлтийн бүрэн бүтэн байдлыг хангаж чадахааргүй байвал ачааг тээвэрт хүлээн авахгүй ба санамжийг хаахгүй үлдээнэ;

24.4.3. салбар замд ачилт, буулгалтад тавьсан вагон, чингэлгийг ачаа илгээгч, хүлээн авагч эвдэж гэмтээсэн, эд анги нь алга болсон байвал тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан нь тухай техникийн гэмтлийн акт тогтоож ачаа хүлээн авагч, илгээгчээр гарын үсэг зуруулж баталгаажуулна. Хүлээн авагч, илгээгчийн ажилтан гарын үсэг зурахаас татгалзвал санамж хаахгүй, энэ тухай холбогдох албан тушаалтанд мэдэгдэнэ;

24.4.4. тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан ачсан, буусан вагоны санамжийг хаахдаа “ачиж, буулгаж дууссан” гэсэн хүснэгтэд дууссан цагийг бичиж гарын үсэг зурж баталгаажуулан, тооцооны хэсэгт өгнө. Ачаа илгээгч, хүлээн авагч нь санамж хаагдсан даруйд тооцооны хэсэгт холбогдох төлбөр, тооцоог хийнэ.

24.4.5. санамж хааснаас эхлэн тээврийн бичиг баримт боловсруулж дуусах хүртэлх хугацаанд вагоны төлбөр тооцохгүй;

24.4.6. ачаа илгээгч, хүлээн авагч өмнөх ачсан, буулгасан вагоныг хэсэгчлэн татаж авах тухай гэрээнд заасан бол санамжийг хэсэгчлэн хааж, хэсэгчлэн авсан вагон тус бүр дээр тавилт, таталтын хөлсийг тооцон авна.

24.5. Хүлээлгийн санамж хөтлөх:

24.5.1. Тээвэрлэгчийн эзэмшлийн болон тээвэрлэгчид үл харьяалагдах вагон, чингэлгийг хүлээн авагчийн замд дараах шалтгаанаар тавьж өгөөгүй тохиолдолд өртөөн дээр хүлээлгийн санамжийг галт тэрэг ирсэн цагаас технологит үзлэгийн цаг дууссаны дараа нээнэ:

- ачаа хүлээн авагч нь өөрийн эзэмшлийн салбар замгүйгээс вагоныг буулгалтад тавьж өгөх боломжгүй;
- салбар зам нь техникийн гэмтэлтэй, сэлгээний хөдөлгөөнд хаасан;

- ачаа илгээгч, хүлээн авагчийн салбар замтай агуулахад ачилт буулгалтын фронтын хэмжээгээр вагоныг тавиад цаана нь хүлээгдэж байгаа үлдэгдэл вагонд;

- эрх бүхий байгууллагаас улсын хилээр оруулахыг хориглосон ачаа хилээр орж ирэх, импортоор ирсэн ачааны гааль, худалдааны татвар, тээвэрлэлтийн хөлс төлөгдөөгүй болон бусад шалтгаанаар хилийн болон бусад өртөөдөд саатуулагдан зогсож байгаа вагонуудад;

- ачаа ирэх үед хүлээн авагч нь олдохгүй хаяг тодорхойгүй эсхүл ачаа нь хүлээн авагчийн ажлын бус цагаар (нийтээр амрах баяр, амралтын өдөр) ирснээс ачаа ирсэн тухай мэдэгдэх боломжгүй болсон тохиолдолд ачаа ирсэн тухай падааны зохих хүснэгтэд тэмдэглэл хийж 12 цагийн дараа;

- ачаа хүлээн авагчийн хүлээн авах салбар замын багтаамж хэтэрсэн, агуулах, савгүй, сав дүүрсэн, хүлээн авах замгүй, хаяг тодорхойгүй гэх мэт шалтгаануудаар төмөр замын тээврийн байгууллагын харьяа хилийн болон бусад өртөөдөд саатуулагдан зогссон ачаатай вагонуудад технологит үзлэгийн цаг дууссанаас хойш 6 цагийн дараа тус тус санамж нээнэ.

24.5.2. Тээвэрлэгч нь ачилт, буулгалтад ирсэн вагонуудыг цаг тухайд нь тавьж өгч чадаагүй, өртөөн дээр зогсоох тохиолдолд хүлээлгийн санамж нээнэ. Санамжийн “тайлбар” гэсэн хүснэгтэд ерөнхий маягтын актны дугаарыг бичнэ.

24.6. Төлбөр тооцоо хийх:

24.6.1. байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийн буюу тээвэрлэгчийн эзэмшлийн салбар зам, өртөө хоорондын зам, ачааны ажиллагаа хийгддэггүй өртөө, зөрлөгт ачилт буулгалтад вагоныг тавьж өгөх, татаж авахад санамжийг үйлдэж тарифын мөрдлөгийн дагуу холбогдох төлбөр, тооцоог бодож авна;

24.6.2. санамжны он сар, өдөр, цаг, сэлгээний хугацааг засваргүй, үнэн зөв хөтлөх бөгөөд гарын үсгүүд нь бүрэн зурагдаж зөв бичигдсэн эсэхийг тооцооны ажилтан шалган хүлээн авч тээврийн төлбөр тооцоог хийнэ;

24.6.3. төмөр замын тээврийн байгууллага нь вагонуудыг ачилт, буулгалтад тавьж өгч чадаагүй хүлээлгэн саатуулсан тохиолдолд ерөнхий маягтын актыг үйлдэн санамжийн цагаас хасаж тооцно. Ерөнхий маягтын актад өртөөний эрх бүхий албан тушаалтан хяналт тавина (энэ заалт илгээлтийн хаяг солилтод хамаарахгүй);

24.6.4. бүлэг вагонд нэг санамж нээсэн тохиолдолд санамжийг хамгийн сүүлийн вагон, чингэлгийг ачиж, буулгаж дууссан цагаар, хэрвээ гэрээнд вагоныг хэсэгчлэн татаж авах тухай заасан бол санамжийг хэсэгчлэн хаасан тохиолдол бүрээр тавилт, таталтын хөлсийг тооцон авна;

24.6.5. энэхүү дүрэмд заасан үндэслэлээр хүлээлгийн санамж нээсэн тохиолдолд тарифын дагуу холбогдох төлбөр, тооцоог ачаа илгээгч буюу хүлээн авагч хариуцан төлнө.

ХОРИН ТАВ. АЧАА ИРЭЛТИЙН МЭДЭГДЭЛ

25.1. Тээвэрлэгч нь хүрэх өртөөнд ачаа ирсэн тухай 6 цагийн дотор ачааны нэр, вагоны болон чингэлгийн тоог дурдаж ачаа хүлээн авагчид мэдэгдэнэ.

25.2. Ачаа ирсэн тухай мэдээллийг утас, факс, электрон шуудангаар тус тус дамжуулж болно.

25.3. Ачаа ирэлтийн тухай мэдээллийг ачаа хүлээн авагчид гэрээнд заасны дагуу вагоны дугаар, илгээлтийн дугаар, ачааны нэр, ирсэн огноог мэдэгдэнэ.

25.4. Ачаа ирэлтийн мэдэгдэл өгсөн тухай цахим эсхүл дэвтэрт огноо, нэр, утасны дугаарын хамт бичиж тэмдэглэнэ.

25.5. Ачаа ирсэн тухай мэдэгдэж тээврийн бичиг баримтад тэмдэглэл хийж тоон гарын үсэг болон хуанлийн дардас дарна.

ХОРИН ЗУРГАА. АЧААГ ХҮЛЭЭН АВАГЧИД ОЛГОХ

26.1. Тээврийн хөлсийг ачаа хүлээн авагч бүрэн барагдуулсны дараа тухайн байгууллагын төлөөлөгчид итгэмжлэл болон орлох падааныг үндэслэн ачааг олгоно. Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллага өөрийн хаягаар ирсэн ачааг авах эрхийг нотолсон нэг удаагийн болон байнгын итгэмжлэхийг өөрийн төлөөлөгчид өгч тээвэрлэгчид ирүүлнэ. Итгэмжлэлд хуулийн этгээд гарын үсэг зурж, тэмдэг дарж баталгаажуулсан байна. Нэг удаагийн итгэмжлэлийг хуулийн этгээд тодорхой илгээлтийн ачаа авахад олгох бөгөөд тодорхой хугацаагаар олгогдсон итгэмжлэл нь итгэмжлэгдсэн хүний иргэний үнэмлэхийн хуулбар, хугацаа заасан байх бөгөөд тээвэрлэгчид ирүүлж өртөөнд хадгална. Тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан итгэмжлэлийг иргэний үнэмлэхтэй нь тулган шалгаж хүлээн авагчид ачааг олгоно.

26.2. Ачаа хүлээн авагч тээвэрлэлтийн тооцоог хийж дууссаны дараа падаан, замын хүснэгтэд гарын үсэг зуруулж, падааныг түүнд олгох бөгөөд замын хүснэгтэд ачаа олгосон огноо, итгэмжлэхийн дугаар, түүнчлэн тооцооны дансны дугаар, банкны нэрийг бичнэ. Замын хүснэгтийн зохих хүснэгтэд "ачааг тээвэрлэлтийн бичиг баримтаар бүрэн олгов" тэмдэглэл хийж ачаа хүлээн авагчаар гарын үсэг зуруулж хүрэх өртөөний хуанлийн тэмдэг дарна. Зам зуурын тээврийн актад бичсэн мэдээлэл үнэн зөв бол "ачааг өртөөнд -ны өдөр тогтоосон дугаарын актаар олгов" тэмдэглэл хийнэ.

26.3. Импортын ачааг олгохдоо гаалийн байгууллагаас олгох зөвшөөрлийг заавал авсан байна. Импортоор орж ирэх ачааг гаалийн хяналтын талбайгаар буулгуулах ажлыг тээвэрлэгч зохион байгуулна.

26.4. Гаалийн хяналтын бус талбайд ачааг буулгах тохиолдолд ачаа хүлээн авагчийн гаалийн байгууллагад гаргасан хүсэлтийг гаалийн байгууллагын дарга зөвшөөрч, байцаагч томилсон тухай тэмдэглэгээ хийгдсэн байна. Энэхүү бичгийг үндэслэн ачааг олгох ба энэ талаар тооцооны ажилтан нь тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын холбогдох албан тушаалтанд мэдэгдэнэ. Тооцооны ажилтан тээврийн бичиг баримтад дарагдсан "гаалийн байгууллага зөвшөөрсөн" тэмдгийг үндэслэж тээврийн тооцоо хийнэ.

26.5. Ачааг олгоход падаан, замын хүснэгтэд өртөөний хуанлийн тэмдэг дарах ба энэ нь ачаа олгосон хугацааг илэрхийлнэ. Ачааг тээвэрлэгчийн хүчээр буулгасан үед агуулахаас ачаа татаж авч дууссан эсхүл салбар замд вагоныг ачаа хүлээн авагчийн хүчээр буулгуулахаар тавьж өгсөн өдрийг ачааг жинхэнэ олгосон өдөр гэж үзнэ.

26.6. Иргэний хаягаар ирсэн ачааг хүлээн авагчийн иргэний үнэмлэхийг шалгаж олгох ба замын хүснэгтэд ачаа олгосон огноо бичиж хүлээн авагчаар гарын үсэг зуруулна. Ачааг цахим тээврийн бичиг баримтаар олгох үед тоон гарын үсэг зуруулна.

26.7. Ачаа хүлээн авагчийн итгэмжлэхийн үндсэн дээр ачааг өөр байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдэд шилжүүлэн олгож болно. Ийм тохиолдолд итгэмжлэх дээр ачааг шилжүүлэн олгох байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэний нэр, хаяг, регистрийн дугаарыг тодорхой заасан байна.

26.8. Ачаа хүлээн авагчийн хэрэгслээр ачааг буулгах үед түүний хүсэлтээр салбар замд тавьж хүлээлцэх ажлыг (шилжүүлэлт) шууд буулгасан газарт нь гүйцэтгэх бөгөөд санамжид хүлээлцсэн огноо, цагийг бичиж хүлээн авагч хүлээлгэн өгч буй талуудын төлөөлөгчид гарын үсэг зурж баталгаажуулна.

26.9. Ачаатай вагон, чингэлэг ачсан вагонуудыг хүлээлцэх болон олгоход ачаа хүлээн авагч ба тээвэрлэгч нь гадна талын үзлэг хийж вагон, чингэлгийн техникийн бүрэн бүтэн байдал, ломбоны байдал, тоо, хяналтын тэмдэг, тэмдэглэгээ нь холбогдох баримт бичигтэй тохирч байгаа эсэхийг шалган магадална. Ачааг задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр тээвэрлэсэн бол ачаа алдагдсан, гэмтсэн, сав баглаа боодол, хяналтын тууз нь бүрэн бүтэн байгаа эсэхийг шалган магадална. Ачаа хүлээлцэх явцад ачаа тээврийн үл тохирол илэрвэл ерөнхий маягтын акт, техникийн гэмтэл илэрвэл гэмтлийн актаар тодорхойлж энэ тухай санамжид хүлээн авч байгаа тал тэмдэглэл хийнэ. Ачаа, вагон, чингэлэг хүлээлцэх үед илэрсэн үл тохирлын тухай санамжид тэмдэглэл хийгээгүй бол ачааг бүрэн бүтэн хүлээлцсэн гэж үзнэ.

26.10. Тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагад ирсэн вагон, чингэлэг нь тээвэрлэгчийн ломботой байх эсхүл ачаатай ирсэн вагон ба чингэлэгт техникийн гэмтэл болон ачаа тээврийн үл тохирол илэрсэн тохиолдолд тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан вагон, чингэлэг нээх, ачаа олгох үйл ажиллагаанд оролцож, ачааны жин байдлыг шалгаж олгоно.

26.11. Ачааны сав, баглаа, боодлын гэмтэл болон ачааны байдалд нөлөөлж болох бусад нөхцөл байдлыг илрүүлсэн үед тээвэрлэгч нь падаанд заасны дагуу зөвхөн гэмтсэн байрыг задалж ачааг шалгана. Хэрэв шаардлагатай бол бүгдийг шалгаж болно.

26.12. Ачаа илгээсэн өртөөнд тодорхойлогдсон жин, ачаа хүлээн авсан өртөөнд ачаа олгох үед гарсан жингийн зөрүү нь стандартчилал хэмжил зүйн асуудал хариуцсан эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон жинлүүрийн заалтын зөрүүгийн норм, олон улсын төмөр замын ачааны харилцааны хэлэлцээрийн дагуу тухайн ачааны жингийн хэвийн хорогдлын нормоос хэтрэхгүй байвал ачааны жин

тохирсонд тооцно. Ачааг олгоход ачаанд хавсаргаж ирсэн ачааны чанарын тодорхойлолт, баглаа боодлын сертификат зэргийг заавал үзэж актад тусгана.

26.13. Хүрэх өртөөнд ачааны жин байдлыг шалгахад ачаа дутсан, гэмтсэн энэ нь зам зуурт тогтоосон тээврийн актаар баталгаажиг байвал тээвэрлэгч ачааны дутсан гэмтсэний жинхэнэ хэмжээг тодорхойлох, хүлээн авагчид тээврийн акт тогтоож өгнө. Ачааг олгох үед шаардлагатай бол тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан, ачаа хүлээн авагчийн төлөөлөгч оролцсон комисс ачааны жин, байдал, байрын тоог шалгаж, акт үйлдэж энэ тухай холбогдох албан тушаалтанд мэдэгдэнэ.

26.14. Ачааг хүлээн авагчид олгох үед ачааны бүрэн бүтэн байдал алдагдсан нь илэрсэн тохиолдолд комисс томилж, ачаа дутсан, гэмтсэн хэмжээг тодорхойлох, тээврийн акт тогтоох зэрэг үйл ажиллагааг тээвэрлэгч нь олон улсын төмөр замын ачааны харилцааны хэлэлцээр болон энэхүү дүрэмд зааснаар зохион байгуулна.

26.15. Ачаа гаалийн хяналтад байгаа бол гаалийн байгууллагад мэдэгдэнэ.

26.16. Шаардлагатай гэж үзвэл тээвэрлэгч өөрийн санаачилгаар болон хүлээн авагчийн захиалгаар зохих салбарын магадлан шинжлэгч, мэргэжилтнээр акт тогтоолгоно. Магадлан шинжилгээний (экспертийн) акт гаргахад тээвэрлэгчийн холбогдох эрх бүхий албан тушаалтнууд заавал оролцоно. Олон улсын төмөр замын ачааны харилцааны хэлэлцээр болон энэхүү дүрэмд зааснаар шаардлага хангахуйц акт тавьсан байна. Магадлан шинжилгээ хийсэн, магадлан шинжилгээний акт хавсаргасан тухай тээврийн актын зохих хүснэгтэд тэмдэглэл заавал хийнэ.

26.17. Техникийн гэмтэлгүй вагонд ачааг илгээгчийн хүч хэрэгслээр ачсан бөгөөд ачаа илгээгчийн тавьсан ломбо нь гэмтэлгүй, мөн ачааг задгай хөдлөх бүрэлдэхүүнд ломбогүй тээвэрлэхийг зөвшөөрсөн тохиолдолд дутагдсан, гэмтсэн, эвдэрсэн шинж тэмдэггүй ирсэн ачааг шалгахгүйгээр хүлээн авагчид олгоно.

26.18. Ачаа хүлээн авагч нь ачааны жин, байдал, тоо хэмжээг шалгуулах хүсэлтээ бичгээр ирүүлж болох бөгөөд тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтныг ачааг шалгахад ажиллуулсны хөлсийг тээвэрлэгчийн тарифт зааснаар төлнө.

26.19. Аюултай, хортой ачаа гэмтэлтэй вагонд эсхүл ломбогүй, гэмтэлтэй ломботой ирсэн тохиолдолд ачааны байдал, байрын тоо, жинг ачаа хүлээн авагч нь өөрийн агуулахад тээвэрлэгчийн төлөөлөгчийг байлцуулан шалгана.

26.20. Хайрцаг, чемодан, сагс, чингэлэг бусад савтай болон жижиг илгээлтээр тээвэрлэсэн гэрийн эд хогшлыг олгоход өртөө нь ачааны байр, жинг жагсаалттай нь тулгаж шалгана. Энэ тохиолдолд хүлээн авагч нь илгээсэн өртөөний хуанлийн дардас дарж баталгаажуулсан гэрийн эд хогшлын жагсаалтыг ирүүлэх эсхүл үзүүлнэ.

26.21. Өртөөнд вагон чингэлгээр ирсэн ачаа нь төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн хүргэгчтэй ирсэн бол ачааг тээвэрлэгч шалгахгүйгээр олгоно.

26.22. Ачааг салбар замд буулгаж, олгох үед тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтны оролцоотойгоор өртөөний вагон жин дээр буюу өөрийн эзэмшлийн жин дээр ачааны

жинг шалгах хүсэлтийг ачаа хүлээн авагч вагоныг салбар замд тавихаас өмнө ирүүлнэ. Хүрэх өртөөн дээр ачааны жинг илгээх өртөөнд жинэлсэн жинтэй ижил маягийн жин дээр шалгана.

26.23. Салбар замд ачаа буулгах үед ачааны жин байдлыг шалгахад тээвэрлэгч оролцсон тохиолдолд ачаа хүлээн авагч нь буулгах ачааг дахин шалгах боломжтой байхаар хураана. Энэ шаардлагыг хангаагүй тохиолдолд тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан нь ачааг шалгах ачаас татгалзаж энэ тухай холбогдох албан тушаалтанд мэдэгдэнэ.

26.24. Ачаа олгогч нь ачааг үнэ төлбөргүй хадгалах хугацаа дууссаны дараа олгохоор бол ачаа хадгаламжийн хөлс төлсөн эсэхийг шалгана. Ачааг үнэ төлбөргүй хадгалах хугацаа нь 24 цаг бөгөөд үүнийг ачаа буулгасны дараах хоногийн 00:00 цагаас эхлэн тоолно.

26.25. Нөхөн илгээлтээр ирсэн ачааг дараах байдлаар олгоно:

- тээврийн үндсэн баримт (падаан)-тай ирсэн ачааны хэсгийг олгоходоо үндсэн бичиг баримтаар тээврийн тооцоо хийж тээврийн акт тогтооно. Тээврийн актыг үндсэн падааны хамт ачаа хүлээн авагчид олгоно.

- нөхөн илгээлтээр ирсэн хэсгийг хүлээн авагчид байгаа үндсэн падаан, тээврийн акт, сүүлийн тооцоог үндэслэн олгоно. Тээврийн актыг ачаа хүлээн авагчаас хураан авч тээвэрлэгчид үлдээнэ.

26.26. Ачааны бичиг баримт үрэгдсэн тохиолдолд эрэл хийнэ. Эрэл үр дүнгүй байвал ачаа олгох хуудас (орлох падаан) болон бусад холбогдох баримтыг үндэслэн олгоно.

26.27. Ямар ч тохиолдолд буулгаж олгосон ачаа (вагон ба чингэлэг)-ны тугалган ломбыг 20 см, бусад ломбыг 2 см-ын үзүүр гарган гэмтээлгүйгээр таслан авч, хатуу цаасанд бэхлэн (нэг удаагийн ломбыг хатуу уутанд хийж) вагоны хуудсанд хавсарган өртөөний архивд хоёр жилийн хугацаатай хадгална. Тээврийн акт тогтоосон тохиолдолд ломбо, вагоны хуудсыг тээврийн актад хавсаргана.

26.28. Тээвэрлэгч хүрэх өртөөн дээр ачааны жин байдал, байрын тоог шалгахад ачаа нь падаанд заасан мэдүүлэгтэй тохирч байвал падааны зохих хүснэгтэд ачааг олгоход шалгасан падаанд заасантай тохирсон, хэвийн хорогдлын хэмжээнд гэх мэт тэмдэглэл хийж гарын үсэг зурж хуанлийн тэмдэглэл дарна.

26.29. Ачааг олгохын өмнө тооцооны хэсэгт тээврийн үнэлгээг шалгаж нэмэгдэл төлбөрийг барагдуулна.

ХОРИН ДОЛОО. АЧААГ БУУЛГАСНЫ ДАРАА ВАГОН, ЧИНГЭЛГИЙГ ЦЭВЭРЛЭХ, УГААХ

27.1. Вагон, чингэлэгтэй ачааг буулгасны дараа гадна, дотор талаас нь цэвэрлэх бөгөөд бэхэлгээний үл авагдах хэрэгслээс бусад ачааны бэхэлгээг авч ачаа хүлээн авагч тээвэрлэгчид бэхэлгээнд зориулсан үл авагдах хэрэгслийг бүрэн бүтэн техникийн байдалд нь оруулж тээвэрлэгчид өгнө.

27.2. Ачааг буулгасны дараа вагоны кузов (тэвш) ба чингэлгийн дотор, гадна талд үлдсэн буюу дагтаршсан бүх үлдэгдлийг арилгаж мөн вагоны явах ангиуд дээрх (дам нуруу, тэргэнцэр, нээлхийн тагууд гэх мэт) болон ачаатай хамт олгодоггүй вагоны үл авагдах тоноглолоос бусад вагон хоорондын холбооснуудыг цэвэрлэсэн нөхцөлд вагон ба чингэлгүүдийг (цистерн-вагон, бункерт, хагас вагонуудаас бусад) цэвэрлэгдсэнд тооцно.

27.3. Хэрэв цистерний торх буюу бункерийн дотор ба гаднах гадаргуу дээр ачааны үлдэгдэл байхгүй нөхцөлд цистерн вагон ба бункерт хагас вагоныг цэвэрлэгдсэн гэж үзнэ. Цистернээс ачааг дээгүүр нь (дээд юүлэх хэрэгсэлтэй) юүлэх үед буугдаагүй ачааны үлдэгдэл 1 см-ээс илүүгүй байж болно.

27.4. Замналаар мөн түүнчлэн өөрийн ба түрээсийн вагонуудад нунтаг болон овоолмог ачааг тээвэрлэх үед буулгасны дараа вагонд байж болох ачааны үлдэгдлийг төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд, тээвэрлэгчийн зөвхөн бичгээр зөвшилцсон ёсоор хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах шаардлагыг үндэслэн тогтооно. Вагон, чингэлгийн гадна гадаргуу, явах ангийн цэвэрлэгээг бүх тохиолдолд тэдгээр нь хэнд харьяалагдахаас үл хамааран хийнэ.

27.5. Цэвэрлэсэн вагонд бага зэргийн цас байхыг бохирдсон гэж үзэхгүй.

27.6. Вагон, чингэлэг ба вагоны арал дээрх таних тэмдэг, дугаар, бусад бичиглэл нь уншигдахаар тод байна.

27.7. Вагон, чингэлгийн гадна, дотно гадаргуу нь хамгаалалтын хальс, үл уусагч шингэн бодис (эмульст) мөн наалт, хаяг, зүүлт, шохойн тэмдэглэл зэрэг вагоныг бохирдуулагчаас цэвэрлэгдсэн байна. Харин тухайн вагон, чингэлэгт олон улсын төмөр замын ачааны харилцааны хэлэлцээр болон энэхүү дүрмээр өөр ачааг тээвэрлэх үед зөвшөөрөгдсөн хоосон вагон дээрх хаяг, зүүлтийг цэвэрлэхгүй байж болно.

27.8. Вагон, чингэлгийг цэвэрлэх бүх арга нь тэдгээрийн бүрэн бүтэн байдлыг хангаж орчин тойрныг бохирдуулахааргүй байна.

27.9. Буулгалтын дараа вагон, чингэлэгт өмнө нь тээвэрлэж байсан ачааны үлдэгдэл илрүүлбэл хэний хүч, хэрэгслээр буулгалт гүйцэтгэснээс үл хамааран ачаа хүлээн авагч эсхүл тээвэрлэгч вагон, чингэлгийг бүх ачааны үлдэгдлээс бүрэн цэвэрлэнэ.

27.10. Ачаа хүлээн авагч нь цэвэрлэгдээгүй вагон, чингэлэгт түүний хаягаар ачаа ачсан ачаа илгээгчид гомдол гаргаж болох ба энэ тохиолдолд ачаа хүлээн авагчийн хүсэлтээр ерөнхий маягтын акт тогтооно.

27.11. Ачаа хүлээн авагч нь ачаа илгээгчид тээвэрлэсэн ачааны үлдэгдэл байсан талаар гомдол гаргаж акт тавьж болох бөгөөд ачаа хүлээн авагчийн хүсэлтээр тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан актад гарын үсэг зурж болно.

27.12. Салбар зам, талбайд ачаа хүлээн авагчийн хүч хэрэгслээр ачааг буулгах үед вагон, чингэлгийн цэвэрлэгээнээс үлдсэн хог, ачаа, бэхэлгээ, баглаа

боодол, бусад материалын үлдэгдлийг тухайн газраас (өртөө) ачааныхаа хамт ачаа хүлээн авагч зөөж холдуулна.

27.13. Ачаа хүлээн авагч нь буулгалт хийсний дараа тээвэрлэсэн ачаанаас вагоныг бохирдуулсан, эвгүй үнэртэй болгосон тохиолдолд ачаа хүлээн авагч уг вагонд угаалга хийж арилгана.

27.14. Буулгалтын дараа битүү вагоныг заавал угаах ачааны жагсаалтыг тээвэрлэгч гаргасан байна. Үр тариа тээвэрлэх зориулалттай вагонд өөр төрлийн (үр тарианаас бусад) ачаа тээвэрлэж буулгасны дараа ачаа хүлээн авагч нь уг вагоныг угаана. Арвайн соёолж буулгасны дараа ачаа хүлээн авагч нь онцгой үнэрийг нь арилгах зорилгоор үр тарианы вагоныг агааржуулна.

27.15. Тээвэрлэсний дараа тээвэрлэгчийн зүгээс ачаа хүлээн авагчийн хүч хэрэгслээр тусгай зориулалтын тогтмол дулаант, хөргүүрт, битүү вагоныг угаалгаж, мал эмнэлэг, эрүүл ахуй, ариун цэврийн боловсруулалт хийлгэнэ. Түргэн муудах ачааны жагсаалтыг олон улсын төмөр замын ачааны харилцааны хэлэлцээрээр тодорхойлно.

27.16. Буулгалтын дараа вагон, чингэлгийг цэвэрлэх, угаах, уураар утах ба халдваргүйжүүлэх шаардлагатай аюултай, түүний дотор юүлэх ачааны жагсаалтыг төмөр замаар тээвэрлэх аюултай ачааны ба цистерн вагонд тээвэрлэх юүлэх (шингэн) ачаа, бункерт хагас вагонд тээвэрлэх, нефтийн хар тосны тээвэрлэлтийг энэхүү дүрмээр тодорхойлно.

27.17. Тээвэрлэлтийн дараа вагоныг угааж мал эмнэлэг, эрүүл ахуй, ариун цэврийн ариутгал хийх шаардлагатай бөгөөд улсын мал эмнэлгийн хяналтын байгууллагын хяналтад байх ачааны жагсаалтыг улсын мал эмнэлгийн хяналтын дор энэхүү дүрэмд зааснаар тогтооно.

27.18. Ачаа хүлээн авагч нь вагоныг угаах боломжгүй бол тээвэрлэгчээр вагон угаах, ариутгах, халдваргүйжүүлэх ажлыг гэрээгээр гүйцэтгүүлж болно.

27.19. Ачаа ба тээврийн хэрэгслийг халдваргүйжүүлэх ажлыг ачаа хүлээн авагч буюу холбогдох эрх бүхий байгууллагууд гүйцэтгэнэ.

27.20. Тээвэрлэгч нь угаагдсан вагоныг шалгасан тухай вагон дугаарыг заасан акт үйлдэнэ.

27.21. Амьтан, шувуу, тэдгээрийн түүхий эдийг буулгасны дараа битүү ба тогтмол дулаант вагоны угаалга, мал эмнэлэг, эрүүл ахуй, ариун цэврийн ариутгалыг ачаа хүлээн авагчийн хүч хэрэгсэл, зардлаар гүйцэтгэнэ.

27.22. Тусгай хэрэгцээний вагон, чингэлгийн угаалга, мал эмнэлэг, эрүүл ахуй, ариун цэврийн ариутгалыг тохиролцсон талууд байхгүй бол ачаа хүлээн авагч гүйцэтгэнэ.

27.23. Вагон, чингэлгийн цэвэрлэгээний хөлс:

27.23.1. ачаа хүлээн авагч нь вагоныг цэвэрлэж, угааж ариутгах шаардлагыг зөрчсөн үед тээвэрлэгч нь ачаа хүлээн авагчаас дээрх

шаардлагыг биелүүлэх хүртэл вагон, чингэлгийн ачааг буулгасан буюу юүлэн авсны дараа гэрээнд зааснаар вагон чингэлгийг хүлээн авахгүй байна. Энэ тохиолдолд ачаа хүлээн авагчаас вагон ба чингэлэг ашигласны төлбөрийг вагоныг буулгалтын зам дээр тавьж өгсөн цагаас эхлэн тэдгээрийг зогсоосон бүх хугацаанд тооцож нэхэмжилнэ;

27.23.2. ачаа илгээгчийн зөвшөөрснөөр тээвэрлэгч хаалга, нээлхий нь онгорхой, ачааны бэхэлгээнд зориулсан хэрэгсэл нь авагдаагүй, цэвэрлэгдээгүй, хоосон вагоныг ачилтад тавьж өгсөн тохиолдолд вагон цэвэрлэх хугацааны ашиглалтын хөлсийг санамжийн нээх хугацаанаас хасаж тооцно;

27.23.3. хоосон вагоныг мал эмнэлэг, эрүүл ахуй, ариун цэврийн ариутгалыг хоёр ба гуравдугаар зэрэглэлээр хийхээр явуулахад тээврийн бичиг баримт үйлдэнэ;

27.23.4. хоосон битүү вагоныг угаалга ба мал эмнэлэг, эрүүл ахуй, ариун цэврийн ариутгалд нэгдүгээр зэрэглэлээр (ангилал) хийхээр явуулахад буцааж илгээх падаанаар, харин тогтмол дулаант вагонуудыг тээврийн бичиг баримтаар явуулна.

27.24. Дараах ачаанаас суларсан вагоныг цэвэрлэнэ:

- жижиглэсэн ба нунтагласан шохойн зуурмаг алебастр (гипс);
- аргилит;
- асбест (галд тэсвэртэй огсорхог материал);
- хүнд шпат (барит);
- эрдэст хөвөн;
- ногоо (выжики овощные);
- шохойн зуурмаг (гипс);
- төрөл бүрийн шавар;
- шаварлаг хөрс (глинозём);
- кальц агуулсан минерал бодис (доломит);
- хар бал (графит);
- ваннанд зориулсан хар шавар (грязи);
- тэжээлийн хөрөнгө (дрожжи кормовые);
- төмсний ба манжингийн хальс шахдас (жам картофельный и свекловичный);
- төрөл бүрийн үнс;
- бүх төрлийн шатсан хаягдал (изгарь);
- цагаан шавар (каолин);
- галд тэсвэртэй хатуу цаас (асбестон картон);
- төрөл бүрийн дэгдэмхий бодис;
- багсармал тэжээл;
- идэвхжүүлсэн хүнсний бэлдмэл (концентрат апативовый);
- нурмаг барилгын материал, (концентрат нефелиновый);
- будаг ба хуурай будагч;
- будаа (хэрэглэгчийн баглаа боодол гэмтсэн үед);

- төрөл бүрийн шохой;
- зуурмаг (мертели);
- модны ногоон навчаар хийсэн витаминлаг гурил;
- кальцит гурил;
- төрөл бүрийн тэжээлийн гурил
- төрөл бүрийн хүнсний гурил;
- шилмүүст витаминлаг гурил;
- өнгөт металлын үртэс;
- төрөл бүрийн хаягдал(пегматий);
- хар тосны нунтаг (порошок асфальтовый);
- шохойн нунтаг (порошок известковый);
- төмөрлөг магнезийн нунтаг;
- галд тэсвэртэй шаврын нунтаг (порошок шамотный);
- төрөл бүрийн тоос;
- янжуур тамхи (баглаа, сав нь гэмтсэн үед);
- хүнсний ба техникийн боловсруулсан давс;
- угаалгын нунтаг;
- техникийн барилгын шил (хагарсан үед);
- өнгөт металл ба тэдгээрийн хайлшны зоргодос;
- төрөл бүрийн сульфат (аюултайгаас бусад);
- түүхий тамхи ба макорн;
- төрөл бүрийн тамхи (навчит ба үндэстэй, хамрын, боловсруулсан);
- нунтагласан ба хэсэглэсэн цагаан нунтаг (талък);
- төрөл бүрийн шилэн уут, сав (хагарсан үед);
- хүлэр ба хүлрийн бүтээгдэхүүн (торф);
- органик ба иж бүрдлийн бордоо;
- химийн ба минералийн бордоо;
- хатаасан махан таташ (ууттай) ;
- төмрийн хайлш (ферросплавы);
- төрөл бүрийн цемент;
- хэсэглэсэн галд тэсвэртэй шавар (шамот);
- амьтны хоол, тэжээл;
- мал амьтан;
- ноос, арьс, шир, малын түүхий эд.

ХОРИН НАЙМ. ТӨМӨР ЗАМААР ТЭЭВЭРЛЭГДСЭН АЧААНД АКТ ТОГТООХ, БҮРТГЭХ

28.1. Тээвэрлэлтийн үед тээвэрлэгч, төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдэд эд материалын хариуцлага хүлээлгэх үндэс нь тээвэрлэгчийн тогтоосон тээврийн акт байна.

28.2. Тээврийн актыг доорх нөхцөл, байдлыг нотлох зорилгоор тогтооно:

28.2.1. тээврийн бичиг баримтад дурдсан ачаа буюу тээшийн нэр, жин, байрын тоо, хүрэх өртөө, хүлээн авагчийн хаяг ачааны марклал, дугаар жинхэнэ байгаа байдалтай тохироогүй;

28.2.2. ачаа гэмтсэн, муудсан;

28.2.3. тухайн ачааны падаан ирээгүй эсхүл тухай падааны ачаа ирээгүй, тээврийн бичиг баримтын хуудас дутуу;

28.2.4. алдагдсан ачааг тээвэрлэгчид бүрэн эсхүл дутуу тушаах.

28.3. Тээврийн актыг ачааг шалгаж буулгасан тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтны бичсэн илтгэх хуудасны дагуу тогтооно. Илтгэх хуудсанд тээврийн акт тогтооход шаардагдах бүх мэдээллийг оруулсан байна. Илтгэх хуудасны агуулгыг өртөөний тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын дарга шалгаж тээврийн акт тогтоох эсэх тухай эцсийн шийдвэрийг гаргана:

28.3.1. тээврийн актны мэдээг тээвэрлэгчийн эрх бүхий дээд шатны байгууллагад 24 цагийн дотор өгнө;

28.3.2. тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллага тээврийн актыг 3 хувь үйлдэж, нэгдүгээр хувийг тээвэрлэгчийн эрх бүхий дээд шатны байгууллагад хавсралт баримтуудын хамт, хоёрдугаар хувийг ачаа хүлээн авагчид, гуравдугаар хувийг тухайн тээврийн актыг тогтоосон тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын хэрэгт тус тус хадгална. Шилжүүлэн ачилттай дамжуулах өртөөнд ачааг шалган хүлээлцэх үед тээврийн актыг 5 хувь үйлдэнэ. Тээврийн актны хоёр хувийг хавсралтын хамт акт үйлдсэн тээвэрлэгчид үлдэж, хоёр хувийг падаанд хавсаргаж хүрэх өртөөнд явуулах ба үлдсэн нэг хувийг хүлээлгэн өгсөн тээвэрлэгчид дамжуулна;

28.3.3. тээврийн актны хувь бүрд өртөөний тэмдэг дарж, акт тогтооход оролцсон албан тушаалтан, ажилтан гарын үсэг зурна.

28.4. Тээврийн актыг бүртгэлийн хатуу тооцоот маягтан дээр үйлдэнэ. Бүртгэлийн хатуу тооцоот тээврийн актны маягтыг буруу бөглөвөл актны хувь бүрийг чагталж зураад "хүчингүй" гэсэн тэмдэглэл хийж өртөөний тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын хэрэгт хадгална. Энэ тухай тээвэрлэгчийн эрх бүхий дээд шатны байгууллагын албан тушаалтанд 24 цагийн дотор мэдэгдэнэ. Тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллага тээврийн актыг хуулбарлахдаа хэвлэлийн дугааргүй маягт дээр буулгана.

28.5. Тээврийн актыг илгээх өртөө буюу зам зуурын өртөөнд тогтоосон тохиолдолд актны хоёр дахь хувийг тээврийн бичиг баримтад хавсарган хүрэх өртөөнд явуулна. Тээврийн актыг тогтоосон өртөө падаан дахь "тээврийн актны тэмдэглэгээ" гэсэн хүснэгтэд тухайн өртөөний тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын холбогдох ажилтан, тогтоосон актны дугаар, огноо, акт тогтоосон шалтгааныг бичиж гарын үсэг зурж, өртөөний хуанлийн дардсаар баталгаажуулна. Падаанд "тээврийн акттай" гэсэн тэмдэглэгээтэй боловч тээврийн бичиг баримтад тухайн акт хавсрагдаж ирээгүй бол шаардлагатай тохиолдолд ачааг буулгаж олгох үед тээврийн актыг тогтооно.

28.6. Илгээх болон зам зуурын өртөөний тээврийн акттай ачаанд хүрэх өртөөнд шинээр акт тогтоох шаардлагагүй бол өртөөний акт бүртгэлд бүртгэн авч тус тээврийн актны хатуу дугаарын хуваарьт бүртгэлийн дугаарыг бичиж дугаарлана. Зам зуурын өртөөний тээврийн актад "тээврийн акттай тохирсон" гэсэн тэмдэглэл хийж өртөө, ачиж буулгах ажил хариуцсан байгууллагын тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын дарга, тээвэрлэгчийн эрх бүхий ажилтан, ачаа хүлээн авагч гарын үсэг зурж, өртөөний хуанлийн тэмдгээр баталгаажуулан **тээвэрлэгчийн эрх бүхий дээд шатны байгууллагад** явуулна. Зам зуурын тавигдсан тээврийн ачаа хүлээн авагчид өгсөн бол актаар тээвэрлэгчид хариуцлага тооцож ачаа илгээгчид өгсөн бол актны хуулбарыг тээвэрлэгчийн эрх бүхий дээд шатны байгууллагад явуулна. Хүрэх өртөөнд тээврийн акт дахин тогтоосон тохиолдолд зам зуурын өртөөний тээврийн актны хуулбарыг уг тээврийн актад хавсаргаж тээвэрлэгчийн эрх бүхий дээд байгууллагад явуулна.

28.7. Хүрэх өртөөнд тээврийн актыг хуулбарлахдаа ямар нэг өөрчлөлт засвар хийхгүй. Тээврийн актад бичигдсэн зүйлтэй ачааны жинхэнэ байгаа байдал тохирохгүй байх эсхүл зам зуурын өртөөдөд хоёр буюу түүнээс олон акт тогтоогдсон бол уг ачааг хүрэх өртөөн дээр заавал шалган буулгаж, байгаа байдлаар нь тээврийн актыг дахин тогтооно. Энэ тохиолдолд хүлээн авагчид зөвхөн сүүлд тогтоосон тээврийн актны хувийг өгнө.

28.8. Тээврийн актыг ачааны бүрэн бүтэн байдал алдагдсаныг илрүүлсэн тухайн өдөрт нь илгээлт тус бүрээр тогтооно.

28.9. Ачаа шалгасан дүнг тээврийн актад бичих:

28.9.1. тээврийн актны зохих хүснэгтүүдийг асуултын дагуу бүрэн бөглөж, ачааны тоо ширхэг, жин, сав, баглаа, боодлын эвдэрч гэмтсэн байдлыг тодорхой бичих, ямар нөхцөлд ачааны бүрэн бүтэн байдлын алдагдал илэрснийг заана. ачааны бүрэн бүтэн байдлын алдагдлын шалтгаан, ачаа илгээгч, тээвэрлэгчийн буруутайг заасан ямар нэг таамаглал, дүгнэлтийг актад дурдахгүй. Харин дүгнэлтийг тээврийн актны дагуу ачааны бүрэн бүтэн байдлын алдагдлыг бүрэн судалсны эцэст хийнэ;

28.9.2. ачаа алдагдах, гэмтээхэд хүргэсэн вагон, чингэлгийн гэмтлийг (шал, хаалга, дээврийн цоорхой, шонгийн хугаралт, нээлхийн гэмтэл буюу дутуу хаагдалт, хаалганы цүүний гэмтэл гэх мэт) техникийн гэмтлийн актад тусгана. ачааг хулгайлахаар санаатайгаар вагон, чингэлгийн дээвэр, шал, ханыг цоолсон болон ул мөрөө арилгахаар оролдсон нь тогтоогдвол энэ тухай актад тодорхой заана;

28.9.3. тээврийн актад, вагон доторх ачааны ачилт, байрлуулалтаас шалтгаалсан ачааны гэмтлийн тохиолдол бүрд, ачааг зөв ачиж байрлуулсан эсэх, ачаа илгээгч эсхүл тээвэрлэгчийн хүч хэрэгслээр ачсан болохыг тодорхойлно. ачилт, техникийн нөхцөлийг зөрчиж хийгдсэн байвал энэ тухай актад тодорхой заана;

28.9.4. тээврийн актад ачааны жингийн тухай дараах зүйлсийг тодорхой заана:

- ачааны жинг ямар аргаар тодорхойлсон (стандартаар, тооцоолох аргаар, жинэлсэн) болохыг;
- илгээх өртөөн дээр ачаа илгээгч болон тээвэрлэгчийн аль нь ачааны жинг тодорхойлсон болохыг;
- "ачааны бохир жин", "вагоны хоосон жин хэв бичээснээс авсан" эсхүл "вагоны хоосон жинг шалгасан", "ачааны жин" зэрэг болно.
- ачааны сав, баглаа, боодол болон ачаа гэмтэхэд хаана ямар хэсэгт чухам ямар гэмтэл байгааг тодорхой заана. Тухайлбал:
 - баглаа боодол гэмтсэн буюу задалсан ул мөртэй эсэх, гэмтсэн ачааны баглаа боодол нь бүрэн бүтэн эсэх;
 - баглааны татлага утас, хяналтын тууз бүтэн эсэх, татлага утас хяналтын туузыг гэмтээлгүйгээр ачааг гарган авч болох эсэх;
 - ачаа вагон дотроо асгарсан эсэх, асгарсан бол хэдий хэмжээтэй асгарсан эсэх;
 - ачааны дотоод баглаа нь бүтэн эсэх, жийрэглэсэн материал нь хүрэлцээтэй эсэх, баглааг засаж янзалсан бол засварын шинж тэмдэгтэй эсэх, мөн гэмтэлтэй байр вагоны аль хэсэгт байсныг.

28.9.5. ачаа гэмтэх, дутах үед ачаа болон баглаа боодлын байдлыг "ачаа гэмтсэн", "сав эвдэрсэн" гэх мэтээр ерөнхийлөн бичихгүй;

28.9.6. гэмтэлтэй байр бүрийн ачааны болон баглаа боодлын байдлыг тодорхой бичнэ. төрөл бүрийн нэр бүхий ачааг нэг падаантай тээвэрлэх үед ачаа гэмтэж алдагдсан тохиолдолд, ачаа тус бүрээр нь байрын тооны дагуу ялгалт хийж, жинг шалгаад тээврийн актад бичнэ. баглаа, боодол дээр нь ачааны жинг заасан буюу үндэсний стандартаар тодорхойлсон байвал зөвхөн гэмтэлтэй байрыг жинлэж бүтэн байрын жинг шалгаагүй гэж актад тусгана. гэмтэлтэй байрын жинг тусад нь бичнэ:

- торхтой ачаанд гэмтсэн, дутсан байдал илэрвэл актад торхны гэмтэл (ёроол нь унасан, бүслүүр нь суларсан), мөн бөглөөтэй талыг нь хааш нь харуулж ачсан, ачаа нь гоожсон эсэх, вагоны шалан дээр гоожсон ачааны ул мөр ямар байгаа эсэхийг заана. Торхыг бөөрөөр нь хэвтүүлж ачсан бол вагоны дагуу эсхүл хөндлөнгөөр нь ачсан эсэх, торхны хооронд зай, хөдөлгөөнгүй байлгах ивүүрийг вагоны шаланд бэхэлсэн эсэх, торхыг дангаар болон давхарлаж ачсан, завсарт нь жийрэг хийж ачсан эсэхийг тодорхойлно;
- цаас болон хуйлаастай ачаа гэмтвэл (огтлогдох, үрэгдэх холгогдох, цоорох, байр нь норох) тээврийн актад баглааны төрөл, хэлбэр (модон, цаасан хайрцаг ба боодол), баглаа нь тууз, төмөр утсан бүслүүртэй эсэх, гадаад дотоод баглааны гэмтлийн хэмжээ, ачааг вагон, чингэлэгт байрлуулсан байдал зэргийг заана. Хуйлаастай ачаа гэмтэхэд

тээврийн актад аль хэсэгт ямар хэмжээтэй урагдсан, холгогдсон, гэмтсэн болохыг тодорхой заана;

- сав, баглаа, боодол (шуудай, цаасан хайрцаг, гэх мэт) гэмтэлтэй тохиолдолд ачаа дутвал тээврийн актад баглаа боодлын материалын тухай, сав, баглаа, боодолд нь ачааны жинд тохирч байгаа эсэх, ачааны байр нь хоорондоо адил эсэхийг заана. Сав, баглаа, боодлыг ачаа илгээгчийн ломбоор битүүмжилсэн бол акт тогтоохдоо ломбоны байдал, ломбыг гэмтээлгүйгээр ачааг гарган авч болох эсэхийг заана;

- ачаа (гурил, ётон, элсэн чихэр гэх мэт) норсон тохиолдолд тээврийн актад уг ачааны гадна талын бүх шинж тэмдгийг тодорхой заана. Үүнд: норсон ачааны байрын тоо, ачаа хатуурч хатсан гэх мэт. Түүнчлэн норсон ачаа вагоны хаана (хаалга, нээлхийний ойролцоо, вагоны дунд хэсгээс, ачааны дээд дунд доод үеэс гэх мэт) ямар байдалтай байсныг заана. Сав, боодол нь чийгтэй, толботой байвал вагонд цас борооны ус нэвчсэн ул мөртэй (вагоны шал, хана) эсэхийг заана.

28.9.7. битүү вагонд тээвэрлэж байгаа ачаанаас дутагдал илрэхэд тээврийн актад вагоныг багтаамжийг ашиглан даацад нь хүртэл ачсан эсэх, дутсан ачаа вагонд багтах эсэхийг заана;

28.9.8. задгай хөдлөх бүрэлдэхүүнээр тээвэрлэсэн ачаа дутсан, гэмтсэн байвал тээврийн актад:

- тээвэрлэгдсэн ачааны угсралт, байрлуулалт, ивүүр, бүтээлэг, татлага зэрэг ачилттай холбогдолтой бүх зөрчлийг;

- ачааны сав, баглаа боодол нь ачааны жин, шинж чанарт тохирч байгаа эсэх;

- ачааг овоолон ачиж тээвэрлэсэн бол ачааны гадаргууд хөндөгдсөн шинж бий эсэхийг;

- ачилтын техникийн нөхцөл зөрчигдсэн, хяналтын зураас, тэмдэглэгээ арилсан, өөрчлөгдсөн эсэхийг тус тус заана.

28.9.9. битүү вагонд хаалганы хашлагатай тээвэрлэсэн ачаанаас дутвал тээврийн актад хашлага нь вагоны хана, шаланд нягт шахагдсан, гэмтэлтэй, зөв байрласан эсэхийг бичнэ;

28.9.10. цистернд тээвэрлэсэн ачаанаас дутвал ачааны юүлэлтийн өндөр, цистерны загвар, ачааны хувийн жин, орчны агаарын температур, түүнчлэн гоожиж байсан эсэхийг актад тодорхой заана. Ачаа гоожиж байгаа бол урсан гоожиж байгаа эсэх, дусалж байгаа бол минутад хэдэн дусал дусалж байгааг бичнэ;

28.9.11. хөргүүрт вагон, чингэлэгт тээвэрлэж байгаа хялбар муудах ачааг шалгаад тээврийн актад дараах зүйлүүдийг тодруулж бичнэ. Үүнд:

- баглаа, савгүй овоолж буюу баглаа, савтай ачааг ачмагтай, ивүүртэй, тавиур дээр болон өлгөж ачсан зэрэг ачилтын аргыг заахаас гадна хураалт нь техникийн нөхцөлтэй тохирч байгаа эсэх;
- сав, баглааны төрөл, түүний гэмтсэн эсэх, гэмтлийн шалтгаан зэрэг;
- вагоны шалан дээр муудсан ачаанаас гоожсон ул мөр байсан эсэх, муудсан ачаа вагоны аль хэсгээс илэрсэн болох;
- вагоны хана, хаалганы түгжээ гэмтэлтэй болон засвартай эсэх;
- өвөл, зуны аль ч улиралд гаднах агаарын температурын хэмжээ, тээвэрлэлтийн үед температурын дэглэмийг баримталсан эсэх;
- вагон, чингэлгийн хөргүүр нь хэвийн ажиллагаатай байгаа эсэх.

28.9.12. тээвэрлэсэн мал амьтдад өвчин, хорогдол тохиолдвол тэр үед нь хүргэгч байсан эсэх, вагоныг сараалж болон бусад хэрэгслээр зөв тоногдсон эсэх, энэхүү дүрмийн 11 дүгээр бүлэг (төмөр замаар мал амьтан тээвэрлэх)-т заасныг хүргэгч зөрчсөн эсэхийг актад бичнэ;

28.9.13. хэд хэдэн илгээлттэй нэг илгээгчийн нэг хүлээн авагчтай нэг төрлийн ачаанд ижил төрлийн гэмтэл илэрсэн тохиолдолд нэг тээврийн акт тогтоож болно;

28.9.14. нэг илгээгчээс нэг хүлээн авагчийн хаягаар явуулсан нэг төрлийн хэд хэдэн вагонтой шингэн, нурмаг, овоолмог ачааг бүгдийг нь нэг зэрэг олгон шалгахад бүх ачааны хэвийн хорогдлоос хэтэрсэн дутагдал болон илүүдэл илэрсэн, жингийн заалтын зөрүүгийн нормоос буюу ачааны жинг тодорхойлох нэгдсэн нормоос ачаа дутсан болон илүүдсэн тухай нэгдсэн нэг тээврийн акт тавьж болно. Энэ тохиолдолд ачаа нь дутсан, илүүдсэн, зөв жинтэй байсан гэж ялгалгүйгээр шалгаж олгосон бүх вагоныг актад бичнэ;

28.9.15. задгай хөдлөх бүрэлдэхүүн дээр тээвэрлэсэн автомашин, трактор, өөрөө явдаг машин техникийн амархан авагддаг эд анги, багаж гэмтэж дутахад тээврийн актад дараах зүйлүүдийг тодруулж бичнэ. Үүнд:

- ачилтын бэхэлгээг буруу болон дутуу хийснээс эд ангийг эвдэрч гэмтэхэд хүргэсэн байж болзошгүй талаар;
- ломбыг гэмтээлгүйгээр техник болон машины кабин доторх эд анги, сэлбэгийн хайрцаг доторх зүйлийг авагдахуйцаар ломбодсон зөрчлийн талаар;
- машинаас хялбар салгаж болох болон хагалж болох эд ангийг салган авч хаалт хамгаалалт хийх зааврыг ачаа илгээгч зөрчсөн талаар;
- эд ангийн жагсаалтын хуудсанд дурдсан зүйлсээс дутаж байгаа эд ангийн нэр, тоо, тэдгээрийн байрлалыг тус тус заана.

28.10. Ерөнхий маягтын акт нь ачаа тээвэрлэлтэд нөлөөлсөн эсхүл нөлөөлж болзошгүй шалтгааныг тогтоосон тээвэрлэгчийн бичиг баримт болно:

28.10.1. ерөнхий маягтын актыг доорх тохиолдолд тогтооно:

- энэхүү дүрмийн дагуу ачаа илгээгчийн падаанд хавсаргасан бичиг баримт дутвал;
- ачаа илгээгчээс үнийг нь зарласан ачааны үнэ ачааныхаа жинхэнэ үнээс хэтэрсэн үед тээвэрлэгч ачаа тээшийг хүлээн авахаас татгалзах;
- ачааны сав, баглаа нь эвдэрхий, эсхүл гэмтэж муудсаны улмаас тээвэрлэлтэд хүлээн авахаас татгалзах; энэ тохиолдолд ачаа илгээгчийн шаардлагаар акт тогтооно;
- хүргэгчтэй яваа ачаатай вагоноос хэрэгсэл дутах, эсхүл вагон нь гэмтэх;
- буулгалтад тавигдах ачаатай вагон болон чингэлгийг өртөөнөөс тавьж олгохыг саатуулах;
- техникийн нөхцөлийг зөрчиж бэхэлгээ буруу хийсэнд;
- ачаа хүлээн авагч болон салбар зам эзэмшигчээс шалтгаалан ачаатай вагон буулгалтад тавигдахгүй хүрэх өртөөн дээр саатахад;
- ачаа хүлээн авагч, салбар зам эзэмшигчээс, түүнчлэн хүрэх өртөөнд вагон хуримтлагдсанаас шалтгаалан вагон хүлээж авах техникийн боломжгүйгээс завсрын өртөөдөд вагон саатахад;
- ачаатай вагон болон чингэлгийн бодит жин нь вагон болон чингэлгийн зөвшөөрөгдсөн дээд даацаас хэтэрсэн тохиолдолд;
- ачаа илгээгч болон салбар зам эзэмшигчээс шалтгаалан захиалгын дагуу хоосон вагон ачилтад тавигдахгүй саатахад;
- ачаа хүлээн авагчийн хүчээр ачааг буулгасны дараа вагон болон чингэлгийг цэвэрлээгүй тохиолдолд;
- цистерн болон бункерт вагоны ачилт буулгалтын дараа вагоны гадна талыг цэвэрлээгүй тохиолдолд;
- тээвэрлэгч бохир вагон, чингэлгийг ачаа илгээгчид ачилтад тавьж өгөхөд;
- вагон, чингэлгийн ломбо байхгүй, гэмтэлтэй байх эсхүл солигдсон байх, ломбоны хяналтын тэмдэг нь падаанд бичсэн тэмдэглэгээтэй тохирохгүй байх;
- төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн мэдэгдлийн дагуу вагоны тавилт таталт хийхээр ирсэн

зүтгүүрийг төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн болон салбар зам эзэмшигчийн буруугаар саатуулахад;

- энэхүү дүрмийн 13 дугаар бүлэг (ачаа хүргэх хугацааг тооцох)-т заасны дагуу зам зуурт ачааг саатуулахад;

- төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн ачаа хүргэгчийг солих тохиолдолд зам зуурт ачааг саатуулахад;

- хөдөлгөөний аюулгүй байдал болон ачааны бүрэн бүтэн байдалд саад болохуйц (ломбо байхгүй эсхүл гэмтэлтэй байх, вагоны нээлхий, вагон болон чингэлгийн ханаар ачаанд халдлага орсон шинжтэй) вагоны, чингэлгийн гэмтэл илрүүлсэн тохиолдолд зам зуурт ачааг саатуулахад;

- вагон, чингэлгийн гэмтэлд;

- төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд болон бусад байгууллагын эзэмшлийн вагон, чингэлгийг тээвэрлэгч буюу төмөр замын тээврийн байгууллага дур мэдэн ашигласан тохиолдолд;

- тээвэрлэгчийн вагон, чингэлгийг төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд болон бусад байгууллага дур мэдэн ашигласан тохиолдолд;

- ачаа хүлээн авагч тээврийн хөлс болон бусад хураамжийг төлөхөөс зайлсхийсэн тохиолдолд тээвэрлэгч вагон, чингэлгийг буулгалтад тавихгүй саатуулахад;

- тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтны зөвшөөрлөөр хоорондын замд, хэсэглэх газар болон ачаа тээврийн ажиллагаанд хаалттай өртөө, зөрлөгт вагоны ачилт буулгалтын ажиллагаа дуусахыг хүлээх үед тээвэрлэгчийн зүтгүүрийн сул зогсолт гарахад;

- төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд, салбар зам эзэмшигч болон бусад хуулийн этгээд төмөр замын тээврийн ажлын технологит заагдсан баримтуудад (тээврийн бичиг баримт болон тооцооны хуудас, тээврийн захиалгыг гүйцэтгэсэн баримт, вагоны гэмтлийн акт, чингэлгийн гэмтлийн тухай акт, санамж, тавилт таталтын хүснэгт гэх мэт) гарын үсэг зурахаас зайлсхийх, татгалзахад;

- хилийн өртөөдөд хил, гааль, эрх бүхий хяналтын байгууллага болон хүчний байгууллага ачаатай вагон саатуулахад;

- төмөр замын тээврийн ажлын технологи, энэхүү дүрмээр заагдсан бусад тохиолдолд.

28.10.2. ерөнхий маягтын актыг 3 (гурав)-аас доошгүй хувь үйлдэж, 2 (хоёр)-оос цөөнгүй ажилтан оролцож гарын үсэг зурна.

28.11. Магадлан шинжилгээний дүнг бүрдүүлэх:

28.11.1. ачааны алдагдал, гэмтлийн шалтгаан, хохирлын хэмжээг тогтоохын тулд тээвэрлэгч буюу төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн санаачилгаар магадлан шинжээч, өртөө болон ачиж буулгах ажил эрхэлсэн тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын ажилтан, хүлээн авагч нарыг байлцуулж магадлан шинжилгээний акт тогтооно;

28.11.2. магадлан шинжилгээг тээвэрлэгчийн санаачилгаар хийх тохиолдолд ачаа гэмтэж ирсэн хөдлөх бүрэлдэхүүн дотор нь эсхүл ачааг буулгах үед актыг тогтооно;

28.11.3. магадлан шинжилгээний дүгнэлтэд тээвэрлэгч байгууллагын ажилтан доорх зүйлийг оруулахыг шаардана:

- ачааны гэмтэл, муудалтын зэрэг;
- гэмтсэн ачааг засаж болох эсэх, засахад гарах зардлын хэмжээ, гэмтсэн ачааны үнийг хэдэн хувиар бууруулах, бүрэн болон хэсэглэн хэрэглэж болох эсэх;
- ачааны гэмтлийн шалтгаан, ачааны төрөлд тохироогүй баглаанаас болсон эсэх, эсхүл ачааны өөрийн онцлог чанараас болж гэмтсэн муудсан эсэх, гэмтсэн хэсгийг нь сольж болох эсэх.

28.11.4. шингэн ачаа гоожсон тохиолдолд савны магадлан шинжилгээгээр доорх зүйлийг тогтооно. үүнд:

- ямар шалтгаанаар шингэн ачаа асгарч гоожиход хүргэсэн шалтгаан;
- сав нь зориулалтын болон тогтоосон стандартад тохирсон эсэх.

28.11.5. шинжээч нь сав, баглаа болон ачаа муудсан гэмтсэнийг тодорхойлж чадахгүйд хүрвэл өртөөний тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын дарга тодорхойлж чадахгүй байгаа шалтгааныг бичихийг шаардана;

28.11.6. ачаа шалгасан тухай магадлан шинжилгээний акт тогтоож, магадлан шинжилгээнд оролцсон албан тушаалтнууд гарын үсэг зурна. магадлан шинжилгээний акт тогтоосон тухай тээврийн актад тэмдэглэл хийнэ;

28.11.7. шинжээчийн дүгнэлтийг өртөөний тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын дарга үл зөвшөөрвөл шалтгаанаа заасан тэмдэглэл актад хийнэ;

28.11.8. магадлан шинжилгээ хийхэд гарсан зардлыг буруутай тал төлнө.

ХОРИН ЕС. АКТ ГОМДОЛ ГАРГАХ, ХЯНАН БАРАГДУУЛАХ

29.1. Гомдол гаргагч нь ачаа үрэгдсэн, дутсан, гэмтсэн буюу муудсанаас үүссэн хохирол түүнчлэн тээврийн хөлсний зөрүүг буцааж олгох болон ачаа хүрэх хугацааг хожимдуулсан зэрэг гомдлыг падаан тус бүрээр гаргана.

29.2. Тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллага нь гаргасан гомдлыг хянан үзэж, түүнийг хүлээн зөвшөөрөх эсхүл татгалзах тухай олон улсын төмөр замын ачааны харилцааны хэлэлцээр, түүний албан заавар, энэхүү дүрмийн дагуу заасан хугацааны дотор гомдол гаргагчид мэдэгдэх үүрэгтэй.

29.3. Ирсэн гомдлын материалыг шалгаж хүлээн авахдаа:

- тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагад гомдол зөв хаяглагдсан эсэх;
- гомдол гаргах эрх болон итгэмжлэл байгаа эсэх;
- гомдол гаргах хугацааг баримталсан эсэх;
- гомдолд хавсаргасан бичиг баримт нь гомдол гаргах нотлох баримт мөн эсэх, уг бичиг баримт нь зохих гомдолдоо хамаарах эсэх;
- хавсаргасан материалын эх хувь нь байгаа эсэх;
- гомдол гаргасан бичиг баримт нь буруутай этгээдэд эд материалын хариуцлага хүлээлгэх болон хохирлын хэмжээг нотлох үндэс болж чадах эсэхийг нягтална.

29.4. Гомдлын материал бүрэн бүрдээгүй өргөдлийг судлалгүйгээр, хүлээн авснаас хойш 15 хоногийн дотор гомдол мэдүүлэгчид буцаана.

29.5. Гомдол гаргах хаяг:

29.5.1. ачаа үрэгдсэн, дутсан, муудсан, гэмтсэн тухай гомдол гаргагчийн хүсэлтийг олон улсын төмөр замын ачаа харилцааны хэлэлцээр болон энэхүү дүрмийн дагуу тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагад хаяглана;

29.5.2. гомдлыг буруу хаяглан ирүүлсэн байвал уг гомдлыг хянан үзэхгүйгээр хавсаргасан баримтын хамт ирснээс хойш 15 хоногийн дотор гомдол мэдүүлэгчид буцаах бөгөөд гомдол мэдүүлэгчид гомдол гаргах хаягийг зааж бичгээр мэдэгдэнэ.

29.6. Гомдол мэдүүлэх эрх:

29.6.1. гомдол мэдүүлэх эрхийг энэ дүрмийн дагуу холбогдох бичиг баримт бүхий төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээд эдэлнэ;

29.6.2. ачаа илгээгч, хүлээн авагч тээврийн бичиг баримтыг үндэслэн тээвэрлэгчид гомдол гаргаж болно;

29.6.3. гомдлын хүсэлтэд холбогдох бичиг баримтыг хавсаргаагүй бол уг гомдлыг хүлээн авсан өдрөөс хойш 15 хоногийн хугацаанд тээвэрлэгч гомдол мэдүүлэгчид буцаана. энэ тохиолдолд гомдол мэдүүлэгч тогтоосон хугацааны дотор шаардлагатай материалыг хавсарган гомдлоо дахин гаргах эрхтэй.

29.7. Гомдол мэдүүлэх хугацаа:

29.7.1. ачаа үрэгдсэн, дутсан, муудсан, гэмтсэн тухай гомдлыг тээвэрлэгчид ачаа хүлээн авснаас хойш 9 сарын дотор, ачаа хүргэх хугацааны тухай гомдлыг 2 сарын дотор гаргана. өргөдлийг шуудангаар илгээсэн өдрийг нь тогтоохын тулд шуудангийн дугтуйг бичиг баримтын нэг адил үзэж гомдлын хэрэгт хадгална;

29.7.2. ачаа олгосон огноог падааны "ачаа олгосон өдөр" гэсэн хүснэгтэд дарсан өртөөний хуанлийн дардсаар тогтооно;

29.7.3. энэхүү журмаар тогтоосон хугацааг баримтлаагүй ирүүлсэн гомдлыг буцааж, энэ тухай гомдол мэдүүлэгчид мэдэгдэнэ.

29.8. Нотлох бичиг баримт:

29.8.1. гомдлын хүсэлтэд тээврийн үндсэн падаан, тээврийн акт, магадлан шинжээчийн акт, ачааны үнийг нотлох баримт болох ачаа илгээгчийн нэхэмжлэл буюу худалдааны гэрээний үнэ болон бусад шаардлагатай бичиг баримтыг бүрдүүлсэн байна;

29.8.2. гомдлыг урьдчилан хянах явцад энэхүү дүрэмд заасан бичиг баримтаас гадна өөр бичиг баримт шаардлагатай байвал гомдлыг буцаахгүйгээр уг баримтыг нэмж ирүүлэхийг шаардана;

29.8.3. гомдол мэдүүлэгч нь тээвэрлэгч тээврийн акт тогтоохоос татгалзсаныг нотлох гэж байгаа бол хүсэлтдээ өртөөнд акт тогтоолгохыг хүссэн тухай бичигт өртөөний тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын даргаас өгсөн хариу бичиг, хариу бичиг аваагүй бол өртөөний тээвэрлэгчийн эрх бүхий байгууллагын даргад явуулсан албан бичгийг хүлээн авсан ажилтны гарын үсэг эсхүл шуудангийн тасалбарыг хавсаргавал зохино.

29.9. Гомдлыг хянан барагдуулахын тулд:

- гомдлын дагуу хийсэн судалгааны материал бичиг хэрэгт бүрэн байгаа эсэхийг шалгах;
- тээвэрлэлтийн явцад ачаа хэдий хэмжээгээр үрэгдсэн гэмтсэн болохыг шалган тогтоох;
- чухам ямар нөхцөлд ачаа үрэгдсэн, гэмтсэн болохыг шалган тогтоох, шаардлагатай гэж үзвэл ачааны үрэгдэл гэмтлийн талаар дахин хяналт хийх;
- гомдол мэдүүлэгчийн гаргасан тооцоог шалгаж, ачаа үрэгдсэн, гэмтсэн хохирлын хэмжээг тодорхойлох;
- гомдолд хавсаргасан бичиг баримт үндсэн эхээрээ (ачааны падаан, тээврийн акт, шинжээчийн акт, нэхэмжлэл) байгаа эсэхийг шалгах, түүнчлэн эдгээр бичиг баримтад ямар нэгэн нэмэлт засвар оруулаагүй болохыг тогтоох шаардлагатай.

29.10. Тээвэрлэгч, төмөр замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ авч буй иргэн, хуулийн этгээдийн хүлээх хариуцлага:

29.10.1. зохих илгээлтийн ачаа нь төмөр замын байгууллагын буруугаас болж үрэгдсэн, гэмтсэн болох нь нотлогдвол гомдол гаргагчийн гаргасан тооцоог шалган үзэж, үрэгдсэн гэмтсэн ачааны хэмжээг тогтоосны үндсэн дээр уг гомдлыг хүлээн зөвшөөрнө;

29.10.2. гомдлын дагуу хохирлын хэмжээг тодорхойлохын өмнө чухам ямар нөхцөл байдалд үрэгдсэн, дутсан, муудсан, гэмтсэн болохыг шалган үзээд энэхүү дүрмийн дагуу тээвэрлэлтийн үед үүссэн уг хохирлыг төмөр замын тээврийн байгууллага нөхөн төлөх эсэхийг тогтооно;

29.10.3. гомдол гаргагч тээвэрлэгчийн буруугаас ачаа үрэгдсэн, муудсан, гэмтсэн болохыг нотолж чадаагүй болон энэхүү дүрмийн дагуу ачаа үрэгдсэн гэмтсэний хариуцлагыг тээвэрлэгч хүлээхээргүй байх шалтгааны аль нэгний улмаас ачаа үрэгдсэн гэмтсэн, муудсан болох нь тогтоогдсон бол энэ тухай хариу албан бичигт тодорхой заана.

29.11. Тээвэрлэлтийн үед үрэгдсэн гэмтсэн ачааны бодит хэмжээ:

29.11.1. ачааны дутагдал, гэмтлийн бодит хэмжээг тээврийн акт, түүнд хавсаргаж ирүүлсэн дагалдах баримтуудыг үндэслэн тогтоох бөгөөд түүнчлэн хохирлын хэмжээг ачаа илгээгч, хүлээн авагчийн хооронд хийсэн гэрээ болон нэхэмжлэлийг үндэслэн тогтооно;

29.11.2. шаардлагатай тохиолдолд ачаа олголтын үед магадлан шинжээчийг оролцуулан хохирлын бодит хэмжээг тогтооно.

29.12. Ачааны жингийн хэвийн хорогдлын нормыг тооцоолох, хэрэглэх:

29.12.1. жингээр нь тооцож үнийг тооцдог ачааны жин, тээвэрлэлтийн явцад дутвал тухайн ачаанд тогтоосон жингийн хэвийн хорогдлын нормоор багасгаж бодит дутагдлын хэмжээг тогтооно;

29.12.2. хэвийн хорогдлын нормыг падаан дахь ачааны нийт жинд тулгуурлан бодно. төрөл бүрийн ачааг тээвэрлэлтэд хүлээн авахдаа тус бүрийн жинг заасан байвал жингийн хэвийн хорогдлын нормыг ачаа тус бүрээр бодно. нэг буюу хэд хэдэн байр ачаа гэмтсэн, алдагдсан шинжтэй бөгөөд жингийн нийт дутагдал гэмтсэн ачааны жингийн дутагдлаас хэтрэхгүй байсан ч жингийн дутууг хэвийн хорогдлын нормд тооцож болохгүй;

29.12.3. ачаа бүхэлдээ үрэгдсэн буюу тусдаа байр үрэгдсэн үед ачааны хэвийн хорогдлын нормыг хэрэглэхгүй;

29.12.4. нэг тээврийн акт тогтоогдсон хэд хэдэн илгээлттэй нэг төрлийн ачааны дутагдлыг тооцохдоо хэвийн хорогдлын нормыг зөвхөн дутсан илгээлтүүдийн падаанд заасан жингээс тооцно. Холимог тээвэр болон шилжүүлэн ачилт хийгдсэн хэд хэдэн илгээлттэй нэг төрлийн ачаанд хүрэх өртөөнд тээврийн акт тогтоогдсон бол жингийн хэвийн хорогдлын нормыг нийт жингээс тооцно.

29.13. Хохирлыг барагдуулах мөнгөн дүнг тодорхойлох:

29.13.1. дутсан, гэмтсэн үрэгдсэн ачааны хохирлыг барагдуулах үнийн дүнг тодорхойлохдоо холбогдох хууль тогтоомжийг мөрдлөг болгоно. гомдлын хүсэлтэд дутсан, гэмтсэн, алдагдсан ачааны үнэ өртгийг зөв тогтоосон эсэхийг шалгана. Тээвэрлэгч нь үнэ зарласан ачааны дутагдлын үнийн хэмжээг жинхэнэ үрэгдсэн ачааны өртгөөр, гэмтсэн ачааны өртгийг буурсан хэмжээгээр тус тус тогтооно;

29.13.2. бараа нийлүүлэгч буюу ачаа илгээгч ачсан ачааныхаа хэмжээ, үнийг заасан баримтыг тээврийн бичиг баримтад хавсаргасан бол энэ нь ачаа хүлээн авагчийн хувьд ачааны жинхэнэ үнэ болно. Үрэгдсэн ачааны үнийг зөв тодорхойлохын тулд нэхэмжлэл гаргасан үнэд арилжааны ашиг тооцоогүй эсэхийг тогтооно;

29.13.3. нэхэмжлэлийг гэрээний үнээр гаргасан байвал уг үнээр гомдлыг барагдуулна. нэхэмжлэлийг жижиглэн худалдаалах үнээр гаргасан байвал гомдлын үнээс ашиг тооцсон хэсэг, бусад нэмэгдлийг хасаж тооцно. Гомдлыг барагдуулахдаа төлөөгүй тээврийн хөлс, гүйлгээний татварыг нэхэмжлэхгүй. Гомдол мэдүүлэгч нэхэмжлэлд нэг ачааны хэд хэдэн зэрэг дугаарыг тоочиж төрөл бүрийн үнэ заасан боловч тээврийн актаар чухам ямар зэрэг дугаартай ачаа үрэгдсэнийг тогтоогоогүй бол үрэгдсэн ачааны өртгийг нэхэмжлэлд заасан тухайн ачааны доод үнээр барагдуулна;

29.13.4. үнэ зарласан ачааны хохирлыг барагдуулах хэмжээг падаан, бусад бичиг баримтад заасан болон энэ талаар хамааралтай мэдэгдлийг үндэслэн дараах байдлаар тогтооно:

- бүх ачааг үрэгдүүлбэл ачааны падаанд заасан зарласан үнээр хохирлыг бүрэн төлнө;
- зарим хэсгийг үрэгдүүлбэл үрэгдсэн ачааны зарласан үнээр ширхэг тус бүрд;
- зарим ширхгийн зүйлийг үрэгдүүлбэл зарласан үнийн жагсаалтаар, жагсаалт хийгээгүй байвал тухайн байрын зарласан үнэ, жингээс үндэслэн нэг кг-ын дундаж өртгөөр.

29.13.5. энэхүү дүрмийн 29.13.4-т заасан мэдэгдлүүд байхгүй бол падаанд заасан нийт зарласан үнэ, ачааны нийт жинг үндэслэн тогтооно. ачааны зарласан үнэ ачааны жинхэнэ үнээс хэтэрч байгааг төмөр замын тээврийн байгууллага нотолж чадвал тээвэрлэлтийн явцад үүссэн хохирлыг жинхэнэ өртгөөр нь төлнө;

29.13.6. ачааг гэмтээсэн хохирлыг тээврийн акт болон шинжээчийн актыг үндэслэн тогтооно. гэмтсэн ачааг олгоход хохирлыг нь тодорхойлоогүй байвал нөхөн төлөх хэмжээг гэмтсэн ачааны буюу түүний хэсгийн өртгийн жинхэнэ буурсан үнээр тодорхойлно;

29.13.7. тээвэрлэлтэд үнэ зарлаагүй хүлээн авсан иргэний (гэрийн хэрэглэл гэх мэт) ачааны үрэгдсэн ачааны өртгийг барагдуулахад гаргасан

гомдлын үнийн дүнг ачааг хүлээлгэн өгөх тухайн үеийн зах зээлийн үнийн дүнтэй харьцуулан тооцно.

29.14. Хүлээн авагчид хүрээгүй ачааны талаарх гомдлыг хянан барагдуулах:

29.14.1. тээвэрлэлтийн явцад бусдад шилжүүлсэн, хаяг сольж өөр хаягаар олгосон, үрэгдүүлсэн, саатуулсан түүнчлэн тодорхой бус шалтгаанаар эзэндээ хүрээгүй ачааны талаарх гомдлыг энэхүү дүрмийн дагуу барагдуулна;

29.14.2. ачаа хүрэх зам, уг ачааг замд нь хямд үнээр шилжүүлснийг тогтоовол ачаа борлуулсан үнийн дүнгээр гомдлыг барагдуулна;

29.14.3. хаяг сольж өөр хүлээн авагчид ачааг олгосон шалтгаанаар ачаа нь анхныхаа эзэнд хүрээгүй тухай гомдлыг хэрэгсэхгүй. гомдол мэдүүлэгчид ачааг хэнд, хаана олгосныг албан бичгээр хариу өгч, хүсэлтэд хавсаргасан баримтын хамт буцаана;

29.14.4. ачааг өөр хүлээн авагч авсан нь баримтаар нотлогдвол эзэндээ хүрээгүй ачааны гомдлыг энэхүү дүрмийн 29.14.3-т заасны адилаар шийдвэрлэнэ;

29.14.5. ачаа алга болсон тухай гомдлыг барагдуулах хугацаанд ачаа байгаа газар, хэнд олгосныг тогтоогоогүй бол ачааг бүхэлд нь үрэгдсэнд тооцож, гомдлыг зохих журмын дагуу барагдуулна;

29.14.6. эрлийн явцад ачаа үрэгдээгүй харин замд яваа нь тогтоогдвол, ачааг хүлээн авагчид хүргэхийг хурдасгах арга хэмжээ авах бөгөөд энэ тухай гомдол мэдүүлэгчид мэдэгдэнэ.

29.15. Хүлээн зөвшөөрсөн гомдлыг барагдуулах:

29.15.1. тээвэрлэгч хүлээн зөвшөөрсөн гомдлын хэргийн төлбөрийн үнийн дүнг шалгаж тогтоосны дараа тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтан шийдвэр гаргана. Шийдвэрийн дагуу төлбөрийг барагдуулна;

29.15.2. гомдлыг бүхэлд нь эсхүл заримыг нь хэрэгсэхгүй болговол гомдол мэдүүлэгчид хэрэгсэхгүй болгосон үндэслэлийг тодорхой зааж хариуг албан бичгээр өгнө. Гомдол мэдүүлэгчид ирүүлсэн баримтыг буцаана. шаардлагатай бол гомдлын материалд эдгээр баримтын хуулбар болон шаардлагатай зарим хэсгийг хавсаргана;

29.15.3. хүлээн зөвшөөрсөн гомдолд хавсаргасан баримтуудыг буцаалгүйгээр ачаа тээвэрлэлтийн албаны тээвэрлэгчийн эрх бүхий дээд байгууллагын акт гомдлын хэрэгт хадгална.

29.16. Тээвэрлэгчийн барагдуулсан гомдлын хариуцлагыг салбар нэгжтэй тооцох:

29.16.1. тээвэрлэгч төлбөрийг барагдуулахаар шийдвэрлэгдсэн ачааны бүрэн бүтэн байдал алдагдсанаас үүссэн хохирлын төлбөрийг буруутай байгууллага, аж ахуйн нэгжтэй тооцно;

29.16.2. өртөөдийн хариуцлагад тооцсон ачааны бүрэн байдлын алдагдлын төлбөрийг тээвэрлэгчийн эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрээр, салбар нэгжийн бурууг тогтооход санал зөрсөн тохиолдолд тээвэрлэгчийн шийдвэрээр тус тус тогтооно.

29.17. Тээвэрлэгч нь ирүүлсэн гомдлыг хянаж үзээд түүнийг барагдуулсан буюу хэрэгсэхгүй болсон тухай хариуг байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэнд 3 сарын дотор өгнө.

--oOo--

Ар тал

36. Ачиж бэхлэх тухай Дагуу ачиж бэхэлсэн (албан тушаалын гарын үсэг) (Батлагдсан ямар зураг, техникийн нөхцөл, стандартыг үндэслэн бэхэлснийг заана)			
37. Ломбоны тухай тэмдэглэл			
	Төмөр замын	Илгээгчийн	Ломбо зүүсэн нь (Ломбо хаана зүүснийг заана)
Ломбоны тоо			
Ломбоны хяналтын тэмдэг			
38. Төмөр замын тэмдэглэл		39. Илгээгчийн тэмдэглэл	
40. Актын тухай тэмдэглэл		41. Хаяг сольсон тухай тэмдэглэл	
42.Вагоныг буулгалтанд тавьсан он, сар, өдөр, цаг	43. Вагоныг буулгаж дууссан он, сар, өдөр, цаг	44. Ачааг олгох үед хийсэн тэмдэглэл	
45.Илгээх өртөөний хуанлийн тэмдэг	46.Хүрэх өртөөний хуанлийн тэмдэг	47.Ачаа ирсэн тухай мэдэгдэл	48. Ачаа олгосон тухай тэмдэглэл хуанлийн тэмдэг Хүлээн авсан (гарын үсэг, нэр)
Дамжин өнгөрсөн төмөр замын тээврийн байгууллагын өртөөний хуанлийн тэмдэг			
49.	50.	51.	52.
53.	54	55.	56
57	58	59	60

ТАЙЛБАР: Орлох падаан нь падаантай адилхан байна. Төмөр замын байгууллага нь ачааг хүлээн авсан болон хүлээлгэн өгсөн өртөөний хуанлийн тэмдгийг тээврийн бичиг баримтын 49-60 дугаарын хүснэгтүүдэд дарааллын дагуу тод дарна.

**ОРОН НУТГИЙН ХАРИЛЦААНЫ ТЭЭВРИЙН ПАДААН
ЗАМЫН ХҮСНЭГТ**

Нүүрэн тал

Орон нутгийн харилцааны тээврийн падаан Замын хүснэгт №				
Байгууллагын нэр:				
1..Онцгой тэмдэглэл _____.		2.Хурд _____.		
		3.Илгээлтийн төрөл _____.		
4.Төлөвлөгөө гэрээний № _____.		6.Вагоны дугаар	7.Вагоны төрөл	8.Даац (тонн)
5.Ачихыг зөвшөөрсөн _____ 20... он				9.Голын тоо
Өртөөний дарга _____.				
10.Илгээх өртөө		11.Хүрэх өртөө		
12.Илгээгч, түүний шуудангийн хаяг		13.Хүлээн авагч, түүний шуудангийн хаяг		
14.Илгээгчийн марк тэмдэг	15.Байрын тоо	16.Баглааны төрөл	17.Ачааны нэр	18.Ачааны жин
				19.Төмөр замын марк
				20.Ачаалсан ачаалалтын техникийн норм
21.Байрын тоо _____ (үсгээр) _____.		23.Жинг тодорхойлсон арга _____		32.Тарифын бүлэг _____
22.Жингийн дүн _____ (үсгээр)		24.Илгээгчийн төлөөлөгч _____ (гарын үсэг,нэр)		33.Зай км _____
25.Илгээхэд хураасан (дүн үсгээр) _____.		34.Илгээх үеийн хураамж		
26.Тооцооны хэлбэр (бэлэн/бэлэн бус) _____.				
27.Тооцооны ажилтан (гарын үсэг, нэр) _____.				
28.Олгоход хураасан (дүн үсгээр)				
29.Тооцооны хэлбэр (бэлэн/бэлэн бус) _____.		35.Олгох үеийн хураамж	Бүгд хураасан	
30.Тооцооны ажилтан (гарын үсэг, нэр) _____.				
31.Падаанд хавсаргасан баримтууд				
		Бүгд хураасан		

36. Ачиж бэхлэх тухай Дагуу ачиж бэхэлсэн (албан тушаалын гарын үсэг) (Батлагдсан ямар зураг, техникийн нөхцөл, стандартыг үндэслэн бэхэлснийг заана)			
37. Ломбоны тухай тэмдэглэл			
	Төмөр замын	Илгээгчийн	Ломбо зүүсэн нь (Ломбо хаана зүүснийг заана)
Ломбоны тоо			
Ломбоны хяналтын тэмдэг			
38. Төмөр замын тэмдэглэл		39. Илгээгчийн тэмдэглэл	
40. Актын тухай тэмдэглэл		41. Хаяг сольсон тухай тэмдэглэл	
42.Вагоныг буулгалтанд тавьсан он, сар, өдөр, цаг	43. Вагоныг буулгаж дууссан он, сар, өдөр, цаг	44. Ачааг олгох үед хийсэн тэмдэглэл	
45.Илгээх өртөөний хуанлийн тэмдэг	46.Хүрэх өртөөний хуанлийн тэмдэг	47.Ачаа ирсэн тухай мэдэгдэл	48. Ачаа олгосон тухай тэмдэглэл хуанлийн тэмдэг Хүлээн авсан (гарын үсэг, нэр)
Дамжин өнгөрсөн төмөр замын тээврийн байгууллагын өртөөний хуанлийн тэмдэг			
49.	50.	51.	52.
53.	54	55.	56
57	58	59	60

Тайлбар: Замын хүснэгтийн үлдэх хувь нь орон нутгийн харилцааны тээврийн падаан замын хүснэгттэй адилхан байна.

Зам, тээврийн сайдын
... оны .. дүгээр сарын ..-ны өдрийн
... дүгээр тушаалаар баталсан “Төмөр замаар ачаа
тээвэрлэх дүрэм”-ийн хоёрдугаар хавсралт

АЧААНЫ БИТҮҮМЖЛЭЛ, БҮРТГЭЛ, ТЭМДЭГЛЭГЭЭ

						Нүүрэн тал	
		М 20 ... он ... сар өдөр Ст 20 ... г ... месяц ... число				Вагоны төрөл Род вагоны	Вагон даац Подъёмная сила
Онцгой тэмдэглэл / Особые заявления							
Битүүмжлэлийн тухай Ведения о пломбах	Битүүмжлэгч станц Станция положения пломб						
	Ломбоны тоо Число пломб Месяц и число на пломбах						
	Шалгах тэмдгүүд Контрольные знаки						
Падааны № № наклада	Явуулах станц Станция отправления	Хүрэх станц Станция назначения	Хүрэх зам Дорога назначен	Баглааны төрөл Род упаковки	Ачааны нэр Наименование груза	Жин кг-аар Вес в кг	
1	2	3	4	8	9	10	
						НИЙТ БОХИР ЖИН /ВСЕГО БРУТТО	
Вагоныг ачилтанд өгсөн цаг мин өдөр сарын Вагон подан под выгрузку час мин числа месяц Средсвами АВХ: Хянасан ААВХ:						Буулгасан цаг мин өдөр тоот барааны газарт Выгружен час, мин числа, пакта № АВХ Присмосдатчик	

Ар тал

	Илгээлт №							Илгээлт №			
	6-Вагон, 6-Вагон олгосон, 7- вагоны төрөл, 8-Вагоны даац, 9-Гол, 10-Вагоны жин, 11-Цистерний төрөл							37. Ломбо		38.Тээвэрлэгчийн тэмдэглэл	
								Температура, С -Хэм	Г/см ³ Нягт	Тоо	Тэмдэг, тэмдэглэг ээ
	6	6.1	7	8	9	10	11				
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
	ДҮН										

Илгээгчийн нэр, гарын үсэг:

Өртөөний хуанлийн тэмдэг:

Зам, тээврийн сайдын
... оны .. дүгээр сарын ..-ны өдрийн
... дүгээр тушаалаар баталсан “Төмөр замаар ачаа
тээвэрлэх дүрэм”-ийн гуравдугаар хавсралт

ЧИНГЭЛГИЙН ГАДНА, ДОТОР ТАЛЫН ХЭМЖИГДЭХҮҮНИЙ ҮЗҮҮЛЭЛТ

Төрөл	фут		Чингэлгийн хэмжээ /гадна тал/			Чингэлгийн хэмжээ /дотор тал /		
			урт	өргөн	өндөр	урт	өргөн	өндөр
1EEE	45HC	L2G0	13716	2438	2896	13542	2330	2655
1EE	45 DC	L5G0			2591			2350
1AAA	40HC	45G0	12192	2438	2896	11998	2330	2655
1AA	40DC	42G0			2591			2350
1A	40DC	40G0			2438			2197
1AX								
1BBB	30HC	35G0	9125	2438	2896	8391	2330	2655
1BB	30DC	32G0			2591			2350
1B	30DC	30G0			2438			2197
1BX					<2438			
1CC	20DC	22G0	6058	2438	2591	5867	2330	2350
1C	20DC	20G0			2438			2197
1CX					<2438			
1D	10DC	10G0	2991	2438	2438	2802	2330	2197
1E			1968	2438	2438		2197	2330
1F	5		1460	2438	2438	1270	2197	2330

Зам, тээврийн сайдын
 ... оны .. дүгээр сарын ..-ны өдрийн
 ... дүгээр тушаалаар баталсан “Төмөр замаар ачаа
 тээвэрлэх дүрэм”-ийн дөрөвдүгээр хавсралт

ВАГОН АЧИЛТ, БУУЛГАЛТ, ХҮЛЭЭЛГЭНД ТАВЬЖ ӨГСӨН,
 ХҮЛЭЭЛЦСЭН, БУУЛГАЖ ДУУССАН САНАМЖ /сери дугаар/

20..... оны.....-р сарын өдөр

Үйлчлүүлэгч байгууллагын нэр: _____
 Салбар замын нэр, дугаар: _____

Д/д	Вагон Дугаар /О,П/	Хүлээлэг				Тавьж өгсөн		Ачиж, буулгаж дууссан		Сэлгээ хийсэн хугацаа	Тайлбар
		эхэлсэн		дууссан		сар, өдөр	цаг, минут	сар, өдөр	цаг, минут		
		сар, өдөр	цаг, минут	сар, өдөр	цаг, минут						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											

Үйлчлүүлэгч байгууллагын төлөөлөгч

Төмөр замын төлөөлөгч

Хүлээн авсан: _____
 /гарын үсэг, нэр/
 огноо.....цаг.....минут

Тушаасан: _____
 /гарын үсэг, нэр/
 огноо.....цаг.....минут

Тушаасан: _____
 /гарын үсэг, нэр/
 огноо.....цаг.....минут

Хүлээн авсан: _____
 /гарын үсэг, нэр/
 огноо.....цаг.....минут